

GÜZEL SANATLAR
FAKÜLTESİ

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi

I. ULUSLARARASI AİLE KONGRESİ TAM METİN BİLDİRİ KİTABI

CİLT 2

Türk Kültüründe Aile

1-3 Aralık 2021

Kütahya Dumlupınar University

I. INTERNATIONAL FAMILY CONGRESS FULL TEXT PROCEEDING BOOK

VOLUME 2

Family in Turkish Culture

1-3 December 2021

ÖNSÖZ

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, kurulduğu günden bu güne, yani 20 yıldır akademik, bilimsel/sanatsal ve sosyal faaliyetlerini üniversite’de, Kütahya’da ve Türkiye’de yaygınlaştırmasının yanı sıra, Dünyada da varlığını kabul ettirme çabasındadır. Bunu yaparken bir yandan da birçok kamu kurumu, kuruluş, üniversite ve sivil toplum kuruluşları ile iletişimini ve işbirliğini sürekli geliştirmiş ve geliştirmeye devam ettirmektedir. Bu amaçla ulusal ve uluslararası pek çok etkinlik gerçekleştiren Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, 2020 yılı Ekim ayında, ulusal ve uluslararası düzeyde farklı disiplinlerden akademisyen ve sanatçıları, geleneksel ustaları ve öğrencileri, araştırmacı ve düşünürleri bir araya getirmeyi planlamıştır.

Bu kapsamda bugüne değin Ahmet Yakupoğlu adına ve anısına iki sempozyum gerçekleştirmiştir. 2020 yılı itibariyle görsel iletişim tasarımı, endüstri ürünleri tasarımı, iç mimarlık ve çevre tasarımı, gelenekli Türk sanatları, el sanatları tasarımı ve üretimi, moda tasarımı, tekstil tasarımı ve üretimi, özgün baskı sanatları, çizgi film ve animasyon, oyun tasarımı, yeni medya, resim, heykel, seramik, cam, fotoğraf, tekstil, sanat ve tasarım tarihi olmak üzere tüm görsel, teorik, uygulamalı bilim alanlarını, bir araya getirerek sanat ve tasarım kavramlarını tartışmaya açmış, akademik, bilimsel, sanatsal ve tasarım üzerine deneyimlerin uluslararası düzeyde paylaşımında köprü oluşturan ve gelecek için nitelikli tasarım ve sanat eserlerinin üretimine katkı sağlayan sempozyumların üçüncüsünü gerçekleştirmeyi planlamıştır. Üçüncüsü planlanan uluslararası sempozyum, “Ahmet Yakupoğlu Anısına” gerçekleştirilecektir. Düzenlenecek olan bu sempozyum sanat ve tasarım eğitime katkı sağlayan, sosyal sorumluluk adına paylaşım ve etkileşimin üst düzeyde olduğu, gelenek ve yeniliğin birleştiği, yeni model ve tanımlamalarla modern anlayışların farklı disiplinlerle ortaya konulabildiği

EDİTÖR KURULU

Prof. Dr. Levent MERCİN
Doç. Eren Evin KILIÇKAYA

KİTAP-DİZGİ TASARIM

Sümeyye Betül TOSUN

KURUMSAL KİMLİK TASARIMI

Arş. Gör. H.Irmak ASLAN

BASKI

ISBN 978-975-7120-52-0 (2.c)

BASKI YILI

Aralık 2021

KURULLAR

KONGRE ONURSAL BAŞKANLARI

Ali ÇELİK

Kütahya Valisi

Prof. Dr. Alim IŞIK

Kütahya Belediye Başkanı

Prof. Dr. Kazım UYSAL

Rektör-Kütahya Dumlupınar Üniversitesi

BİLİM KURULU

Prof. Dr. Abdulgani ARIKAN

Selçuk Üniversitesi

Prof. Dr. Abdullah AYAYDIN

Trabzon Üniversitesi

Prof. Dr. Abdullah ÇOLAK

Hitit Üniversitesi

Prof. Dr. Abdülkerim BAHADIR

Necmettin Erbakan Üniversitesi

Prof. Dr. Adnan TEPECİK

Başkent Üniversitesi

Prof. Dr. Ardian MUHAJ

Arnavutluk

Prof. Dr. Ahmet ÇAYCI

Necmettin Erbakan Üniversitesi

Prof. Dr. Ahmet Şinasi İŞLER

Uludağ Üniversitesi

Prof. Dr. Alev ÇAKMAKOĞLU KURU

Gazi Üniversitesi

Prof. Dr. Ali ÇELİK

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi

Prof. Dr. Ali Osman ALAKUŞ

Dicle Üniversitesi

Prof. Dr. Ali SEYLAN

Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Prof. Dr. Ali ŞEN

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi

Prof. Dr. Ali TOMAK

Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Prof. Dr. Atilla BATUR

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi

Prof. Dr. Aytunga OĞUZ

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi

Prof. Dr. Baykal BİÇER

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi

Prof. Dr. Bilal SEZER

Uşak Üniversitesi

Prof. Dr. Duriye KOZLU İSMAİLOĞLU

Osmangazi Üniversitesi

Prof. Dr. Erdoğan KÖSE

Cerrahpaşa Üniversitesi

Prof. Dr. Ersen ERSOY

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi

Prof. Dr. Etibar RZADEH

Azerbeycan

Prof. Dr. Fatih BAŞBUĞ

Akdeniz Üniversitesi

Prof. Dr. Fikri SALMAN

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Prof. Dr. Fulya TOPÇUOĞLU ÜNAL

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi

Prof. Dr. Hamza Cherif ALİ

AbouBekr Belkaid Üniversitesi – Tlemcen, Cezayir

Prof. Dr. Huriye MARTI

Diyanet İşleri Başkanlığı

Prof. Dr. Hülya İZ BÖLÜKOĞLU

TOBB Üniversitesi

Prof. Dr. Hülya TAŞ

Uludağ Üniversitesi

Prof. Dr. Hülya YÜKSEL KURUPPATH-MANİ

İzmir Demokrasi Üniversitesi

Prof. Dr. Hüseyin ELMAS

Gazi Üniversitesi

Prof. Dr. İbrahim GÜRSES

Bursa Uluda Üniversitesi

Prof. Dr. İhsan ÇAPÇIOĞLU

Ankara Üniversitesi

Prof. Dr. İpek FİTOZ

Mimar Sinan Üniversitesi

Prof. Dr. İrfan TERZİ

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi

Prof. Dr. İsmail AYTAÇ

Fırat Üniversitesi

Prof. Dr. Kazım HACIMEYLLIC

Saraybosna Üniversitesi

Prof. Dr. Mehmet Emin AY

Bursa Uludağ Üniversitesi

Prof. Dr. Mehmet Lütfi HİDAYETOĞLU

Selçuk Üniversitesi

Prof. Dr. Melek GÖKAY

Necmettin Erbakan Üniversitesi

Prof. Dr. Meliha YILMAZ

Gazi Üniversitesi

Prof. Dr. Melihat TÜZÜN

Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi

Prof. Dr. Metin EKER

Ondokuz Mayıs Üniversitesi

BOARDS

SYMPOSIUM HONORARY PRESIDENTS

Ali ÇELİK

Governor of Kütahya

Prof. Dr. Alim IŞIK

Mayor of Kütahya

Prof. Dr. Kazım UYSAL

Rector-Kütahya Dumlupınar University

SCIENTIFIC COMMITTEE

Prof. Dr. Abdulgani ARIKAN

Selçuk University

Prof. Dr. Abdullah AYAYDIN

Trabzon University

Prof. Dr. Abdullah ÇOLAK

Hitit University

Prof. Dr. Abdülkerim BAHADIR

Necmettin Erbakan University

Prof. Dr. Adnan TEPECİK

Başkent University

Prof. Dr. Ardian MUHAJ

Arnavutluk

Prof. Dr. Ahmet ÇAYCI

Necmettin Erbakan University

Prof. Dr. Ahmet Şinasi İŞLER

Uludağ University

Prof. Dr. Alev ÇAKMAKOĞLU KURU

Gazi University

Prof. Dr. Ali ÇELİK

Kütahya Dumlupınar University

Prof. Dr. Ali Osman ALAKUŞ

Dicle University

Prof. Dr. Ali SEYLAN

Ondokuz Mayıs University

Prof. Dr. Ali ŞEN

Kütahya Dumlupınar University

Prof. Dr. Ali TOMAK

Ondokuz Mayıs University

Prof. Dr. Atilla BATUR

Kütahya Dumlupınar University

Prof. Dr. Aytunga OĞUZ

Kütahya Dumlupınar University

Prof. Dr. Baykal BİÇER

Kütahya Dumlupınar University

Prof. Dr. Bilal SEZER

Uşak University

Prof. Dr. Duriye KOZLU İSMAİLOĞLU

Osmangazi University

Prof. Dr. Erdoğan KÖSE

Cerrahpaşa University

Prof. Dr. Ersen ERSOY

Kütahya Dumlupınar University

Prof. Dr. Etibar RZADEH

Azerbeycan

Prof. Dr. Fatih BAŞBUĞ

Akdeniz University

Prof. Dr. Fikri SALMAN

İzmir Kâtip Çelebi University

Prof. Dr. Fulya TOPÇUOĞLU ÜNAL

Kütahya Dumlupınar University

Prof. Dr. Hamza Cherif ALİ

AbouBekr Belkaid University – Tlemcen, Cezayir

Prof. Dr. Huriye MARTI

Presidency of Religion Affairs

Prof. Dr. Hülya İZ BÖLÜKOĞLU

TOBB University

Prof. Dr. Hülya TAŞ

Uludağ University

Prof. Dr. Hülya YÜKSEL KURUPPATH-MANİ

İzmir Demokrasi University

Prof. Dr. Hüseyin ELMAS

Gazi University

Prof. Dr. İbrahim GÜRSES

Bursa Uluda University

Prof. Dr. İhsan ÇAPÇIOĞLU

Ankara University

Prof. Dr. İpek FİTOZ

Mimar Sinan University

Prof. Dr. İrfan TERZİ

Kütahya Dumlupınar University

Prof. Dr. İsmail AYTAÇ

Fırat University

Prof. Dr. Kazım HACIMEYLLIC

Saraybosna University

Prof. Dr. Mehmet Emin AY

Bursa Uludağ University

Prof. Dr. Mehmet Lütfi HİDAYETOĞLU

Selçuk University

Prof. Dr. Melek GÖKAY

Necmettin Erbakan University

Prof. Dr. Meliha YILMAZ

Gazi University

Prof. Dr. Melihat TÜZÜN

Tekirdağ Namık Kemal University

Prof. Dr. Metin EKER

Ondokuz Mayıs University

Prof. Dr. Mezahir Ertuğ AVŞAR
Akdeniz Üniversitesi
 Prof. Dr. Mutluhan TAŞ
Selçuk Üniversitesi
 Prof. Dr. Necla COŞKUN
Anadolu Üniversitesi
 Doç. Dr. Namık Kemal SARIKAVAK
Hacettepe Üniversitesi
 Doç. Dr. Neslihan KIYAR
Kocaeli Üniversitesi
 Doç. Dr. Nurgül KILINÇ
Selçuk Üniversitesi
 Prof. Dr. Oğuz DİLMAÇ
İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi
 Prof. Dr. Oğuljeren HAJIYEVA
Türkmenistan
 Prof. Dr. Önder KÜÇÜKERMEN
Haliç Üniversitesi
 Prof. Dr. Özlem DOĞAN TEMUR
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
 Prof. Dr. Raif KALYONCU
Trabzon Üniversitesi
 Prof. Dr. Ramazan KILIÇ
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
 Prof. Dr. Suzan Duygu Bedir ERİŞTİ
Anadolu Üniversitesi
 Prof. Dr. Saffet KÖSE
İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi
 Prof. Dr. Salih ÖZTÜRK
Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi
 Prof. Dr. Selahattin AVŞAROĞLU
Necmettin Erbakan Üniversitesi
 Prof. Dr. Serap BUYURGAN
Başkent Üniversitesi
 Prof. Dr. Serdar TUNA
Mehmet Akif Üniversitesi
 Prof. Dr. Sevim SELAMET
Anadolu Üniversitesi
 Prof. Dr. Shukhrat Abdumalikov
National Institute of Art and Design- Özbekistan
 Prof. Dr. Talip KARAKAYA
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
 Prof. Dr. Tahira ALİYEVA
Western Caspian University, Azerbeycan
 Prof. Dr. Uğur ATAN
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
 Prof. Dr. Vedat ÖZSOY
TOBB Üniversitesi
 Prof. Dr. Vejdi BİLGİN
Bursa Uludağ Üniversitesi
 Prof. Dr. Yusuf KEŞ
Süleyman Demirel Üniversitesi

Prof. Dr. Yüksel GÖĞEBAKAN
İnönü Üniversitesi
 Doç. Dr. Adil AKINCI
Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi
 Doç. Dr. Ali Fuat BAYSAL
Necmettin Erbakan Üniversitesi
 Assoc.Prof. Dr. Arafat AL-NAİM
American University in the Emirates, Dubai
 Doç. Dr. Asuman AYPEK ARSLAN
Hacı Bayram Veli Üniversitesi
 Doç. Dr. Aydın ZOR
Akdeniz Üniversitesi
 Doç. Dr. Ayşen ÖZKAN
Hacettepe Üniversitesi
 Doç. Dr. Barış YILDIZ
Gümüşhane Üniversitesi
 Doç. Dr. Burak Erhan TARLAKAZAN
Kastamonu Üniversitesi
 Doç. Dr. Caner DEMİR
Manisa Celal Bayar Üniversitesi
 Assoc.Prof. Dr. Dalida Karić-HADŽIAHMETOVIĆ
The Academy of Fine Arts in Sarajevo- Bosnia
 Doç. Dr. Didem ÇATAL
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
 Doç. Dr. Doğan ARSLAN
İstanbul Medeniyet Üniversitesi
 Doç. Dr. Elif TARLAKAZAN
Kastamonu Üniversitesi
 Doç. Dr. Erdal ADAY
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
 Doç. Dr. Esra N. KILCI
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
 Doç. Dr. Faik ALEKBEROV
Azerbaycan Millî İlimler Akademisi
 Doç. Dr. Fatih ÖZKAFA
Marmara Üniversitesi
 Doç. Dr. Fehmi Soner MAZLUM
Başkent Üniversitesi
 Doç. Dr. Feryal BEYKAL
Pamukkale Üniversitesi
 Doç. Dr. Fethi KABA
Anadolu Üniversitesi
 Doç. Dr. Güner TUNCER
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
 Doç. Dr. H. Melek HİDAYETOĞLU
Selçuk Üniversitesi
 Doç. Dr. Hikmet ŞAHİN
Selçuk Üniversitesi

Prof. Dr. Mezahir Ertuğ AVŞAR
Akdeniz University
 Prof. Dr. Mutluhan TAŞ
Selçuk University
 Prof. Dr. Necla COŞKUN
Anadolu University
 Assoc. Dr. Namık Kemal SARIKAVAK
Hacettepe University
 Assoc. Dr. Neslihan KIYAR
Kocaeli University
 Assoc. Dr. Nurgül KILINÇ
Selçuk University
 Prof. Dr. Oğuz DİLMAÇ
İzmir Kâtip Çelebi University
 Prof. Dr. Oğuljeren HAJIYEVA
Türkmenistan
 Prof. Dr. Önder KÜÇÜKERMEN
Haliç University
 Prof. Dr. Özlem DOĞAN TEMUR
Kütahya Dumlupınar University
 Prof. Dr. Raif KALYONCU
Trabzon University
 Prof. Dr. Ramazan KILIÇ
Kütahya Dumlupınar University
 Prof. Dr. Suzan Duygu Bedir ERİŞTİ
Anadolu University
 Prof. Dr. Saffet KÖSE
İzmir Kâtip Çelebi University
 Prof. Dr. Salih ÖZTÜRK
Tekirdağ Namık Kemal University
 Prof. Dr. Selahattin AVŞAROĞLU
Necmettin Erbakan University
 Prof. Dr. Serap BUYURGAN
Başkent University
 Prof. Dr. Serdar TUNA
Mehmet Akif University
 Prof. Dr. Sevim SELAMET
Anadolu University
 Prof. Dr. Shukhrat Abdumalikov
National Institute of Art and Design- Özbekistan
 Prof. Dr. Talip KARAKAYA
Kütahya Dumlupınar University
 Prof. Dr. Tahira ALİYEVA
Western Caspian University, Azerbeycan
 Prof. Dr. Uğur ATAN
Kütahya Dumlupınar University
 Prof. Dr. Vedat ÖZSOY
TOBB University
 Prof. Dr. Vejdi BİLGİN
Bursa Uludağ University
 Prof. Dr. Yusuf KEŞ
Süleyman Demirel University

Prof. Dr. Yüksel GÖĞEBAKAN
İnönü University
 Assoc. Dr. Adil AKINCI
Bilecik Şeyh Edebali University
 Assoc. Dr. Ali Fuat BAYSAL
Necmettin Erbakan University
 Assoc.Prof. Dr. Arafat AL-NAİM
American University in the Emirates, Dubai
 Assoc. Dr. Asuman AYPEK ARSLAN
Hacı Bayram Veli University
 Assoc. Dr. Aydın ZOR
Akdeniz University
 Assoc. Dr. Ayşen ÖZKAN
Hacettepe University
 Assoc. Dr. Barış YILDIZ
Gümüşhane University
 Assoc. Dr. Burak Erhan TARLAKAZAN
Kastamonu University
 Assoc. Dr. Caner DEMİR
Manisa Celal Bayar University
 Assoc.Prof. Dr. Dalida Karić-HADŽIAHMETOVIĆ
The Academy of Fine Arts in Sarajevo- Bosnia
 Assoc. Dr. Didem ÇATAL
Çanakkale Onsekiz Mart University
 Assoc. Dr. Doğan ARSLAN
İstanbul Medeniyet University
 Assoc. Dr. Elif TARLAKAZAN
Kastamonu University
 Assoc. Dr. Erdal ADAY
Kütahya Dumlupınar University
 Assoc. Dr. Esra N. KILCI
İstanbul University-Cerrahpaşa
 Assoc. Dr. Faik ALEKBEROV
Azerbaijan National Academy of Sciences
 Assoc. Dr. Fatih ÖZKAFA
Marmara University
 Assoc. Dr. Fehmi Soner MAZLUM
Başkent University
 Assoc. Dr. Feryal BEYKAL
Pamukkale University
 Assoc. Dr. Fethi KABA
Anadolu University
 Assoc. Dr. Güner TUNCER
Kütahya Dumlupınar University
 Assoc. Dr. H. Melek HİDAYETOĞLU
Selçuk University
 Assoc. Dr. Hikmet ŞAHİN
Selçuk University

Assoc.Prof. Dr. Irwan HARNOKO
Pradita Institute, Indonesia
 Doç. Dr. İskender GÜMÜŞ
Kırklareli Üniversitesi
 Doç. Dr. Mehmet Ali EROĞLU
Akdeniz Üniversitesi
 Doç. Dr. Mehmet MEMİŞ
Sakarya Üniversitesi
 Doç. Dr. Mehmet ŞENGÜR
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
 Doç. Dr. Meral AKAN
Selçuk Üniversitesi
 Doç. Dr. Mustafa DİĞLER
Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi
 Doç. Dr. Mustafa GENÇ
Süleyman Demirel Üniversitesi
 Doç. Dr. Mustafa KINIK
Necmettin Erbakan Üniversitesi
 Doç. Dr. Mustafa KOÇ
Balıkesir Üniversitesi
 Doç. Dr. Mustafa USLU
Akdeniz Üniversitesi
 Doç. Dr. Nilay ÖZSAVAŞ
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
 Doç. Dr. Nuray MAMUR
Pamukkale Üniversitesi
 Doç. Dr. Oğuz BAŞOL
Kırklareli Üniversitesi
 Doç. Dr. Oğuz YURTTADUR
Selçuk Üniversitesi
 Doç. Dr. Olga RADOVA
(KARANASTAS) Gagauzya
 Doç. Dr. Özer ÖZÇELİK
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
 Doç. Dr. Özge MAZLUM
Başkent Üniversitesi
 Doç. Dr. Pınar TOKTAŞ
Hacı Bayram Veli Üniversitesi
 Doç. Dr. Semih BÜYÜKKOL
Akdeniz Üniversitesi
 Doç. Dr. Serkan İLDEN
Kastamonu Üniversitesi
 Doç. Dr. Seyhan YILMAZ
Kastamonu Üniversitesi
 Doç. Dr. Süleyman Emre ÖZCAN
Manisa Celal Bayar Üniversitesi
 Doç. Dr. Zuhâl TÜRKTAŞ
Selçuk Üniversitesi
 Dr. Öğr. Üyesi Ahmet AYTAÇ
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet GEDİK
Kastamonu Üniversitesi
 Dr. Öğr. Üyesi Ali KESTANE
Kilis 7 Aralık Üniversitesi
 Dr. Öğr. Üyesi Aslıhan AKKOÇ
Afyon Kocatepe Üniversitesi
 Dr. Öğr. Üyesi Elif AVCI
Osmangazi Üniversitesi
 Dr. Öğr. Üyesi Emine ÖZTÜRK
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
 Dr. Öğr. Üyesi Erhan SOLMAZ
Uşak Üniversitesi
 Dr. Öğr. Üyesi Esra IŞIK
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
 Dr. Öğr. Üyesi Fatma ŞENYÜZ
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
 Dr. Öğr. Üyesi Filiz ERATAŞ SÖNMEZ
Manisa Celal Bayar Üniversitesi
 Dr. Öğr. Üyesi Hatice ÖZER
Uşak Üniversitesi
 Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin ÖKSÜZ
Karatay Üniversitesi
 Dr. Öğr. Üyesi Işıl GÖKTÜRK
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
 Dr. Öğr. Üyesi İlteriş YILDIRIM
Afyon Kocatepe Üniversitesi
 Asst. Prof. Dr. Li Xu
Beijing Institute of Graphic Communication, Çin
 Dr. Öğr. Üyesi Mehmet SAĞ
Akdeniz Üniversitesi
 Dr. Öğr. Üyesi Muhammed Yunus ŞİŞMAN
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
 Dr. Öğr. Üyesi Münire Baysan
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
 Dr. Öğr. Üyesi Ömer Faruk SÖYLEV
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
 Dr. Öğr. Üyesi Özlem KAYABAŞI
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
 Dr. Öğr. Üyesi Rukiye SATILMIŞ
Muş Alparslan Üniversitesi
 Asst. Prof. Dr. Yaser HAMZAVİ
Tabriz Islamic Art University-İran
 Dr. Öğr. Üyesi Zeynep HİÇDURMAZ
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi

Assoc.Prof. Dr. Irwan HARNOKO
Pradita Institute, Indonesia
 Assoc. Dr. İskender GÜMÜŞ
Kırklareli University
 Assoc. Dr. Mehmet Ali EROĞLU
Akdeniz University
 Assoc. Dr. Mehmet MEMİŞ
Sakarya University
 Assoc. Dr. Mehmet ŞENGÜR
Eskişehir Osmangazi University
 Assoc. Dr. Meral AKAN
Selçuk University
 Assoc. Dr. Mustafa DİĞLER
Karamanoğlu Mehmet Bey University
 Assoc. Dr. Mustafa GENÇ
Süleyman Demirel University
 Assoc. Dr. Mustafa KINIK
Necmettin Erbakan University
 Assoc. Dr. Mustafa KOÇ
Balıkesir University
 Assoc. Dr. Mustafa USLU
Akdeniz University
 Assoc. Dr. Nilay ÖZSAVAŞ
Muğla Sıtkı Koçman University
 Assoc. Dr. Nuray MAMUR
Pamukkale University
 Assoc. Dr. Oğuz BAŞOL
Kırklareli University
 Assoc. Dr. Oğuz YURTTADUR
Selçuk University
 Assoc. Dr. Olga RADOVA
(KARANASTAS) Gagauzya
 Assoc. Dr. Özer ÖZÇELİK
Kütahya Dumlupınar University
 Assoc. Dr. Özge MAZLUM
Başkent University
 Assoc. Dr. Pınar TOKTAŞ
Hacı Bayram Veli University
 Assoc. Dr. Semih BÜYÜKKOL
Akdeniz University
 Assoc. Dr. Serkan İLDEN
Kastamonu University
 Assoc. Dr. Seyhan YILMAZ
Kastamonu University
 Assoc. Dr. Süleyman Emre ÖZCAN
Manisa Celal Bayar University
 Assoc. Dr. Zuhâl TÜRKTAŞ
Selçuk University
 Assist. prof. Ahmet AYTAÇ
Aydın Adnan Menderes University

Assist. Prof. Ahmet GEDİK
Kastamonu University
 Assist. Prof. Ali KESTANE
Kilis 7 Aralık University
 Assist. Prof. Aslıhan AKKOÇ
Afyon Kocatepe University
 Assist. Prof. Elif AVCI
Osmangazi University
 Assist. Prof. Emine ÖZTÜRK
Kütahya Dumlupınar University
 Assist. Prof. Erhan SOLMAZ
Uşak University
 Assist. Prof. Esra IŞIK
Kütahya Dumlupınar University
 Assist. Prof. Fatma ŞENYÜZ
Kütahya Dumlupınar University
 Assist. Prof. Filiz ERATAŞ SÖNMEZ
Manisa Celal Bayar University
 Assist. Prof. Hatice ÖZER
Uşak University
 Assist. Prof. Hüseyin ÖKSÜZ
Karatay University
 Assist. Prof. Işıl GÖKTÜRK
Kütahya Dumlupınar University
 Assist. Prof. İlteriş YILDIRIM
Afyon Kocatepe University
 Asst. Prof. Dr. Li Xu
Beijing Institute of Graphic Communication, Chinese
 Assist. Prof. Mehmet SAĞ
Akdeniz University
 Assist. Prof. Muhammed Yunus ŞİŞMAN
Kütahya Dumlupınar University
 Assist. Prof. Münire Baysan
Kütahya Dumlupınar University
 Assist. Prof. Ömer Faruk SÖYLEV
Kütahya Dumlupınar University
 Assist. Prof. Özlem KAYABAŞI
Kütahya Dumlupınar University
 Assist. Prof. Rukiye SATILMIŞ
Muş Alparslan University
 Assist. Prof. Dr. Yaser HAMZAVİ
Tabriz Islamic Art University-İran
 Assist. Prof. Zeynep HİÇDURMAZ
Kütahya Dumlupınar University

Dr. Ali FARHADOV

Azerbaycan

Dr. Ayten NAMAZOVA

Azerbaycan

Dr. Dilyara MUFTACHUTDINOVA

Kazan Federal University- Kazakistan

Dr. Jasminka Ristova PILICHKOVA

University in Skopje, Makedonya

Dr. Leila NAFİSİNİA

University of Arts, İran

Dr. Necdet SUBAŞI

Millî Eğitim Bakanlığı

Dr. Nehat Beqiri

Makedonya Tetova Üniversitesi

Dr. Serkan GÖKSU

Afyon Kocatepe Üniversitesi

Dr. Sevinj Ayaz gizi HAYDAROVA

Azerbaycan

Ressam Julia David

Macaristan

Ressam Lela Geleisishvili

Gürcistan

Öğretmen Liana Almyasheva

Yeoju Technical Institute Tashkent- Özbekistan

Ressam Mirsada Baljic

Bosna Hersek

Ressam Ulviyya Hamzayeve

Azerbaycan

YÜRÜTME KURULU BAŞKANI

Prof. Dr. Levent MERCİN

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi

KONGRE DÜZENLEME KURULU

Prof. Dr. Levent MERCİN

Doç. Dr. Haldun ŞEKERCİ

Doç. Eren Evin KILIÇKAYA

Dr. Öğr. Üyesi Ömer Faruk SÖYLEV

Dr. Öğr. Üyesi Esra IŞIK

Dr. Öğr. Üyesi Zeynep HİÇDURMAZ

Dr. Öğr. Üyesi Münire BAYSAN

Dr. Öğr. Üyesi Murat BARTAN

Dr. Öğr. Üyesi İlhan KORKMAZ

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KAVASOĞLU

Dr. Öğr. Üyesi Emine Pınar SAYGIN

SERGİ SEÇİCİ KURULU

Prof. Dr. Levent MERCİN

(Kütahya Dumlupınar Üni.)

Prof. Dr. Uğur ATAN

(Selçuk Üni.)

Prof. Dr. Ali TOMAK

(Samsun Ondokuzmayıs Üni.)

Prof. Dr. Fikri SALMAN

(İzmir Kâtip Çelebi Üni.)

Prof. Dr. Yusuf KEŞ

(Süleyman Demirel Üni.)

Doç. Dr. Doğan ARSLAN

(İstanbul Medeniyet Üni.)

Doç. Didem ÇATAL

(Çanakkale 18 Mart Üni.)

Doç. Dr. Arafat Al-Naim

(American University in the Emirates, Dubai)

Doç. Dr. Dalida Karić-Hadžiahmetović

(The Academy of Fine Arts in Sarajevo- Bosnia)

Doç. Dr. Irwan Harnoko

(Pradita Institute, Indonesia)

SERGİ DÜZENLEME KURULU

Prof. Dr. Levent MERCİN

Doç. Eren Evin KILIÇKAYA

SERGİ İLETİŞİM KURULU

Arş. Gör. H. Irmak ARTAN

TASARIM VE TANITIM KURULU

Prof. Dr. Levent MERCİN

Prof. Dr. Uğur ATAN

Öğr. Gör. Ümit Fatih ÖZKAN **(Web Tasarım)**

Öğr. Gör. Yaşar Emin AKÇA **(Web Tasarım)**

Öğr. Gör. Merve SAYLIK **(Kurumsal Kimlik Tasarımı)**

Arş. Gör. H. Irmak ARTAN **(Kurumsal Kimlik Tasarımı)**

SEKRETERYA

Sekreterya / 0274 443 43 43 / ailekongresi@dpu.edu.tr

Arş. Gör. H. Irmak ARTAN / 2567

Arş. Gör. Sercan KEHRİBAR / 2564

FOTOĞRAF VE SOSYAL MEDYA

Öğr. Gör. Fatih KARA

Arş. Gör. Sercan KEHRİBAR

Dr. Ali FARHADOV

Azerbaycan

Dr. Ayten NAMAZOVA

Azerbaycan

Dr. Dilyara MUFTACHUTDINOVA

Kazan Federal University- Kazakistan

Dr. Jasminka Ristova PILICHKOVA

University in Skopje, Makedonya

Dr. Leila NAFİSİNİA

University of Arts, İran

Dr. Necdet SUBAŞI

Ministry of Education

Dr. Nehat Beqiri

Makedonya Tetova University

Dr. Serkan GÖKSU

Afyon Kocatepe University

Dr. Sevinj Ayaz gizi HAYDAROVA

Azerbaycan

Artist Julia David

Macaristan

Artist Lela Geleisishvili

Gürcistan

Teacher Liana Almyasheva

Yeoju Technical Institute Tashkent- Özbekistan

Artist Mirsada Baljic

Bosna Hersek

Artist Ulviyya Hamzayeve

Azerbaycan

CHAIRMAN OF THE EXECUTIVE BOARD

Prof. Dr. Levent MERCİN

Kütahya Dumlupınar University Güzel Sanatlar Fakültesi

CONGRESS ORGANIZATION COMMITTEE

Prof. Dr. Levent MERCİN

Assoc. Dr. Haldun ŞEKERCİ

Assoc. Eren Evin KILIÇKAYA

Assist. Prof. Ömer Faruk SÖYLEV

Assist. Prof. Esra IŞIK

Assist. Prof. Zeynep HİÇDURMAZ

Assist. Prof. Münire BAYSAN

Assist. Prof. Murat BARTAN

Assist. Prof. İlhan KORKMAZ

Assist. Prof. Mustafa KAVASOĞLU

Assist. Prof. Emine Pınar SAYGIN

EXHIBITION SELECTION BOARD

Prof. Dr. Levent MERCİN

(Kütahya Dumlupınar Üni.)

Prof. Dr. Uğur ATAN

(Selçuk Üni.)

Prof. Dr. Ali TOMAK

(Samsun Ondokuzmayıs Üni.)

Prof. Dr. Fikri SALMAN

(İzmir Kâtip Çelebi Üni.)

Prof. Dr. Yusuf KEŞ

(Süleyman Demirel Üni.)

Assoc. Dr. Doğan ARSLAN

(İstanbul Medeniyet Üni.)

Assoc. Didem ÇATAL

(Çanakkale 18 Mart Üni.)

Assoc. Dr. Arafat Al-Naim

(American University in the Emirates, Dubai)

Assoc. Dr. Dalida Karić-Hadžiahmetović

(The Academy of Fine Arts in Sarajevo- Bosnia)

Assoc. Dr. Irwan Harnoko

(Pradita Institute, Indonesia)

EXHIBITION ORGANIZATION BOARD

Prof. Dr. Levent MERCİN

Assoc. Eren Evin KILIÇKAYA

EXHIBITION COMMUNICATION BOARD

Ressearch Assist. H. Irmak ARTAN

DESIGN AND PROMOTION COMMITTEE

Prof. Dr. Levent MERCİN

Prof. Dr. Uğur ATAN

Lect. Ümit Fatih ÖZKAN **(Web Tasarım)**

Lect. Yaşar Emin AKÇA **(Web Tasarım)**

Lect. Merve SAYLIK **(Kurumsal Kimlik Tasarımı)**

Ressearch Assist. H. Irmak ARTAN **(Kurumsal Kimlik Tasarımı)**

SECRETARİAT

Sekreterya / 0274 443 43 43 / ailekongresi@dpu.edu.tr

Ressearch Assist. H. Irmak ARTAN / 2567

Ressearch Assist. Sercan KEHRİBAR / 2564

PHOTO AND SOCIAL MEDIA

Assist. Prof. Fatih KARA

Ressearch Assist. Sercan KEHRİBAR

İÇİNDEKİLER

21. yy. Kitle İletişim Aracı Olarak Sosyal Medya Tasarımları Üzerinde Aile Olgusunun İncelenmesi.....	14
Kadın Sanatçı Ve Sanat Eğitimcisi Olmanın Aile Yaşamında Yeri.....	36
Üstün Yetenekli Çocukların Sanat Eğitiminin Ailedeki Yeri.....	46
Özgün Baskı Ve Resim Sanatında Kybele İkonografisi Yorumlamaları Üzerine Bir Araştırma.....	62

21.YY KİTLE İLETİŞİM ARACI OLARAK SOSYAL MEDYA TASARIMLARI ÜZERİNDE AİLE OLGUSUNUN İNCELENMESİ

Deniz Babilik1

1 Yüksek Lisans Öğrencisi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat ve Tasarım Anasanat Dalı, denizbabilik6(at)gmail.com, ORCID: 0000-0001-8221-2418

ÖZET

İnsanlığın var olduğu zaman diliminden günümüze kadar olan süreçte, iletişim kavramı sürekli olarak var olmuş bir kavramdır. Çünkü İnsan, sosyal ve psikolojik ihtiyaçları olan bir varlıktır. Bireysel olan iletişim ihtiyaçları yanında insan, etrafındaki uyaranlar sayesinde de sürekli iletişime maruz kalmaktadır. Bu bazen bir reklam görseli, bazen bir sosyal medya post tasarımı bazen de bir bilgilendirme tasarımı aracılığı ile gerçekleşebilmektedir.

Günümüzde kitle iletişim aracı olarak kullanılan sosyal medya, günlük hayatın içinde insan yaşantısının bir parçası haline gelmiştir. İnsan hayatının her alanında varlığını sürdüren sosyal medya zamanla hızla üretilen ve hızla tüketilen bir meta haline gelmiştir. Dünyada çoğu insan için ortak bir iletişim dili olan sosyal medya mecraları, haberleşme ve teknoloji bağlantısının sunduğu avantajlarla her bireye kolayca ulaşmayı sağlamıştır. Tasarımcılar için sosyal medya mecraları, hem hızlı hem de dönüt alınabilen büyük bir kitle iletişim aracı olmuştur.

Bir tasarımcı için tasarım süreci ve tasarımı oluşturmak kadar, tasarımının hedef kitleye iletilmesi de her zaman önemli bir yere sahip olmuştur. Sosyal medya, manuel yaşama göre daha büyük kitlelere erişimin kolaylığını sağlamıştır. Bu nedenle, bir tasarımcı için vazgeçilmez bir mecra ve aktif kullanım alanı haline gelmiştir. Tasarımların görsel gelişimini de destekleyen internet mecraları, tasarımcılar arasında da aktif bir iletişim ağı olarak kullanılmıştır. Tasarımcılar sosyal medya üzerinde iletmek istedikleri düşünce yapılarını, bakış açılarını, hedef kitleye ulaştırmayı amaçladığı mesajlarını; istediği renk, teknik ve kategoride elektronik ortamda kolayca sunabilme imkanına sahip olmuştur. Bunun yanı sıra tasarımcılar günlük hayatı, yaşadıklarını, gözlemlediklerini ya da eleştirel bakış açısıyla ele almak istediği konuları çalışmalarında yansıtmıştır.

Toplumun yapı taşı olan aile olgusu, tasarımcılar için büyük bir önem taşımıştır. Çünkü insan ve toplum ile iletişim kurmak amacıyla tasarım yapan tasarımcılar, bazen duygusal bağ kurmak bazen de insanın yaşamına dokunabilmek için illüstrasyon, afiş, animasyon, fotoğraf, hareketli çalışmalar vb. birçok sanat ve tasarım ürünlerinde aile olgusunu işlemişlerdir. Bu çalışmada, tasarımcılar tarafından sosyal medya mecralarında aile olgusunu işlediği tasarım/ eserlerinde, aile kavramını hangi amaç doğrultusunda nasıl yansıttıkları incelenmiştir. Elde edilen verilere göre öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya, İletişim, Tasarım, Tasarımcı, Aile.

21.YY EXAMINATION OF THE FAMILY PHENOMENON ON SOCIAL MEDIA DESIGNS AS A MASS MEDIA TOOL

Deniz Babilik1

1 Master Degree Student, Kütahya Dumlupınar University Institute of Social Sciences, Art and Design Main Branch, denizbabilik6(at)gmail.com, ORCID: 0000-0001-8221-2418

ABSTRACT

In the process from the time period when humanity existed to the present day, the concept of communication is a concept that has constantly existed. Because a person is an entity with social and psychological needs. In addition to individual communication needs, a person is constantly exposed to communication thanks to the stimuli around him. Sometimes this can happen through an advertising image, sometimes through a social media post design, sometimes through an information design.

Nowadays, social media, which is used as a mass media tool, has become a part of human life in everyday life. Social media, which continues to exist in all aspects of human life, has become a rapidly produced and rapidly consumed commodity over time. Social media channels, which are a common communication language for most people in the world, have made it easy to reach each individual with the advantages offered by communication and technology connection. For designers, social media has been a great mass media tool that can be both fast and fast.

As well as creating a design process and design for a designer, communicating his design to the target audience has always had an important place. Social media has provided the convenience of accessing larger audiences than manual life. Therefore, it has become an indispensable medium and an area of active use for a designer. Web media, which also supports the visual development of dec, has also been used as an active communication network between designers. Designers have had the opportunity to easily present the thought structures, points of view, messages they want to convey on social media to the target audience in the desired color, technical and category electronically. In addition, designers have reflected daily life, what they live, observe or want to address from a critical point of view in their work.

The family phenomenon, which is the building block of society, has been of great importance for designers. Because designers who design in order to communicate with people and society, sometimes to create an emotional connection, sometimes to create illustrations, posters, animations, photographs, animated works, etc. to be able to touch a person's life. Designers have processed the family phenomenon in many art and design products. In this study, it was examined how designers reflect the concept of family in their design/works, for which purpose they process the phenomenon of family in social media channels. Recommendations have been developed based on the data obtained.

Keywords: Social Media, Communication, Design, Designer, Family.

GİRİŞ

Teknolojinin insan hayatına getirileri hakkında birçok farklı olumlu veya olumsuz görüş ortaya atılmıştır. sürekli olarak tartışılan konular arasında yer almaktadır. İçinde bulunduğumuz yüzyıl, teknolojik gelişmelerin inanılmaz bir hızla arttığı ve yakın gelecekte nasıl bir hayatımızın olacağını kestiremediğimiz bir dönemdir. Çok yakın bir zamana kadar internet adında bir ağın bizi bütün dünyaya bağlayacağı, bu ağa kolaylıkla herkesin ulaşabileceği ve yanımızda kolaylıkla taşıdığımız bilgisayar, tablet ve cep telefonlarıyla anında dünyada olan bitenden haberdar olacağımız aklımıza gelmezdi (Yavuz, 2015: 54). Günümüzde geleneksel kitle iletişim araçlarının yerini alan ve geleneksel kitle iletişim araçlarının boşluklarını dolduran sosyal medya organları kullanıcılarına anında durum paylaşımı, fotoğraf paylaşımı, geri bildirim, yorum yapma, duygu ve düşüncelerini dile getirme, istediği kişinin sayfasına girme, bilgi toplama gibi bir çok imkan sunmaktadır (Kuzucanlı, 2018: 1522).

Teknolojik devrimler ve iletişim kanallarının gelişmesi sosyalleşme ve paylaşım düzeninde yenilikçi ortamların ortaya çıkmasını sağlamıştır. İletişimin ve etkileşimin anında gerçekleşebildiği günümüz dünyasında bilginin paylaşımı aynı hızda olabilmektedir. Hızlı iletişimin ve paylaşımın yaşandığı sosyal medya ortamında her açıdan önemli bilginin yayılması, gelişim arayışındaki dünya için gerekli bir sistemdir (Vural, 2017: 448). Teknolojinin önemli gelişmeleri ile birlikte insan yaşamında önemli bir yere sahip olan sosyal medyanın, kitle iletişim aracı olarak kullanımının irdelenmesi kaçınılmaz olmuştur. Sosyal medya ise mobil cihazlarla kolay erişim sağlanan, bir paylaşımın anında kitlelere sunulabildiği bir platformdur. Sosyal medyanın yaratıcı tasarımda yaygın ve etkin bir rol oynamaktadır (Özsavaş _Uluçay, 2017: 373). Günlük yaşamın bir parçası haline gelen sosyal medyanın, kitle iletişim aracı olarak kullanımının irdelenmesi, Türkiye’de nasıl ve nerelerde kullanıldığının ve tasarımcıya olan yansımalarının ortaya konulması bu araştırmanın gerekçesini oluşturmuştur.

METODOLOJİ

Araştırma Modeli

Sosyal medyada iletişim, tasarımcının sosyal medya ile ilişkisi ve aile kavramının tasarımcının bakış açısından incelenmesi için bu çalışmada genel tarama modellerinden ilgili literatürün taranması ve nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesine bağlı bir araştırma olarak kurgulanmıştır. Bu kapsamda araştırmacı tarafından ilgili literatür taranmış, uluslararası sosyal medya veri merkezi olan “We are social ve Hootsuite” tarafından hazırlanan Türkiye’nin yer aldığı 2019-2021 yılları aralığında yer alan sosyal medya verileri ele alınarak araştırmacı tarafından incelenmesi yapılmıştır.

Verilerin Toplanması

Bu çalışmada sosyal medya, sosyal medyada iletişim, sosyal medyanın tasarımcıya etkileri ve tasarımcının gözünden aile kavramının işlenmesi üzerine toplanan veriler; makale, tez, kitap ve internet kaynakları bir araya getirilerek ele alınmıştır.

Sınırlılıklar

Araştırma, Türkiye’de ki sosyal medya kullanım raporlarının aile kavramının tasarımcıların eserleri üzerinden incelenmesi ile sınırlıdır.

BULGULAR VE YORUM

İletişim

İnsanlık tarihi boyunca iletişim hep insanın merkezi ve benliğinde yer almıştır. İletişim hakkında bugüne kadar birçok tanım yapılmıştır. Bu görüşlerin hepsinde olması gereken ana fikir, iletme ve paylaşma tanımıdır (Adıgüzel, 2010: 54). İletişim, insan hayatının her alanında yaşamsal bir öneme sahiptir. İnsanların yaşamda yalnız kalmamasını, başka kişilerle etkileşim kurabilmesini ve birlik olup beraber üretim yapabilmesini, kültürlerin oluşmasını ve medeniyetlerin kurulabilmesini sağlayan faktörler arasında baş rolü iletişim almaktadır (Orhon ve Eriş, 2012).

İnsanın ve dünyanın doğuşundan ve bugüne kadar var olan iletişim kavramının, bilimsel yönden incelenmesi ve sosyal bilimler alanında yer alması yakın döneme aittir (Adıgüzel, 2010: 1). Geçtiğimiz iki yüzyıl incelemeye alındığında teknolojik gelişmelerin beraberinde iletişim, sadece toplumsal olarak değil, bireysel yaşam alanında da kişinin yaşamında önemli bir yere sahip olduğu, hayatının her alanında varlığını gösterdiği sonucuna varılmıştır. Bu inceleme sonucunda da iletişimin sadece bir bilim çerçevesinde yer almadığını, insanlığın ve toplumun gündeminde sürekli olarak önemli bir gündem konusu haline geldiği söylenebilmektedir (Güngör, 2011: 13).

21. yy çağında iletişim kavramı incelendiğinde, iletişimin artık sadece insana ait bir kavram olmadığı gözlemlenmiştir. Teknolojinin ve bilişimin gelişimi ile birlikte, mobil cihaz ve internet günlük yaşamın bir parçası hatta merkezi temelinde yer almaya başlamıştır. Bu durum gelecek çağlar için teknolojinin ve bilişimin, insan hayatının yol göstericisi olacağı gerçeğini sunmaktadır (Özdemir, 2013: 2644). Yeni çağın getirdiği mobil cihazlar, bilgisayarlar ve internet insan yaşamının vazgeçilmezleri arasında yerini almıştır ve günlük hayatta temel bir ihtiyaç haline gelmiştir. Sosyal medya ve internet kullanıcı sayılarında, her geçen gün daha fazla ciddi bir artış gözlemlenmektedir. 21. yy iletişim araçları da teknolojinin ilerleyişi ile birlikte her geçen gün daha fazla gelişim göstermektedir (Yavuz, 2015: 54).

Sosyal Medya

Farklı zaman dilimlerinde, farklı iletişim yöntemleri gelişmiştir. Gelişen iletişim yöntemleriyle beraber hayat ve yaşam tarzları da değişmiştir. 21. yüzyılda iletişimin en gelişmiş hali olarak, internet ve sosyal medya kullanımı günlük hayatın bir parçası haline gelmiştir. Sosyal medya, düşüncelerinizi, inancınızı ve hayat tarzınızı ifade etmenize olanak sağlayan bir iletişim ve ifade yöntemi haline gelmiştir. 21. yüzyılın en hızlı etkileşim sağlanan iletişim aracı olan sosyal medya her geçen gün daha fazla kullanıcı sayısına ulaşmaktadır (Saravanakumar ve SuganthaLakshmi, 2012: 4445).

Günümüz çağında yeni iletişim araçları ve yöntemleri, yeni medya olarak adlandırılmaktadır. 1970'lerde araştırmacılar yeni medya kavramını bulmuştur. 1970'lerde ortaya atılan bu kavram 1990'larda teknoloji, internet, mobil cihaz gelişimi ile birlikte altın çağını yaşamaktadır (Dilmen, 2007: 115).

Kitle iletişim araçlarının gelişimi ile birlikte bilgiyi daha büyük kitlelere ulaştırabilmek mümkün hale gelmiştir. Teknoloji ve bilişimin gelişimi sayesinde, bireysel alanın dışına çıkabilme hatta dünyanın öteki ucuna hızla ulaşabilme imkanı sağlanmıştır. İnternet ve sosyal medya kullanımı ile kişiler, bireysel alanından çıkarak daha geniş kitlelerle kolayca iletişim sağlayabilmektedir (Macmillan, 2006: 208). Teknolojik gelişmelerin artışı, internet kullanımının artmasına sebep olmuştur. Kişiler interneti ve sosyal medyayı birçok farklı amaç için kullanmaktadır. Bilgi edinme, sosyalleşme, büyük kitlelere ulaşma, kendini ifade edebilme vb. birçok amaç doğrultusunda internet kullanımı sağlanmaktadır. İnternet ve sosyal medyanın her ne kadar artı yönleri öncelikle görülse de olumsuz yönleri de bulunmaktadır. Kişinin hayatının her anında internet ve sosyal medyanın var oluşu, kişiyi sosyal çevresinden soyutlayan bir eyleme dönüşmesine sebep olabilmektedir. İnternete bağımlı olan bireylerde, asosyallik gözlenebilmektedir (Durak ve Durak, 2018: 78).

Türkiye'de Sosyal Medya Kullanımı

2000'li yıllarda gelişen teknoloji ve internet ile birlikte hayatımıza mobil telefonlar ve tabletler dahil olmuştur. 2020-2021 yılları arasında yaşana Covid-19 pandemi dönemiyle beraber internet ve mobil cihaz kullanımında ciddi bir artış olduğu gözlenmiştir. Pandemi döneminde dışarı çıkma yasakları, eğitimlerin ve iş yerlerinin online çalışma modeline geçmesinin ardından bireylerin evde kalma süresini arttırmıştır. Bu durumda internet ve sosyal medya kullanımının artına sebep olmuştur (Uslu, 2021: 373).

18

Resim 1. We Are Social 2019 Dijital Raporu

We Are Social'ın 2019 yılı verilerinin yer aldığı ve resmi sitesinde dijital olarak yayınladığı rapora göre, Türkiye'de 59.3 milyon internet kullanıcısı, 52 milyon aktif sosyal medya kullanıcısı (Türk nüfusunun %63'ü) ve 76,34 milyon aktif mobil sosyal medya kullanıcısı bulunmaktadır.

82,4 milyon nüfusa ev sahipliği yapan Türkiye'de;

- İnternet kullanıcısı nüfusun %72'sini oluşturmaktadır. Verilere göre 59.36 milyon kişi internet kullanımına hakimdir ve aktif olarak kullanabilmektedir.
- Aktif olarak sosyal medya kullanımı da nüfusun %63'ünü oluşturmaktadır. 52 milyon kişi aktif olarak sosyal medya kullanımını sağlamaktadır.
- Mobil cihazları üzerinden sosyal medya kullanımını gerçekleştiren 44 milyon kişi raporda yer almaktadır. Bu rakam da nüfusun %53'ünü oluşturmaktadır.

Resim 2. We Are Social 2020 Dijital Raporu

2020 yılında başlayan pandemi ile birlikte internet, sosyal medya ve mobil kullanımı sayılarında artış gözlenmiştir. We Are Social 2020 raporuna göre veriler şu şekildedir:

- 2019 yılında 59.36 milyon olan internet kullanıcı sayısı 2020 yılında 62.07 milyona yükselmiştir. Bu sayı Türkiye nüfusunun %74'ünü oluşturmaktadır.

- 2019 yılında 52 milyon olan sosyal medya kullanıcı sayısı, 2020 yılında 54 milyona ulaşmıştır. Nüfusun %64'ü aktif sosyal medya kullanıcısıdır.

- 2019 yılından 76,3 milyon olan mobil sosyal medya kullanıcı sayısı, 2020 yılında 77 milyona yükselmiştir. Bu veriler doğrultusunda, Türkiye nüfusunun %92'si mobil sosyal medya kullanıcısı olduğu gözlemlenmektedir.

Resim 3. We Are Social 2021 Dijital Raporu

2021 yılında pandemi ve gelişen teknoloji çağ göz önünde bulundurularak internet, sosyal medya ve mobil kullanımı konusunda artışın devam ettiği gözlenilmektedir. We Are Social 2020 raporuna göre veriler şu şekildedir:

- 2019 yılında 59.36 milyon, 2020 yılında 62.07 milyon olan internet kullanıcı sayısı 2021 yılında 65.80 milyona yükselmiştir. Bu sayı Türkiye nüfusunun %77.7'sini oluşturmaktadır.

- 2019 yılında 52 milyon, 2020 yılında 54 milyon olan sosyal medya kullanıcı sayısı 2021 yılında 60 milyona ulaşmıştır. 2020 yılında nüfusun %64'ü aktif sosyal medya kullanıcısıyken 2021 yılında %70.8'e yükselmiştir.

- 2019 yılından 76,3 milyon olan mobil sosyal medya kullanıcı sayısı, 2020 yılında 77 milyona yükselmiştir. 2021 yılında ise 76.89 milyon olarak ölçülmüştür.

19

Resim 4. We Are Social 2019 Dijital Raporu

We Are Social 2019 yılında Türkiye'de elektronik cihaz kullanımı verileri şu şekilde aktarılmıştır:

- Nüfusun %98'i cep telefonu kullanıyor. Bunun %77'si akıllı telefondur.
- Masaüstü bilgisayar veya laptop kullanımı %48, tablet kullanımı ise %25 olarak hesaplanmıştır.
- Televizyon izleme %99'dur.
- Giyilebilir teknoloji ürünleri kullanımı %9'dur.

Resim 5. We Are Social 2020 Dijital Raporu

We Are Social 2020 yılında Türkiye'de elektronik cihaz kullanımı verileri şu şekilde aktarılmıştır:

- Türkiye'de her 10 kişiden 9'u cep telefonu kullanmaktadır. 2019 yılında %77 olan akıllı telefon kullanımı 2020 yılında %89'a ulaşmıştır.
- Masaüstü bilgisayar veya laptop kullanımı 2019 yılında %48'ken 2020 yılında %67'ye yükselmiştir. Tablet kullanımı ise %25'ten %45'e ulaşmıştır.
- Giyilebilir teknoloji ürünleri kullanımı 2019 yılında %9'ken 2020 yılında %17 olmuştur.

Resim 6. We Are Social 2021 Dijital Raporu

We Are Social 2021 yılında Türkiye'de elektronik cihaz kullanımı verileri şu şekilde aktarılmıştır:

- 16 – 64 yaş aralığında telefon kullanmayan sadece %2,3'lük bir kitle kaldı. 2019 yılında %77, 2020 yılında %89 olan akıllı telefon kullanımı 2021 yılında %97,2'ye ulaşmıştır.
- Masaüstü bilgisayar veya laptop kullanımı 2019 yılında %48, 2020 yılında %67 2021 yılında ise %71.2 olarak hesaplanmıştır. Tablet kullanımı ise %45'ten %44.4'e gerilemiştir.
- Giyilebilir teknoloji ürünleri kullanımı 2019 yılında %9, 2020 yılında %17, 2021 yılında ise %24.5'e yükselmiştir.

Resim 7. We Are Social 2019 Dijital Raporu

2019 verilerine göre Türkiye'de:

- Günde ortalama kişi başı 7 saat 15 dk internet kullanımı,
- Günde ortalama 2 saat 46 dk sosyal medya kullanımı,
- Günde ortalama 3 saat 9 dk televizyon izleyerek zaman geçirilmektedir.

Resim 8. We Are Social 2020 Dijital Raporu

2020 verilerine göre Türkiye'de:

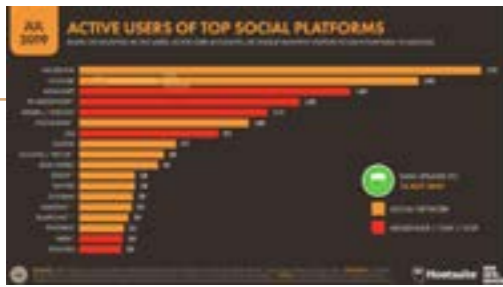
- Günde ortalama kişi başı 7 saat 29 dk saat internet kullanımı,
- Günde ortalama 2 saat 51 dk sosyal medya kullanımı,
- Günde ortalama 3 saat 4 dk televizyon izleyerek zaman geçirilmektedir.

Resim 9. We Are Social 2021 Dijital Raporu

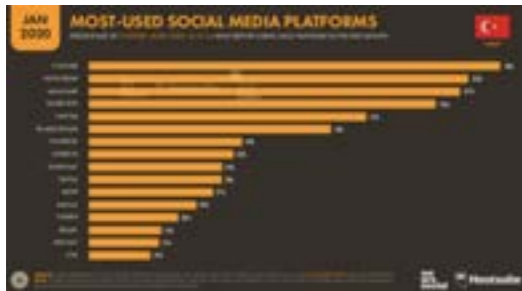
2021 verilerine göre Türkiye'de:

- Günde ortalama kişi başı 7 saat 57 dk internet kullanımı,
- Günde ortalama 2 saat 57 dk sosyal medya kullanımı,
- Günde ortalama 3 saat 13 dk televizyon izleyerek zaman geçirilmektedir.

Resim 10. We Are Social 2019 Dijital Raporu

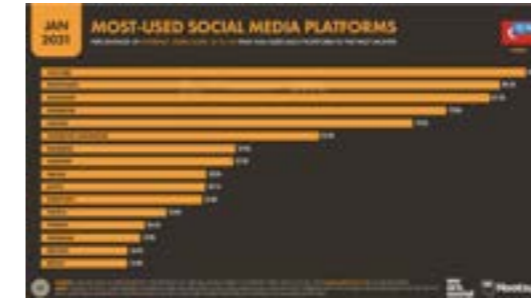
- 2019 yılı verilerine Türkiye'de en çok kullanılan sosyal medya platformları yukarıdaki (Resim 10), gibi sıralanmıştır. Facebook, Youtube, Whatsapp, Facebook Messenger olarak sıralama devam etmektedir.

Resim 11. We Are Social 2020 Dijital Raporu

- 2020 yılı verilerine Türkiye'de en çok kullanılan sosyal medya platformları yukarıdaki (Resim 11), gibi sıralanmıştır. Youtube, Instagram, Whatsapp, Facebook olarak sıralama

devam etmektedir.

Resim 12. We Are Social 2021 Dijital Raporu

- 2021 yılı verilerine Türkiye'de en çok kullanılan sosyal medya platformları yukarıdaki (Resim 12), gibi sıralanmıştır. Youtube, Instagram, Whatsapp, Facebook olarak sıralama devam etmektedir.

Sosyal Medya ve Tasarımcı

Bir tasarımın oluşturulması kadar, büyük kitlelere ulaştırılması da oldukça önemlidir. Sosyal medya platformları ile büyük kitlelere ulaşabilme imkanı sağlanmaktadır. Tasarımcı için sosyal medya platformları, üretim sürecince bilgi edinme, sergileme ve tanıtım gibi olumlu etkenler sağlamaktadır. Tasarımcı, farklı fikirlerin ve yaratıcı tasarımların paylaştığı sosyal medya platformlarını inceleyerek üretim sürecinde kendisine katkı sağlayabilmektedir. Bunun yanı sıra başka tasarımcılar ve sanatçılarla etkileşim sağlayarak tasarımcı kendini geliştirebilir ve alanında kişilerle sosyalleşebilmektedir. Aynı alandan olan farklı görüşler ve yorumlar ile birlikte tasarımcı kendisini daha fazla geliştirebilme imkanı bulabilmektedir. Sosyal medya ile birlikte tasarımcının yaratım süreci her geçen gün gelişim gösterebilmekte ve trend tasarımları kolayla takip edebilmektedir. Birçok farklı sosyal medya platformlarının olması, tasarımcının kendini birçok farklı alanda geliştirebilmesini sağlamaktadır (Vural, 2017: 451).

Aile

Aile, toplumun en küçük birimidir ve toplum temelini oluşturmaktadır. Her toplum aile ile oluşur ve bu yönde şekillenir. Bir toplumun temelini sağlam olabilmesi için aile değerlerinin de kuvvetli ve sağlam olması gerekmektedir. Güçlü bir toplum, düzenli aile yapılarıyla oluşmaktadır. Bir toplumun yapısını incelemek için, öncelikle aile biriminin yaşantısı, kültürü ve yapısı göz önüne alınmalıdır. Türk Anayasasının Ailenin Korunması başlıklı 41. maddesinde "Aile Türk toplumunun temelidir. Devlet ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlanmasının öğretimiyle uygulamasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar" hükmü yer almaktadır. Bu hükümde de anlatıldığı gibi aile bir toplumun oluşumunu sağlamaktadır (Ağdemir, 1991: 1).

Tasarımcı ve Sanatçı Gözünden Aile

Bu çalışma kapsamında, tasarımcı ve sanatçıların gözünden aile olgusunun nasıl işlendiği araştırma konusu olarak ele alınmıştır. Aşağıda farklı alanlarda uzman sanatçıların eserleri yer almaktadır.

• **Joren van Suijlekom**

Hareketli grafik dalıyla ilgilenen sanatçı, Behance dijital portfolyo platformunu aktif kullanarak yaptığı çalışmalarını izleyiciye bu mecra üzerinden sunmaktadır. Sanatçının aile, ebeveyn davranışının çocuklara etkisi ve telefon kullanımını eleştiriler bakış açısıyla işlediği eseri (Resim 13) aşağıda yer almaktadır. Çalışmanın altında not olarak şunlar yazmaktadır:

“İnsan ve telefon arasındaki yakın ilişki. Otobüsteki yol arkadaşlarım bana bu modern aile portresi için ilham verdi. Lütfen çıktılarını alın, otobüsünüze veya treninize asın ve herkese telefonun dışında da bir hayat olduğunu hatırlatın!” (www.behance.com).

Sosyal medya, telefon kullanımını eleştiren sanatçı bu eleştirisini yine sosyal medya hesabı üzerinden duyurmaktadır. Buradan da anlaşılacağı gibi sosyal medyanın iyi olduğu gibi kötü yönlerinin de bulunduğu ve bilinçli bir şekilde bu platformların kullanılmasının gerektiği düşünülmektedir. Ebeveynler, çocuklarına alışkanlıklar, davranış rolleri ve hayat stilleri bakımında rol model olurlar. Sanatçı özellikle bu aktarımında 21.yy’da teknolojinin aile içinde oluşan olumsuz örnekler oluşturduğunu göstermektedir. Sanatçıların eserleri incelenerek aile, toplum yapısı hakkında bilgi alınabilmektedir. Çünkü sanatçılar eserlerini icra ederken buldukları ortamlardan ve yaşadıkları dönemlerden etkilenmektedir. Sanatçının sanatı icra ederken döneminden de etkilendiği göz ardı edilmemelidir.

24

Resim 13. Phone Faces

• **Hamidreza Pourakbar**

İllüstrasyon sanatçısı olan Hamidreza, çalışmalarını Instagram sayfası üzerinden paylaşarak kitlesine sunmaktadır. Sanatçının çalışmaları incelendiğinde eleştirmek istediği konuları, rahatsız olduğu durumları ve görüşlerini eserleriyle yansıtmayı tercih etmektedir. Çalışmalarında aile konusunu da sıkça işleyen sanatçı, aile içinde yaşanan şiddet, bu şiddetin çocuklara olan etkisini ve sosyal medya üzerindeki sahte profillerini kitlelere göstermektedir.

Sanatçı çalışmalarında (Resim 14 - Resim 15), bir çiftin gerçek hayat ve sanal ortamdaki yaşantısının nasıl olduğunu kendi gözünden resmetmiştir. Çalışmalara baktığımızda sosyal medya hesaplarındaki paylaşımlarında birbirini seven, sevgi dolu bir çift görüyoruz ama bu paylaşımın aksine gerçek hayatta birbirini sevmeyen, birbirine şiddet uygulayan bir çift yer alıyor. Sanatçı kişilerin sosyal medya araçlarında, kendilerini olmadıkları gibi göstermelerini eleştiriyor. Hamidreza, bu araçların sahte birer kimlik olduğunu ve

herkesin kendini olmak istediği kişi gibi göstermeye çalıştığını vurgulamaktadır.

Resim 14. Lovely Home

Resim 15. Lovely Home

Resim 16. Lovely Children

Sanatçının son çalışmasında (Resim 16), aile içi şiddetin çocukları nasıl etkilediğini göstermektedir. Ebeveynlerinden şiddet gören bir çocuk, bu şiddetin normal ve doğru bir davranış biçimi olarak algılayabilmektedir. Böylelikle çocuk, ailesinden gördüğü şekilde gücünün yettiği yerlerde şiddet uygulamayı, kendi üstünlüğünü sağlaması gerektiğini düşünmektedir ve kendinden güçsüz varlıklara karşı şiddet uygulamaya başlamaktadır. Resimde ebeveyni tarafından kulakları çekilen bir çocuk ve bu çocuğun ebeveyninden gördüğü davranışı kopyalayarak küçük bir kedinin kulaklarını çektiğini görmekteyiz. Sanatçı bizlere bu çalışmasıyla, şiddetin ailede başladığını ve küçük yaşlarda öğrenilen bir davranış biçimi olduğunu göstermektedir.

• **Jalal Pirmarzabad**

İllüstrasyon ve karikatür sanatçısı olan Jalal Pirmarzabad, bugüne kadar çeşitli

25

ödülleri almıştır. Çalışmalarını internet ve sosyal medya araçlarında paylaşan sanatçı, büyük kitlelere seslenebilmektedir. Eserlerinde genel olarak eleştirel bakış açısını işlemektedir. Sanatçı aşağıda yer alan çalışması (Resim 17) ile 2018 Yeşilay Karikatür Yarışması'nda sergilemeye hak kazanmıştır. Bu çalışmada sanatçı, ebeveynlerin kötü alışkanlıkları ve davranışların çocukları nasıl etkilediğini göstermiştir. Resimde aile sigara kullanıyor ve bu sigara kullanımı ebeveynlerden çok çocuğu etkilemektedir. Ölümle bağdaştırılan sigara dumanları ile ailenin davranışlarının çocuğu ve çocuğun sağlığını nasıl etkilediğini görmekteyiz. Bu yönden, sağlıklı bir birey yetiştirmek için ailenin bilinçli olması çok önemlidir.

Resim 17. Cigarette Smoke

26

• Soosh

Çocuk kitabı illüstratörü olan Soosh, bugüne kadar birçok kitap hem yazıp hem de resimlemiştir. Sanatçının kitapları birçok dile çevrilip global kitap satış noktalarında yer almaktadır. Dünyaca bir üne sahip olan illüstratör, sosyal medyayı ve interneti aktif olarak kullanarak, çalışmalarını bu mecralarda paylaşmaktadır. İzleyiciler aktif olarak sanatçıyla bu mecralar üzerinden iletişime geçebilmektedir.

Sanatçı genel olarak eserlerinde, aile konusunu sıkça işlemektedir. Ailenin sıcaklığını, şefkatini, sevgisini, aile içi yardımlaşması vb. konularını eserlerine taşıyan sanatçı, çocuklara aile biriminin ne kadar önemli ve sevginin ne kadar değerli olduğunu göstermektedir. Aşağıdaki eserleri incelediğimizde 1. resimde (Resim 18), hamile olan bir kadın ve iki çocuğu yer almaktadır. Hamile olan annelerini anlayabilmek için çocuklardan birinin elinde karpuz diğerinin elinde ise top bulunmaktadır ve çocuklar bu nesnelere aynı annelerinin karnı gibi gözüksün diye karın kısımlarında tutmaktadır. Bu çizim bize empati özelliğinin aile tarafından aşılandığını göstermektedir. Küçük yaşta öğrenilen davranış biçimleri bireyin ileri yaşlarında da devam etmektedir.

2. resimde de (Resim 19), aile içinde iş paylaşımını göstermektedir. Sanatçı bu çalışmasıyla, aile içinde iş paylaşımının ve yardımlaşmanın ne kadar önemli olduğunu resmetmiştir. Resimde bir kitap rafını duvara monteleyen bir baba görmekteyiz. Kitapların büyük bir kısmını anne ve küçük bir kısmını çocuk elinde tutmaktadır. Herkes gücüne göre bir işi yapmaktadır. Sanatçı bu eseriyle çocuğa paylaşmayı ailenin öğrettiğini vurgulamaktadır. Çocuk, ebeveynlerinden gördüğü davranışları örnek almaktadır.

Resim 18. Soosh Illustration

Resim 19. Soosh Illustration

Sol taraftaki resimde (Resim 20) sanatçı, aileye olan saygıyı ve sevgiyi konu olarak işlemiştir. Resimde adam, yaşlı annesinin yemeğini yedirmektedir. O yaşına kadar adam ailesinden gördüğü sevgi ve şefkati, şimdi ailesinin ihtiyacı olduğunda aynı davranışı onlara göstermektedir. Aile bir çocuğu nasıl yetiştirse, o çocuk büyüdüğünde de aynı karaktere sahip bir birey olmaktadır.

Sağ taraftaki resimde (Resim 21) sanatçı, yine sevginin ve şefkatin aileden öğrenildiğini göstermektedir. Çocuk, ailesinden ne görüyorsa aynı davranışlara sahip olmaktadır. Sevgi ve şefkat öğretilen bir davranış şeklidir.

27

Resim 20. Soosh Illustration

28

Resim 21. Soosh Illustration

- **John Holcroft**

İllüstratör sanatçısı olan John Holcroft, eserlerinde çoğunlukla modern dünyaya karşı eleştirisini dile getirmektedir. Sosyal medya ve internet kaynaklarını aktif kullanan sanatçı, bu sayede büyük kitlelere hitap etmektedir.

Soldaki resimde (Resim 22) sanatçı, ebeveynleri tarafından yönetilen bir çocuğu

göstermektedir. Çocuğun kafasında binek hayvanlarına takılan kayış yerleştirilmiştir ve kayışın yönetimi çocuğun sırtına oturmuş ebeveynlerin elinde yer almaktadır. Sanatçı çocukları bir robot olarak gören bazı ebeveynlerin, çocuklar üzerinden büyük bir baskı kurduğunu ve bu baskının ebeveynlerine bağımlı, kendi fikirlerini ortaya koyamayan birer birey yetiştirdiğini belirtmektedir. Kendi seçimleri ve fikirleriyle hareket edemeyen çocuklar ileride de sürekli olarak karar merkezinde başka insanlara ihtiyaç duymaktadır. Bu durumda kişinin özgüvensiz yetişmesine neden olmaktadır.

Sağdaki resimde (Resim 23) sanatçı, ebeveynleri tarafından dış dünyaya kapalı yetiştirilen bir çocuk yetiştirildiğini görmekteyiz. Çocuğu dış dünyanın kötülüklerinden saklamaya çalışan aile, asıl kötü olanın eline verdikleri telefonun olduğunu bilmemektedir. Böyle yetiştirilen bireyler özgüvensiz, insan ilişkilerinde zayıf, içe kapanık ve depresyona yatkın kişiler olmaktadır. Aile ördüğü duvarların nelere mal olacağını bilmeli ona göre bilinçli davranışlar sergilemelidir.

Resim 22. John Illustration

29

Resim 23. John Illustration

Paula Barragan

Fotoğraf ve grafik tasarım sanatçısı olan Paula Barragan, çalışmalarını Behance hesabından paylaşmaktadır. Farklı alanlardan eserler üreten sanatçı, çalışmalarında farklı konulara yer vermektedir. Aşağıda yer alan çalışmalarında (Resim 24, 25, 26) sanatçı, yaşlı bir çiftin fotoğraflarını çekmiştir. Sanatçı bu fotoğraf eserlerini "Tarihin en eski, tarihi geçmişi, en büyük tarihin, en büyük ve en büyük ve en kapsamlı karşılaştırmaları." notuyla paylaşmıştır. Fotoğraflara bakıldığında yaşlı çiftin birbirine duyduğu sonsuz sevgi, şefkat ve huzur izleyici tarafından hissedilmektedir. Doğru kişiyle kurulan aile, sonsuz bir sevgiyle devam etmektedir. Birbirine şiddet uygulayan aileleri konu alan sanatçıların zıttı bir gerçeği gösteren Barragan, izleyiciye aslında bir ailenin nasıl olması gerektiğini göstermektedir.

Resim 24. Endless Love

Resim 25. Endless Love

Resim 26. Endless Love

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Günümüzde internetin hayatımızın vazgeçilmez bir parçası haline gelmesi ve beraberinde mobil telefonlar ile internete erişim, sosyal medya uygulamalarının yaygınlaşmasını sağlamıştır. Sosyal medya kullanımı, tüm dünyada olduğu gibi tasarım ve sanat alanında da oldukça yaygın bir hal almıştır. Tasarımcı ve sanatçılar açısından, sosyal medya platformlarının erişim kolaylığı, içerik kaynak çeşitliliği, büyük kitlelere ulaşabilme seçenekleri tasarımcıya ve sanatçıya olumlu etki sağlamaktadır.

Her alanda olduğu gibi sosyal medyanın da artıları olduğu gibi eksi yönleri de bulunmaktadır. Tasarımcı ve sanatçı için internet ve sosyal medya platformları içerik bulma konusunda zengin bir kaynak olurken, aynı zamanda tasarımcı ve sanatçının birbirini tekrar eden popüler kültür akımına uyup, özgünlüğünü kaybetmesi de seçeneklerden biridir. Önemli olan kaynak içeriklerinden bilinçli olarak faydalanmaktır. Aksi halde hazır içerik ve kaynaklar, yaratıcılığı da köreltebilmektedir.

Sosyal medya, sonsuz bilgi içeriği ve erişimi sayesinde sanal bir dünyayı temsil etmektedir. Deneyimli tasarımcılar ve sanatçılar, izlenimlerini, çalışmalarını, yaratıcı süreçlerini vb. aktardığında sektöre yeni atılan bir kişi için iyi bir rehber olabilmektedir. Bilinçli olarak kullanılan internet kaynakları, bireyi geliştiren bir mecra olabilmektedir.

Tasarımcılar ve sanatçılar yaşadığı dönemden ve ortamdan etkilenirler. Bu durum eserlerine de yansımaktadır. Bir tasarımcının ve sanatçının büyüdüğü aile de yaratıcı sürecine, eserlerine ve bakış açısına yansımaktadır. Bir toplumun değerleri, yapısı ve kültürü

hakkında bilgi alabilmek için öncelikle orada yaşayan sanatçıların eserleri incelenmelidir. Tasarımcı ve sanatçılardan tarafından sosyal medya mecralarında işlenen aile kavramı sayesinde aile içi şiddet veya olumsuz durumlar açısından farkındalık yaratılabilmektedir. Sanatçının kendi gözünden gördüğümüz aile kavramı, toplum değerlerini ve toplumun birim yapısı olan aile görüşleri hakkında bilgi sahibi olunabilmektedir. Bu doğrultuda toplum yapısı incelemeye alınırken, öncesinde toplumun en küçük birimi olan aile yapısının sanatçı gözünden yansıtılmış eserleri araştırılmaya alınmalıdır. Bu araştırma sonucu olarak, bir tasarımcı ve sanatçının hayatında sosyal medya platformları oldukça önemlidir ve aile yapısı incelenirken öncelikle aileyi konu alan sanat ve tasarım çalışmaları incelenmeye alınmalıdır.

KAYNAKLAR

Yazılı Kaynak

Adıgüzel, Yusuf. İletişim Sosyolojisi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, 2010.

Ambrose, Gavin. Grafik Tasarımda Dil ve Yaklaşım. (Çev: M. Taşçıoğlu). İstanbul: Ömür Matbaacılık, 2013.

Ağdemir, Sürmeli. Aile ve Eğitim. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 1991.

Dijk, Jan, Van. Ağ Toplumu. Kafka Yayınevi, 2006.

Dilmen, Necmi Emel. Yeni Medya Kavramı Çerçevesinde İnternet Günlükleri-Bloglar ve Gazeteciliğe Yansımaları. Marmara İletişim Dergisi, 2007.

Durak, Emre Şenol ve Durak, Mithat. "Çevrim İçi Hayat" mı "Gerçek Hayat" mı? İnternet Bağımlılığını Kontrol Etmede Psikolojik Stratejiler. Uluslararası Eğitimde Güncel Sorunlar ve Teknoloji Bağımlılığı Kongresi, İstanbul: Güven Plus Grup A.Ş. Yayınları, 2018.

Güngör, Nazife. İletişim Kuramlar ve Yaklaşımlar. Siyasal Kitabevi, 2011. Ambrose, G., Harris, P., Grafik tasarımın temelleri. (Çev: M. E. Uslu). İstanbul: Literatür , 2012.

Korkut, Emre ve Boydaş, Okan. Sanat Eğitimiğinde Ailenin Önemi, "Diyanne Dengel" Örneği. Journal Of Social, Humanities And Administrative Sciences, 2021.

Kuzucanlı, Gökhan. Sosyal Medya Kavramının Ürün Satın Alma Bağlamında Değerlendirilmesi. İdil Dergisi, Harran Üniversitesi, 2018.

Macmillan, John S. Eploring Models of Interactivity from Multiple Research Traditions Users Documents and Systems. Handbook of New Media. Socail Shaping and Social Consequences of ICT's, 2006.

Orhon, Nezih. İletişim Bilgisi. Eskişehir: 1.Baskı, Eskişehir Anadolu Üniversitesi, 2012.

Uluçay, Özsvaş, Nilay. Görsel Tasarım Eğitiminde Sosyal Medyanın Kullanımı. Muğla: Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, 2017.

Selamet, Sevim. Tipografi üzerine. Anadolu Sanat Dergisi, Sayı: 5, 1996.

Saravanakumar, Murugesan, and T. SuganthaLakshmi. Social Media Marketing. Life Science Journal, 9 (4), 2012.

Uslu, Mustafa. Türkiye'de Sosyal Medya Bağımlılığı ve Kullanımı Araştırması/The Analysis of Social Media Addiction and Usage in Turkey. Turkish Academic Research Review, 6 (2), 2021.

Vural, Serkan. Sosyal Medyanın Grafik Tasarım Sürecine Yaratıcı Katkısı. II. Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu, Çankırı Karatekin Üniversitesi, 2017.

Yavuz, Volkan. Yeni Medyada Sanat Yönetimi. Ankara: Yıldız Sanat ve Tasarım Dergisi, Gazi Üniversitesi, 2015.

Görsel Kaynak

Resim 1: <https://wearesocial.com/global-digital-report-2019>, Erişim: 8 Ekim 2021.

Resim 2: <https://dijilopedi.com/2020-turkiye-internet-kullanimi-ve-sosyal-medya-istatistikleri/>, Erişim: 8 Ekim 2021.

Resim 3: <https://www.webolizma.com/hootsuite-ve-we-are-social-2021-dijital-turkiye-raporu/>, Erişim: 8 Ekim 2021.

Resim 4: <https://dijilopedi.com/2019-turkiye-internet-kullanim-ve-sosyal-medya-istatistikleri/>, Erişim: 8 Ekim 2021.

Resim 5: <https://dijilopedi.com/2020-turkiye-internet-kullanimi-ve-sosyal-medya-istatistikleri/>, Erişim: 8 Ekim 2021.

Resim 6: <https://www.webolizma.com/hootsuite-ve-we-are-social-2021-dijital-turkiye-raporu/>, Erişim: 8 Ekim 2021.

Resim 7: <https://gamzenurluoglu.medium.com/15-maddede-turkiyenin-dijital-tablosu-we-are-social-2019-turkiye-raporu-ebc034d01ef3>, Erişim: 8 Ekim 2021.

Resim 8: <https://dijilopedi.com/2020-turkiye-internet-kullanimi-ve-sosyal-medya-istatistikleri/>, Erişim: 8 Ekim 2021.

Resim 9: <https://gamzenurluoglu.medium.com/15-maddede-turkiyenin-dijital-tablosu-we-are-social-2021-turkiye-raporu-818061d64f5e>, Erişim: 8 Ekim 2021.

Resim 10: <https://gamzenurluoglu.medium.com/15-maddede-turkiyenin-dijital-tablosu-we-are-social-2019-turkiye-raporu-ebc034d01ef3>, Erişim: 8 Ekim 2021.

Resim 11: <https://dijilopedi.com/2020-turkiye-internet-kullanimi-ve-sosyal-medya-istatistikleri/>, Erişim: 8 Ekim 2021.

Resim 12: <https://gamzenurluoglu.medium.com/15-maddede-turkiyenin-dijital-tablosu-we-are-social-2021-turkiye-raporu-818061d64f5e>, Erişim: 8 Ekim 2021.

Resim 13: <https://www.behance.net/gallery/103826015/Phone-faces>, Erişim: 30 Ekim

2021.

Resim 14: <https://www.instagram.com/p/Bxu2Oobl3ym/>, 30 Ekim 2021.

Resim 15: <https://www.instagram.com/p/CDUDucmA7g1/>, 30 Ekim 2021.

Resim 16: <https://www.instagram.com/hamidreza.pourakbar/>, 30 Ekim 2021.

Resim 17: <https://cartooncontest.yesilay.org.tr/tr/cartoonist/209/jalal-pirmarzabad#cartoon-3>, 30 Ekim 2021.

Resim 18: <https://www.instagram.com/p/Bwyf-OznFwG/>, 30 Ekim 2021.

Resim 19: <https://www.instagram.com/p/BP51OcpDLhc/>, 30 Ekim 2021.

Resim 20: <https://www.instagram.com/p/BUFUd-vFLY6/>, 30 Ekim 2021.

Resim 21: <https://www.instagram.com/p/B9r-k6CAsTt/>, 30 Ekim 2021.

Resim 22: https://www.popwebdesign.net/popart_blog/en/2017/06/brutally-honest-illustrations-of-john-holcroft/, 30 Ekim 2021.

Resim 23: <https://www.filgoodnews.com/lillustrateur-john-holcroft-croque-les-maux-de-notre-societe/>, 30 Ekim 2021.

Resim 24: <https://www.behance.net/gallery/97684261/Retratando-el-amor>, 30 Ekim 2021.

Resim 25: <https://www.behance.net/gallery/97684261/Retratando-el-amor>, 30 Ekim 2021.

Resim:26: <https://www.behance.net/gallery/97684261/Retratando-el-amor>, 30 Ekim 2021.

KADIN SANATÇI VE SANAT EĞİTİMCİSİ OLMANIN AİLE YAŞAMINDA YERİ

ŞÜKRAN BULUT

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Sivas

Türkiye

sukranblt@gmail.com

ORCID ID 0000-0001-8220-686X

ÖZET

Kadın ailenin ve toplumun temel taşıdır. Geleneksel Türk aile yapısına göre kız çocuğu doğduğu andan itibaren ailesine hizmet etme ruhuyla yetiştirilir. Erkek arkadaşlarından daha çok çabalar, üzerinde ki baskıyı omuzlarında hisseder. Sürekli kendini ispat etmesi gerekir. Kadının okumasından daha çok, çalışması aile hayatında sıkıntı yaratmaktadır. Sanatçı ve sanat eğitimcisi olan bir kadını ailesi destekler mi? Ailesi mi sanatçılığı mı önce gelir? Evde uygun çalışma ortamı var mıdır? Çalışmanın amacı bu vb. sorulara yanıt aramaktır. Yöntem olarak e- görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşü alınan sanatçı ve sanat eğitimcisi kadınların bazıları aile içinde yeteri kadar desteklenmediklerini, anlaşılmadıklarını, zorlandıklarını hatta strese girdiklerini ifade etmişlerdir. Genelde herkes uyuyunca çalıştıklarını, evde çalışma ortamı oluşturamadıklarını ifade etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Kadın Sanatçı, sanat eğitimcisi, aile desteği, başarı

THE PLACE OF BEING A FEMALE ARTIST AND ART EDUCATOR IN FAMILY LIFE

ABSTRACT

Women are the cornerstone of the family and society. According to the traditional Turkish family structure, the girl is brought up with the spirit of serving her family from the moment she is born. She tries harder than her boy friends, she feels the pressure on her shoulders. She must constantly prove herself. Working more than studying causes problems in family life.

Does her family support a woman who is an artist and art educator? Does her family or artistry come first? Is there a suitable working environment at home? This is the aim of the study. to seek answers to questions. E-interview technique was used as a method. Some of the artists and art educators whose opinions were taken stated that they were not sufficiently supported within the family, that they were not understood, that they were forced and even stressed. In general, everyone stated that they work when they are asleep and they cannot create a working environment at home.

Keywords: Female Artist, art educator, family support, success

GİRİŞ

Kadın ve sanat deyince bir durup düşünmek gerekiyor hem tarihten örnekler hem günümüzde yaşayan sanatçı ve sanat eğitimcisi kimliğine sahip kadınlarımız neler yaşadılar ya da yaşamaktalar? Sanat dünyasında öyle örnekler var ki gerçekten çok yazık olmuş! Denilen türden zor ve acı hayatlar yaşamak zorunda kalmış, anlamamışlardır. Hem de en sevdikleri tarafından kabul edilmeyen, sanatçılıkları ve sanat çalışmaları desteklenmeyen bu sanatçı kadınlar ailelerine inat başarılı olmuş ve tarihin tozlu

sayfalarına adını yazdırmış, eserleri tüm dünyaya mal olmuş kişilerdir. Aileleri tarafından dışlanan, hastalanan, sürgün gibi bir hayat yaşamak zorunda kalan kadın sanatçılar hep direnmişlerdir. Önce sanata adanmış hayatlarını her ne pahasına olursa olsun sürdürmüşlerdir. Sonra da sanat dünyasında var olma ve erkek egemenliğinde bir dünyaya başkaldırıp sanatlarıyla güçlü yanlarını göstermişlerdir. Bunu yaparken tek dertleri sanat yapabilmektir, kafa tutmak değildir. Ailelerinden bekledikleri ama göremedikleri ilgiyi bazen eşlerinden de görememiş kadın sanatçılar vardır. Örneğin ünlü ressam Frida Kahlo'nun sokak resimleriyle ünlü kocası ressam Diego Rivera tarafından hiçbir zaman yeterince anlaşılabilmesi, aradığı sevgiyi ve ilgiyi bulamaması gibi...

Amaç

Türk toplumunda sanatçı ve sanat eğitimcisi kimliğine sahip olan kadınların araştırmaya katılan gönüllü katılımcıların üzerinden aileleri tarafından yeterince anlaşılıp, anlaşılmadıklarını ve sanatçı kimliklerinin ailedeki değerini, görmeye, göstermeye ve onların aile içindeki yerlerini anlamaya çalışmaktır.

Sınırlılıklar

Bu çalışma, dört akademisyen ve iki öğretmen olmak üzere toplam altı kadın sanat eğitimcisi ve hazırlanan yarı yapılandırılmış açık-uçlu on soru ile sınırlıdır. Şehir olarak Sivas ve Diyarbakır ili ile sınırlıdır. Katılımcıların ikisi müzik eğitimcisi, biri resim eğitimcisi, biri heykeltıraş, ikisi de görsel sanatlar öğretmenidir.

Yöntem

Yöntem olarak e- görüşme tekniği kullanılmıştır. "Nitel araştırma yönteminde toplumsal dünya hakkında veri elde etmek için kullanılan en temel tekniklerden biri görüşmedir (Aull Davies, 1999:93, Akt. M.S.Yıkılmış, 2020:184). E-görüşme tekniği özellikle son zamanlarda sıkça kullanılan bir yöntemdir. E-görüşmeler araştırmacı ve katılımcının yüz yüze görüştüğü ortak bir mekânı ve mekânla sınırlanan zamanı gerektirmez, bilgisayar aracılığıyla gerçekleştirilen iletişime dayanır (Linabary ve Hamel, 2017:99, Akt.M.S.Yıkılmış, 2020:185). Görüşülen kişilere yaşamlarıyla ilgili sorular sorarak ve onların cevaplarını, anlattıklarını dinleyerek gerçekleştirilir. Bu bakımdan görüşme, özel bir iletişim ve sohbet biçimidir. Yapılandırılmış görüşmelerden yapılandırılmamış görüşmelere tüm görüşmeler, araştırmacı ve katılımcı arasında bir etkileşimi içerir. Görüşme, araştırmacının ve katılımcının aktif olarak dahil olduğu anlam yaratım süreci olarak da tanımlanabilir (Holstein ve Gubrium, 2004, Akt.M.S.Yıkılmış 2020:184. Evli ve otuz-elli yaş aralığındaki katılımcılar basit seçkisiz örnekleme (Simple Random Sampling) yoluyla seçilmişlerdir. Katılımcılarla gönüllülük esası ile e-görüşme tekniğine uygun görüşülmüştür.

AİLELERİNCE DESTEKLENMEMİŞ DÜNYACA ÜNLÜ İKİ KADIN SANATÇI

Dünyaca ünlü ressam kadın sanatçı Yayoi Kusama'nın istediği sadece özgürce resim çalışabilmek ve profesyonel bir sanatçı olabilmektir. "Annesi ise Yayoi Kusama üzerinde baskı uygular, resim yapmasını hiç istemez ve onun, ablası gibi erken yaşta iyi bir evlilik yapmasını ister. Yayoi, evlenmek istemez ama annesi kendi isteğine karşı gelirse evden ayrılması gerektiğini söyler. Bu durumda Yayoi Kusama evden ayrılmayı ve resim yapmayı seçerek 1957 yılında Amerika'ya gider"(Monro, 2012:78). Bir ressam, profesyonel sanatçı olabilme hayalini ancak babasıyla ayrılmış olan annesini geride bırakmak zorunda kalarak tek başına uzaklarda gerçekleştirebilmiştir. Daha çocukken fark ettiği psikolojik rahatsızlığını sanatsal çalışmalara uyarlayarak mücadelesini bilmediği topraklarda sürdüren Yayoi Kusama hedefine ulaşmıştır. Kusama doksanlı yaşlarına rağmen sanat

yapmaya devam etmektedir. Hala hayatta olan ve sanatıyla dünyanın en çok kazanan kadın sanatçılarıdır. Kendi isteği ile New York'ta akıl hastanesinde kalan sanatçı her gün hastanenin yakındaki atölyesinde aktif biçimde sanat çalışmalarıyla yaşamını sürdürmektedir. En son yapmış olduğu heykelleri ise Central Parkın içinde muhtelif yerlere yerleştirilmiştir.

Ünlü heykeltıraş Camille Claudel de benzer bir hayat hikâyesine sahiptir. "Fransa'da dünyaya gelen sanatçı, varlıklı bir ailede hayata başlasa da sanıldığı kadar şanslı değildi. Oldukça varlıklı bir aileden gelen annesi otoriter yapısıyla Camille için oldukça zorlayıcıydı. Çünkü annesinin kuralları ve yaşam şekline uymayan Camille annesinin sözüne karşı çıkabilen isyankâr, asi ruhlu ve istediğini yapmakta sakınca görmeyen ve annesinin koyduğu kurallara bir şekilde uymayan yapısıyla özgür davranışlıydı. Onu en iyi anlayan ve hep arkasında olan kişi ise babasıydı. Baba kızın araları oldukça iyiydi. Erkek kardeşi de Camille ile iyi anlaşılıyor ve ona destek olurken de sırdaşlığını sürdürüyordu. Daha çocukluğunda çamur ile oynamayı seven Camille için o günün koşullarında bir sanat okuluna gitmek sadece hayaldi. Babası Louis Prosper bankacı, annesi Louise Athanaise Cecile Cerveaux ev hanımı ve koyu katoliktir. Ayrıca annesinin katı kuralları vardır" (Bulut, 2019;28). İlerleyen zamanlarda heykel yapmasından ve kendi şartlarına ve hayatına uygun yaşamayan kızından utanan ve sanatçı olmasını kabullenemeyen annesi, kızının akıl hastanesine kapatılmasını sağlayarak ölene dek orada bırakmıştır. Babasının ölmesi ve erkek kardeşinin de annesinden yana tavır alması akıl hastası olmayan genç sanatçının hayatını sanatsız kalmaya, akıl hastalarıyla bir ömrü paylaşmaya ve tek başına akıl hastanesinde ölmeye kadar itmiştir. Hatta doktorların heykel çalışmasının sanatçıya iyi geleceğini söyleyerek annesini izin vermeye ikna etme çabaları da sonuçsuz kalmıştır. Görüldüğü gibi tüm yaşananlar kadınlara ailelerince uygun görülmemen mesleklerdir. Ailenizin sözünü dinlemezseniz işte sonucu da budur denilmek istenerek bir nevi cezalandırma yöntemidir. Ailelerin kadına sunduğu, aslında dayattığı ise önceliklerinin aile olduğu fikri, iyi bir evlilik yapmanın geleceklerini garanti altına almak olduğu düşüncesi evinin kadını olma fikrinin dayatılmasından kaynaklanmaktadır. Kadın arka plândadır, yapılanlar da cinsiyetçidir ve bir kadının hem de anne olarak kızına uygun gördüğü yanlış davranışlardır. Kesinlikle affedilemez bir tutum ve geri dönüşü olmayan aileye olan inancı, güveni sarsan uzaklaştırıcı tavrıdır.

ÇALIŞMANIN ÖNEMİ

Kadının bir sanatçı ve sanat eğitimcisi olarak işini rahatlıkla yapması için ailesi tarafından desteklenmesinin, sanatının ya da ailesinin önceliğinin ve sonralığının ise kendi tercihinin bağlı olarak yapılandırılması, ailesinin ise kendisine sanatını yapmak konusunda çalışabilmesi için yardımcı olması, engellememesi ya da aldığı karara saygı duyması, duygusal baskı altında bırakmaması önemlidir. Sanatçı ve sanat eğitimcisi olmanın gereğini yerine getirmesi için uygun çalışma ortamının oluşturulması önemlidir. Ancak herkes uyuyunca ve evdeki görevlerini eş, anne olarak yerine getirdikten sonra sessizce çalışmak durumunda kalması sadece kendi tercihi ise doğrudur. En önemli şey ise sanatçı ve sanat eğitimcisi olmanın bu kadar kısıtlı şartlarda yapılamayacağını anlaşılmaması ve cinsiyete bağlı olmadığıdır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanmış yarı yapılandırılmış açık uçlu sorulardan oluşan bir görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme;

"araştırmaya katılan bireylerin belli bir konuda duygu ve düşüncelerini anlatma tekniği olarak tanımlanır"

(Yıldırım ve Şimşek, 2008, 120). Ergun'e göre; "Yarı yapılandırılmış görüşme türünde, görüşmeyi yapan kişi soruları önceden hazırlamıştır fakat görüşme sırasında katılımcıya kısmi esneklikler sağlar. Gerekirse soruların yeniden düzenlenmesine veya ilgili konu üzerinde tartışmaya izin verir. Bu sayede katılımcıların da yapılan araştırma uygulaması üzerinde söz sahibi olduğu bir ortam oluşmuş olur"(Ergun, 2020).

Araştırmada veri toplama aracı olarak sanatçı ve sanat eğitimcisi altı katılımcıya aşağıdaki yarı yapılandırılmış açık uçlu sorular sorulmuştur.

- 1.Sanatçı ve sanat eğitimcisi olarak ailenizden destek görüyor musunuz? Anlaşıldığınızı düşünüyor musunuz?
2. Sanatçı ve sanat eğitimcisi olarak eşinizden destek görüyor musunuz? Anlaşıldığınızı düşünüyor musunuz?
3. Sanatsal çalışmalar yapmak için evde atölyeniz ya da uygun çalışma ortamınız var mı?
4. Evde çalışma yapmak için günün hangi saati uygun oluyor? Yoksa herkes uyuduktan sonra mı çalışıyorsunuz?
5. Önceliğiniz sanatsal çalışmalar mı aile bireyleri mi?
6. İsteddiğiniz sanatsal etkinliklere dilediğiniz gibi katılabiliyor musunuz? Aileniz ya da eşiniz bu konuda size karışıyor mu?
7. Sanat çalışmalarınızı üretmek konusunda rahat mısınız? Mesela her konuda etki altında kalmadan sanat çalışması yapabiliyor musunuz? (Siyasi içerikli, cinsellik içeren, cinsiyetçi, dini vb. konularda) Böyle bir konuyu çalışmak istediğinizde ailenizin tepkisi ne olurdu?
- 8.Sanat çalışmalarınızı sergilemeden önce ailenizin ya da eşinizin tepkisi ne yönde oluyor?
9. Yurtiçi ya da yurtdışı sergi veya kongreye katılmak için ailenizden izin almanız gerekiyor mu?
- 10.İşyerinizde erkek meslektaşlarınıza göre daha çok çalıştığınızı düşünüyor musunuz?

BULGULAR VE YORUM

- 1.Sanatçı ve sanat eğitimcisi olarak ailenizden destek görüyor musunuz? Anlaşıldığınızı düşünüyor musunuz?
- 1.Yanıt (Öğretmen Resim): Evet baştan beri destek gördüm fakat tam olarak anlaşıldığımı düşünmüyorum.
- 2.Yanıt (Akademisyen Müzik) :Evet
- 3.Yanıt (Akademisyen Müzik): Ailem her daim destekledi. Sanat eğitimcisi olmamı istediler anlaşıldığımı hissettirdiler.
- 4.Yanıt (Akademisyen Resim):Kesinlikle en büyük destekçim ailemdir. Anlaşıldığımı düşünüyorum.
- 5.Yanıt (Akademisyen Heykel): Ailem her zaman destek olmuştur. Anlamaya çalışıyorlar mümkün olduğunca
- 6.Yanıt (Öğretmen Resim):Evet destek görüyorum. Birçok sergiye birlikte katılım sağlıyoruz. Ailemde çok sayıda sanatın farklı dalları ile uğraşan bireyler var bu yüzden de daha net anlaşıldığımı düşünüyorum. Altı katılımcının vermiş olduğu yanıtların her birisi ailelerince desteklendiğini ve anlaşıldığını göstermektedir.
2. Sanatçı ve sanat eğitimcisi olarak eşinizden destek görüyor musunuz? Anlaşıldığınızı düşünüyor musunuz?

1.Yanıt (Öğretmen Resim): Kendi alanımla ilgili evet destek görüyorum, mesleğim gereği alanımda anlaşıldığımı düşünüyorum ama farklı sanat dalları konusunda anlaşılmıyorum.

2.Yanıt (Akademisyen Müzik): Kesinlikle evet

3.Yanıt (Akademisyen Müzik): Eşim de tiyatro oyuncusu olmak istemiş, sanata ve sanatçıya saygı duyuyor hep desteğini gördüm. Hatta "senden başka çalışacak kimse yok mu? Sen de dinlen biraz" diyor. Beni anladığını görüyorum.

4. Yanıt (Akademisyen Resim):Eşim her zaman yanımda olmuştur. Sanat alanında aldığım eğitimi sonuna kadar götürebilmemde tek ve en önemli güç eşim olmuştur.

5.Yanıt (Akademisyen Heykel): Eşim destek olabilmek için elinden geleni yapıyor ve beni anlıyor.

6.Yanıt (Öğretmen Resim): Evet eşimden destek görüyorum.

Altı katılımcının vermiş olduğu yanıtların her birisi eşleri tarafından desteklendiğini ve anlaşıldığını göstermektedir.

3. Sanatsal çalışmalar yapmak için evde atölyeniz ya da uygun çalışma ortamınız var mı?

1.Yanıt (Öğretmen Resim): Evet var.

2.Yanıt (Akademisyen Müzik): Evet

3.Yanıt (Akademisyen Müzik): Ortamım uygun

4.Yanıt (Akademisyen Resim): Evde çalışmam için uygun ortamlar bulunmaktadır.

5.Yanıt (Akademisyen Heykel): Uygun ortam yaratmaya çalışıyorum ama kısıtlı şartlarda

6.Yanıt (Öğretmen Resim): Evet evde kendime ait bir atölyem var.

Altı katılımcının vermiş olduğu yanıtların her birisi evde uygun çalışma ortamı olduğu yönündedir. Resim öğretmeni olan bir katılımcı ise evde atölyesi olduğundan söz etmiştir.

Heykel çalışan bir kişi ise uygun ortam yaratmaya çalıştığının ama kısıtlı şartlarda olduğunun altını çizmiştir.

4. Evde çalışma yapmak için günün hangi saati uygun oluyor? Yoksa herkes uyuduktan sonra mı çalışıyorsunuz?

1.Yanıt: (Öğretmen Resim): Genelde herkes uyuyunca bölünmeden rahat çalışıyorum ama çocuklarımda resimle ilgilenebilsin diye bazen de gündüz çalışıyoruz.

2.Yanıt (Akademisyen Müzik): Gündüz

3.Yanıt (Akademisyen Müzik): Ev ortamımda yeterince çalışmaya odaklanamıyorum.

Sadece işte çalışabiliyorum.

4.Yanıt (Akademisyen Resim): Genel olarak akşamları çalışabiliyorum.

5.Yanıt (Akademisyen Heykel): Genelde geç saatlerde çalışabiliyorum.

6.Yanıt (Öğretmen Resim): Genellikle geceleri çalışmaktan hoşlanıyorum. Öğrencilik hayatımda da en verimli hissettiğim zamanlar bunlar kişilerin uyumasından çok kendimle baş başa kalmak daha huzur verici

Altı katılımcının üçü genelde gece herkes uyuduktan sonra çalıştıklarını ifade ederken, resim öğretmeni ve atölyesi olduğunu söyleyen katılımcı, mecburiyetten değil de gece çalışmaktan hoşlandığı daha verimli hissettiği için tercih ettiğini açıklarken, bir katılımcı genelde akşam saatlerinde çalıştığını, iki kişi gündüz çalıştığını onlardan biri ev ortamında odaklanamadığından sadece gündüz işyerinde çalışabildiğini belirtmiştir.

5. Önceliğiniz sanatsal çalışmalar mı aile bireyleri mi?

1.Yanıt (Öğretmen Resim): Aile bireylerim

2.Yanıt (Akademisyen Müzik): Aile

3.Yanıt (Akademisyen Müzik):Ailem

4. Yanıt (Akademisyen Resim): İkisini dengede tutmaya çalışıyorum. Zaman zaman önceliklerim değişebiliyor.

5.Yanıt (Akademisyen Heykel): İşim ve ailem eşit şartlarda öncelikli dengelemeye çalışıyorum.

6.Yanıt (Öğretmen Resim):İkisini de dengelemeye çalışıyorum.

Altı katılımcının üçü net aile bireylerim ve aile derken, üç katılımcı ise ailesini ve işini dengede tutmaya çalıştığını söylemiştir.

6. İsteddiğiniz sanatsal etkinliklere dilediğiniz gibi katılabiliyor musunuz? Aileniz ya da eşiniz bu konuda size karışıyor mu?

1.Yanıt (Öğretmen Resim): Resim ile ilgili bulunduğum ilde katılabiliyorum, destekte görüyorum ama dans, müzik gibi alanlara ilgi duymama rağmen eşim tarafından kısıtlanıyorum.

2.Yanıt (Akademisyen Müzik): Bulduğum şehirde sanat aktiviteleri yoğun olmadığı için sanatsal etkinliklere istediğim yoğunlukta katılmıyorum. Ailem ve eşim bu duruma karışmazlar.

3.Yanıt (Akademisyen Müzik): Bulduğum şehirde gerçekleşen görsel sanatsal etkinliklere katılmaya gayret ediyorum fakat işitsel etkinliklerin birbirinin aynısı olduğunu gördüğüm, ufuk açıcı olmadığı görüşünde olduğum için son on yıldır iştirak etmiyorum. Pandemiden önce ayda bir Ankara'daki konserlere gitmeye çalışıyordum

4.Yanıt (Akademisyen Resim): İstedğim etkinliğe katılabiliyorum ve eşim bu faaliyetlerimi anlayışla karşılıyor.

5.Yanıt (Akademisyen Heykel): Zaman zaman sıkıntı oluyor.

6.Yanıt (Öğretmen Resim):Evet katılıyorum. Hayır, eşim ya da ailem buna hiç karışmadı.

Altı katılımcının beşi istediği sanatsal etkinliğe dileğince katılabildiğini ve ailesinin ya da eşinin buna karışmadığını söylerken heykel çalışan katılımcı zaman zaman sıkıntı olduğunu, resim öğretmeni katılımcı ise resim dışında dans ve müzikle ilgili etkinliklere ilgi duyduğunu ama eşi tarafından kısıtlandığını söylemiştir.

7. Sanat çalışmalarınızı üretmek konusunda rahat mısınız? Mesela her konuda etki altında kalmadan sanat çalışması yapabiliyor musunuz? (Siyasi içerikli, cinsellik içeren, cinsiyetçi, dini vb. konularda) Böyle bir konuyu çalışmak istediğinizde ailenizin tepkisi ne olurdu?

1.Yanıt (Öğretmen Resim): Ailemle fikir ayrılıklarımız vardır ama çok fazla müdahale etmezler.

2.Yanıt (Akademisyen Müzik): Evet yapabiliyorum ailem de destekliyor.

3.Yanıt (Akademisyen Müzik): Müzikte cinsellik çok görünür bir olgu olmadığı için resme göre daha kolay icra edilebilir. . Yazılı çalışmalarda son 4 yıldır müzik kadın ilişkisine dair çalışmalarım var, ailem destekliyor. Konuları toplum baskısına maruz kalacağım şekilde işlemediğim için sorun yaşamıyorum. Sanat ifadelerin özgür aktarımıdır. Fakat içine doğduğumuz toplum kadar özgürüz. Türkiye'de sanat özgür müdür?

4. Yanıt (Akademisyen Resim): Sanatsal çalışmalar üretme konusunda rahatım. Ailemin hiçbir zaman olumsuz bir tepkisi olmadı ve de olamaz.

5.Yanıt (Akademisyen Heykel): Bu konuda çok sıkıntı yaşıyorum. Kendimi sınırladığım çok oluyor. Devlet memuru olmanın verdiği bir kısıtlama söz konusu

6.Yanıt (Öğretmen Resim):Hayır her konuda çalışmıyorum. Genellikle toplumun kabullenebileceği ya da toplumun genel bütünleştirici öğeleri üzerine çalışmalarım var. Altı katılımcıdan dördü rahat olduklarını ailelerinin müdahale etmediğini ve müzik eğitimcisi olan katılımcı sanat yapmanın ifadelerin özgür aktarımı olduğunu söylemiştir. Heykel çalışan katılımcı ise bu konuda sıkıntı yaşadığını kendini sınırladığını ifade etmiş. Kendi atölyesi olan resim öğretmeni ise hayır her konuda çalışmıyorum, genelde toplumun kabulleneceği türde çalışmalar yapıyorum demiştir. Bu da kendine kısıtlama uyguladığının

ve baskıladığının göstergesi olarak görülebilir.

8. Sanatsal çalışmalarınızı sergilemeden önce ailenizin ya da eşinizin tepkisi ne yönde oluyor?

1. Yanıt (Öğretmen Resim): Genel olarak yaparken değerlendiriyoruz zaten son aşamaya kadar pek diyecek bir şeyleri kalmıyor.
2. Yanıt (Akademisyen Müzik): Destekleniyorum.
3. Yanıt (Akademisyen Müzik): Destekleniyorum.
4. Yanıt (Akademisyen Resim): İşimle ilgili yaptığım etkinliklere eşim veya ailem karışmazlar. Sadece tebrik ederler.

5. Yanıt (Akademisyen Heykel): Gayet olumlular.

6. Yanıt (Öğretmen Resim): Çoğu zaman destekliyorlar. Çalışmalar farklı geldiğinde anlamaya çalışıyorlar. Olumsuz bir tavır ile hiç karşılaşmadım.

Altı katılımcı da aileleri ve eşlerince desteklendiklerini söylemişlerdir.

9. Yurtiçi ya da yurtdışı sergi/ konser veya kongreye katılmak için ailenizden izin almanız gerekiyor mu?

1. Yanıt (Öğretmen Resim): Evet izin almam gerekiyor.

2. Yanıt (Akademisyen Müzik): Hayır

3. Yanıt (Akademisyen Müzik): Hayır

4. Yanıt (Akademisyen Resim): Ailem benim yaptığım işlere karışmaz ve verdiğim kararlara saygı duyarlar. Ama tabii ki bir seyahat söz konusu olduğunda eşimle zamanın uygunluğunu görüşürüz.

5. Yanıt (Akademisyen Heykel): Tabii onlarla birlikte karar veriyoruz ama bu konuda herhangi bir engelle karşılaşmadım.

42 6. Yanıt (Öğretmen Resim): Hayır bunun için ailemden ya da eşimden hiç izin ya da müsaade almadım.

Altı katılımcıdan resim öğretmeni olan katılımcı evet izin almam gerekiyor demiş. İki müzik eğitimcisi hayır demiş. Atölyesi olan resim öğretmeni hayır bunun için eşimden hiç müsaade almadım, demiş. Bir resim eğitimcisi ailem benim yaptığım işlere karışmaz ama seyahat söz konusuysa eşimle zamanın uygunluğunu konuşuruz demiştir. Heykel çalışan katılımcı ise ailesiyle beraber karar verdiklerini söylemiştir.

10. İşyerinizde erkek meslektaşlarınıza göre daha çok çalıştığınızı düşünüyor musunuz?

1. Yanıt (Öğretmen): Düşünmüyorum sadece daha titiz davranıyorum.

2. Yanıt (Akademisyen Müzik): İşyerimde cinsiyet ayrımcılığı yapıldığını düşünmüyorum.

3. Yanıt (Akademisyen Müzik): Kesinlikle hayır

4. Yanıt (Akademisyen Resim): Hayır fazla çalıştığımı düşünmüyorum.

5. Yanıt (Akademisyen Heykel): Kendimi ispat etmek için onlara göre daha çok enerji harcadığımı düşünüyorum.

6. Yanıt (Öğretmen Resim): İşyerinde aynı alanda görev yaptığım erkek meslektaşım yok fakat olsaydı aynı ölçüde çalışacağımızı düşünüyorum. Meslek hayatının cinsiyete bağlı olduğunu düşünmüyorum.

Altı katılımcıdan dördü kesinlikle hayır düşünmüyorum derken, heykel çalışan katılımcı kendini ispat etmek için daha çok enerji harcadığından söz etmiştir. Atölyesi olan resim öğretmeni ise işyerinde erkek meslektaşı olmadığını ve meslek hayatının cinsiyete bağlı olduğunu düşünmediğini söylemiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak katılımcıların e- görüşme yöntemiyle yarı yapılandırılmış açık uçlu sorulara

verdikleri yanıtlar kendi ev ortamlarında rahat bir durumdayken yazılı olarak elde edilmiştir. Samimi ve içten verilen yanıtlar katılımcıların gönüllülük esasına, araştırmacıya duyulan dışsal güvene dayanmaktadır. Katılımcıların ad ve soyadları bu güveni bozmamak için çalışmada kullanılmamıştır. Sadece görev tanımları akademisyen ve öğretmen olarak alınmıştır.

Özellikle birinci sorunun yanıtı tüm katılımcılardan olumlu gelmiştir. Ailelerince desteklenip anlaşıldıklarını düşündüklerini ifade etmişlerdir.

İkinci sorunun yanıtı da eşleri tarafından anlaşıldıkları ve desteklendikleri yönünde olumludur. Üçüncü soruya beş katılımcı evlerinde çalışma ortamına evet, var derken, heykel çalışan katılımcı ise çalışma ortamının olmadığını söyleyerek olumsuz yanıt vermiştir.

Dördüncü soruya altı katılımcıdan üçü herkes uyuyunca gece çalışabiliyorum derken biri gece çalışmayı sevdiğini bu nedenle gece çalışmayı tercih ettiğini belirtmiştir. Üç katılımcı gündüz çalıştıklarını bunlardan bir katılımcı ise evde çalışmaya odaklanamadığından işyerinde gündüz çalışmak durumunda olduğunu ifade etmiştir.

Beşinci soruda katılımcılardan üçü ailem ve aile bireylerim sanat çalışmalarımın önce gelir tercihim bu yöndedir derken diğer üç katılımcı ise her ikisini de dengede tutmaya çalıştığını belirtmiştir.

Altıncı soruda beş katılımcı da istedikleri sanatsal etkinliklere katılabildiklerini ailelerince desteklendiklerini ifade ederken bir katılımcı başka sanatsal etkinliklere ilgi duyduğunu ama eşinin onu kısıtladığını ifade etmiştir.

Yedinci soruda katılımcılardan dördü sanatsal üretimler yapmakta ve hemen her konuda çalışmakta ailelerince sıkıntı yaşamadıklarını ifade ederken heykel çalışan katılımcı sıkıntı yaşadığını ailesinin desteklediğini ama her konuda çalışmadığını ve bunu da devlet memuru olmasıyla ilişkilendirmiştir.

Sekizinci soruya tüm katılımcılar olumlu yanıt vermişlerdir. Sergi ve konser konusunda destek gördüklerini ifade etmişlerdir.

Dokuzuncu soruya resim çalışan bir katılımcı yurtiçi ya da yurtdışı etkinlikler için izin alması gerektiğini, iki katılımcı izin almadıklarını, bir katılımcı eşiyile zaman plânlaması yapmaları gerektiğini, heykel çalışan katılımcı ise ailesiyle birlikte karar verdiklerini söylemiştir.

Onuncu soruya altı katılımcının dördü işyerinde erkek meslektaşlarından fazla çalışmadıkları cinsiyetçi davranılmadığını söylerken, heykel çalışan katılımcı kendini ispatlamak için daha çok enerji sarf ettiğini söylemiştir. Resim çalışan bir katılımcı da işyerinde erkek meslektaşım yok olsa da mesleklerin cinsiyetle ilişkili olacağını düşünmüyorum demiştir.

Bu çalışmanın sonucunda görülen sanat eğitimcisi ve sanatçı kadın katılımcıların istedikleri kadar özgür olamadıkları, çoğunluğu için ailenin sanatsal çalışmalarından önce geldiği, ailelerinin anlayışlı olduklarını ama tam olarak ne yaptıklarını anlamasalar da ya hiç karışmadıklarını ya da onları desteklediklerini ifade etmişlerdir. Eşlerinin desteklediğini ifade edenlerin sayısı beş iken, bir kişi kendisinin farklı sanat dallarına ilgi duyduğu için eş tarafından (dans gibi..) kısıtlanmaktadır. Bir katılımcı konu seçiminde kendini baskılanmış hissetmekteyken bir kişi ise toplum kurallarına uygun çalışmaları yapmayı seçerek kendisini uyumlu hale getirmektedir. Baskılanmaktan korkma, dışlanmayı göze alamama, toplum tarafından kabul edilmeme, ayıplanma, bazı konuları çalışmak isteyip de çalışamamanın yarattığı gerilimin altında meslek ortamına çalıştığı kuruma ters düşme ve işini kaybetme korkusunun yatması gibi nedenler görülebilir. Tüm bunlar kadınların sanatsal çalışmalarını aile yaşantısına uygun hale getirme çabalarıdır. Dolayısıyla açıkça dillendirilmediği halde ortaya çıkan gerilim ve stres sanatsal çalışmalarını da törpülenmektedir. Bir anlamda

sanatsal üretkenliğin pasifleştirilmesinden söz edilebilir. Söz konusu katılımcılar solo sanatsal çalışmalar yerine karma sanatsal aktivitelere katılmaktalar, izleyici konumunda bile gerek kendi şehirlerinde sanat etkinliklerinin az oluşu, gerek o etkinlikleri yetersiz ve/ya niteliksiz bulmaları nedeniyle de katılmaya gerek görmemişlerdir. Başka şehirlerde ki sanatsal etkinliklere de istedikleri halde katılamamışlar, ayda bir takip edenlerde devamını getirmekte zorlanmışlardır. Katılımcıların daha özgür ve nitelikli sanat çalışmaları düşledikleri, bu konuda da kısıtlanmayı istemedikleri ama aileleri ya da eşleri tarafından sınırlandıklarını anlamak mümkündür. Öncelikleri, kendileri ve sanat çalışmaları değil aileleri olduğundan kısır bir üretimden söz edilebilir.

Bu çalışmanın katılımcı sayısı altı kişi olduğundan kadın sanatçı ve sanat eğitimcilerinin ailedeki yeri, anlaşılabilirliği, önemi konusunda sınırlı veri elde edilmiştir. Çalışmaya ilgi duyanların daha fazla katılımcıyla benzer çalışmalar yapmaları önerilebilir.

Kadın sanatçıları ve sanat eğitimcilerini anlamak için ailelere ve eşlere farkındalık, anlayışlı olmayı öğrenmek ve onları değiştirmeye çalışmamaları, olduğu gibi kabul etmeleri tavsiye edilebilir.

KAYNAKÇA

- Bulut, Ş.(2019). "Camille Claudel ve Yayoi Kusama" İNONU UNIVERSITY JOURNAL OF CULTURE AND ART / IJCA İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi Volume/Cilt: 5 No/ Sayı: 2 (2019) 25-30
- Monro, Aleksander (2012). " Say Hyoukano Keikito Nata Tenrankai", Bijutsu Techo,vol. 64, No: 965, Tokyo/Erişim:Sağ:24.00/Tarih:23/09/2021
- Yıldırım, A.,& Şimşek, H. (2008). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (6. Baskı). Ankara Seçkin Yayıncılık.
- 44 Yıkılmış, M.S.(2020). "Nitel Araştırmalarda E-Görüşme Tekniği" Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 183 Haziran 2020 Cilt 22 Sayı 1 (183-197) DOI: 10.26468/trakyasobed.556296
- Katılımcılar
Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümünden dört kadın sanat eğitimcisi gönüllü katılımcı olmuştur.23.09.2021
Milli Eğitimde çalışan iki kadın görsel sanatlar öğretmeni gönüllü katılımcı olmuştur. 24.09.2021
- İnternet Kaynakçası
URL:<https://medium.com/@oktayergun/görüşme-teknikleri-881f03b1cb66>
Tarih:30.09.2021 Saat:18.55

ÜSTÜN YETENEKLİ ÇOCUKLARIN SANAT EĞİTİMİNİN AİLEDEKİ YERİ THE PLACE OF ART EDUCATION OF HIGHLY TALENT CHILDREN IN THE FAMILY

Mehmet Akif ÖZDAL*1

*1Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü ,Sivas, Türkiye

*1mehmetakfozdl@gmail.com, 05529426903, 0000-0003-3148-8988

ÖZET

İnsanoğlunun yaratıcı yönü ve güzel duygularının dışa vurumu çocuktur. Genelde anne ve babanın önceliği çocuklarıdır ve onlar dünyaya geldiği andan itibaren hayatlarının merkezinde çocukları olur ve yaşantılarını ona göre planlarlar. Bu kapsamda Toplumların kendilerine özgü oluşturdukları değerler bütünü içerisinde yer alan birikimlerinin tümünün geleceği kendilerinden sonraki devamlılıklarını sağlayacak olan kuşaklar biçimlendirmektedir. Üstün yetenekli çocukların gelişim özellikleri dahilinde yararlı ve üretken bir eğitim sürecinin izlenmesi, toplum tarafından benimsenen değer ve olguları ileriye taşıyacaktır. İçerisinde yer aldıkları bilişsel ve fiziksel gelişime uygun eğitimleri alabilme düzeyine sahip olan çocukların nitelikleri ilk başta ailesi, çevresi ve yer aldığı sınıf düzeyindeki öğretmenler tarafından gözlemlenmektedir. İlgili gözlemlerin doğru ve eksiksiz yapılabilmesi için aile, çevre ve öğretmenlerin, eğitim çerçevesi içerisinde yer alan gelişim düzeyleri hakkında bilgi birikimine sahip olmaları ve ilgili bilgi birikimlerini uygulayabilme düzeyinde bulunmaları gerekmektedir. Yapılmış olan çalışma üstün yetenekli çocukların niteliklerine yoğunlaşarak aile, çevre ve öğretmenlere birtakım belirtiler sunmayı amaçlaması ile birlikte. literatür taraması ve mantıksal akıl yürütme yöntemi kullanılarak sonuçlandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Çocuk, Üstün Yetenek, Sanat , Aile

ABSTRACT

The creative direction of man and the expression of his beautiful feelings are children's. In general, the priority of parents is their children, and from the moment they are born, they become the children at the center of their lives and plan their lives accordingly. In this context, the future of all the savings contained in the set of values that societies create unique to them forms generations that will ensure their continuity after them. The developmental characteristics of gifted children within a useful and productive educational process monitoring, espoused values and the cases will move forward by the community, they are located in the level of cognitive and physical development of children who have the qualities to be able to receive the appropriate training in the first place the family at the class level and where the environment can be observed by the trainers. In order for the relevant observations to be made accurately and completely, the family, environment and instructors must have knowledge of the development levels included in the educational framework and be able to apply the relevant knowledge at the level. The study is focused on the qualities of gifted children and aims to provide a number of symptoms to the family, environment and educators. it is structured by

literature review and concluded using the logical reasoning method.

Keywords: Education, Child, Gifted, Art, Family

GİRİŞ

Bireyler kendilerine özgün nitelikler ile dünyaya gelir ve ilerleyen süreçte topluma karışır. Tüm bireylerin silüetleri nasıl birbirlerinden farklı ise kendilerinin özgü nitelikleri de farklılık gösterir.Örnek verecek olursak müziğe veya resme ilgi duyan çocuk çizim yapabilir veya enstrüman çalabilir, lakin ilgilendikleri alana yönelik yetenek ve kabiliyet düzeyleri birbirlerinden farklıdır.bu süreçte yetenek düzeyleri fazla olan bireyler diğer kişilerin başarı olarak önüne geçer.Bu bağlamda bireylerin gerek doğuştan gerekse yaşam süreçlerinde kazanacakları kabiliyet düzeylerinin erken çocukluk dönemlerinde keşfedilip saptanabilmesi, ilerleyen vadede niteliklerinin gelişiminde önemli rol oynar.Aksi halde erken çocukluk döneminde belirli ölçüt ve öncüller dahilinde kabiliyet düzeyleri belirlenemeyen, belirlense dahi önemsenmeyip görmezden gelinen çocuklar, ilerleyen zamanda yer alacakları çevrede kendilerini değersiz ve sosyal olarak yetersiz hisseder.

1.Çocuk Resimlerinin Evrensel Tarihi

Di Leo'ya göre: "Çocukların resimleri birçok yönden evrenseldir. Çocuklar hayal gücüyle öznel bir dünya yaratarak, gerçekleri görmezden gelebilirler." (Di Leo;1983,Akt: Halmatov, s.9,2017)."Genelde çocuk resimlerinde üçgen çatılı, tek katlı ev çizimleri görmemizin altında yatan düşünce bu olabilir. Çünkü 1900'lü yıllarda etnografik ve tarih öncesi araştırmalarla, tarih öncesi kavimlerin mağara resimlerinin yarattığı coşku, bu çocuk resmi alanında yaşanmaktaydı. "(San;2003,s.95) Bu kapsamda Hedeflenen ise "İlkel kavimler ile çocuk resimleri arasındaki benzerliklerden yola çıkılarak kavimler psikolojisine ulaşmayı düşünmeleriydi Çünkü toplanacak onca çocuk resminin doğru biçimde yorumlanması ve değerlendirilmesi de gerekiyordu. " Tam da bu noktada "Almanya'da Münihli bir okul müdürü olan G. Kerchensteiner 300.000 çocuk resmi toplayarak katkıyı sağlayan kişi olurken sonrasında Levinstein ve Stern katkı sağlayan diğer isimler olmuşlardır. Fakat G. Kerchensteiner çocuk resimlerini toplamakla da kalmaz onlar üzerinde çalışarak çocuk resimlerinin geçirdiği evreleri de saptamıştır. (BULUT, 2019) Bir taraftan çocuk resimlerinde çocuğun özgünlüğü desteklenirken, çocuk resim yaparken müdahale edilmemesi sadece gelişim evrelerinin incelenmesi önerilmiş, diğer yandan oldukça serbestlik içinde okullarda resim dersleri son derece plânsız yürütülmüştür. Hatta çocuk resimlerini sanatçı resimleriyle kıyaslayan ve onları eş tutan yazarlar ortaya çıkmıştır. "Hartlaub'a çocuk görsel yorumsal etkinliğinde, içinde kaynayan bilinç dışının seslerine kulak kabartarak üretmektedir" derken, Kolb'da " çocuğun kanında dolaşan ritmik form verme yetileri yapıtını dokur, gizemli bir üslup verir" Bu kapsamda ise Çocukların doğal olarak bir şeyleri yoğurmak, karalamak, boyamak, akıtmak, karıştırmak içsel dürtüleri ve meraklarının olması gayet doğaldır. (San; 2003,8.96) Bu çerçevede Çocuk hastalara yaptırılan resimler üzerindeki incelemeler ve görsellere yansıyan hastalıklar, renkler ve deforme olmuş organlar vurgulanan özellikleri oluşturmuştur. Ayrıca çocuğun Korkusunu dile getiren resimlerde enjeksiyonu (iğneyi) abartılı biçimde çizerek, doktoru, hemşireyi, arkadaşlarını, ambulansı ve kendisini çizdiği, Böylece korkusuyla yüzleşmiş, korktuğu ve istemediği o anı herkese göstermek istemiş olması olağan olmaktadır. (BULUT, 2019) Çocukların resimle anlatımları üstüne yapılan ilk çalışmalar, farklı yaşlarda çocukların

yaptıklarını gözlemlemeye odaklanmıştı. Çocuk resimleri, sanatsal gelişiminin evrelerini tarif eden ve çocuğun eğitimi için bu bulgunun önemini vurgulayan bir makale yazan Cooke'un (1885) ilk çalışmalarının konusunu oluşturmaktadır. Bunun ile birlikte Çocuk resimleri üstüne ilk araştırmalar öncelikle zekâ seviyesinin belirlenmesindeki kullanımlarıyla başladı. "Burt "ün bir insan resmi çizmeyi birkaç zekâ testinden biri olarak kullanmasıyla vardığı sonuç, resmin okuma, matematik ya da yazma becerilerine kıyasla zekâyla daha az ilintili olduğuydu. Goodenough ve Harris , insan figürü çizmede yaşla ilgili normları, kronolojik yaştan ziyade zekâ yaşıyla ilişkilendirerek araştırdılar. Goodenough, , resim yapmanın belli yönlerinin çocuğun zekâ yaşıyla örtüştüğü ve dolayısıyla zekâ ölçüsü olarak kullanılabilmesi varsayımına dayanarak Bir İnsan Çiz testini geliştirdi Daha sonraları çocuk resimleri üzerinde çalışmalar yaparak geliştiren Buck ve Machover , Goodenough'un çalışmalarının savunucuları konumundaydılar. Bu yönüyle de çocuk resimleri gerçekten çok önemli ipuçları barındırıyor olabilirdi. Kısacası çocuk resimleri içerik çözümlemesi açısından basit, sanatsal, neşeli olmaktan çok daha fazlasıydı. Avusturya'da Franz Çizek'in, sanatta çocuk merkezci yaklaşımı» savunması ise bir anlamda çocuk resimlerinin anlaşılır olmasının önünü açmıştır. (BULUT, 2019)

2.Çocuk Sanat Ve Resim

"İnsanoğlunun yaratıcı yönü güzel duygularının dışı durumu ve aktivitesi çocuktur. Genelde anne ve babanın önceliği çocuklarıdır ve onlar dünyaya geldiği andan hayatlarının merkezinde çocuk olur ve yaşantılarını ona plânlarlar. Çocuk sevinçli bir haberdir, gelecektir, yeniliktir, mutluluktur. Neslin devamını sağladığı için ailelerin geleceği olarak görülür. Bu çerçevede ne olursa olsun dünyaya gelen çocukların hepsinin en iyi koşullarda yaşamak hakkıdır. Tüm bu sözünü ettiğimiz çocukların hepsinin ortak noktası ise resim yapıyor olmalarıdır. Çünkü çocukların sözlü anlatımlarının dışında renkli dünyaları, çizgisel ifadeleri onları belki de daha iyi anlatmaktadır."(BULUT, 2019)

"Çocukların fikirlerini sözcüklerle ifade etmekte her zaman çok iyi olmadıklarını ve bu durumda onlara kendilerini ifade etmeleri için sözcükleri kullanmalarında ısrar etmenin onların fikirlerini kısıtlayacağını dile getiren Bono, bu nedenle çizimlerin dilinin daha açık ve görece olarak daha belirgin olduğundan söz eder. Ayrıca dezavantajlı ortamlardan gelen çocuklarında kendilerini ifade etmekte sözcükleri kullanırken yetersiz kaldıklarının görüldüğü ama görsel ifade söz konusu olduğundaysa bu yetersizliğin ortadan kalktığı yönündedir. Ayrıca huysuz, huzursuz, geçimsiz çocuk gibi görülen çocuklar için duygularını ifade etmek hiçte kolay değildir. Terapist, çocuk psikoloğu, psikiyatristlerin sorunu olduğu söylenen bu çocuklarla iletişim kurabilmek için onlara resim yaptıkları, oyun oynadıkları zaman geçirdikleri bilinir. Çocuğun içinden gelerek resim yapıp, yapmadığı önemlidir. Çünkü çocuk kendiliğinden resim yapmak istediğinde hiç zorlanmayacaktır ve istediği gibi hareket ederek resim yapmak isteyecektir. Bu çerçevede Herhangi bir zor duruma düşmemiş mutlu çocukların severek, isteyerek, heyecanla resim yaptıkları bilinirken, zorluklar içinde, hastalanmış, duygusal, fiziksel şiddete maruz kalmış çocukların resim yapmak için isteklerinin olmadığı, dışarıdan birinin yönlendirmesine ihtiyaç duydukları, yardım almaları gereken durumlar olabilir. Çocuktan bir resim yapması istenildiğinde beyaz, boş, büyük bir kâğıdı nasıl dolduracağı konusunda kaygı duyabilir. Çocuğun yeniden güvenmesi, kendini güvende hissetmesi ve kendi istediği için resim yapar hale gelmesi önemlidir. İngiltere'de, çocuk doktoru Donald Winnicott çocuğun resminin terapist ve çocuk arasında iletişim aracı olarak kullanılabilmesi fikrini incelemiştir. " (BULUT, 2019)Naumburg ve Cane'in karalama resimlerine benzeyen, çocuk

ve terapistinin birlikte yarattığı, «resim tamamlama oyunu» adını verdiği bir teknik geliştirir. Winnicott önce kâğıda bir çizgi çizer, çocuk bunu geliştirip başka bir şeye dönüştürür. Sonra çocuk ikinci bir kıvrım çizer ve terapisi bundan bir resim yaratmaya çalışır. Ancak resim tamamlama oyunu aslında yansıtmacı resim olarak tasarlanmamıştır, daha çok resimle anlatım yoluyla çocuğun kişisel metaforlar geliştirmesine yardım amacıyla terapist ve çocuk arasında iletişimin katalizörü olarak Sanat ı ve resmi vurgular ve. Toplumlara göre çocukların aldıkları eğitim de çocuğun resim yapmak için komut beklediğini gösterir. Bazı toplumlarda ise çocuk daha özgür yetiştirildiğinden bir şey yap denmesine gerek olmadan resim yapmaya başlayabilir. Çocuk, resim yaparken sözlü ifadeye gerek kalmayabilir, yaşadıklarını söze dökemeyebilir ama resimlerinde renk, biçim, görünüm olarak duygularını yansıtabilir. Sanat ve resim yapmak, sözlü anlatımdan daha kolay ve etkilidir. " (BULUT, 2019)

3.Çocuğun Doğrusal ve Çizgisel Gelişiminin Önemi

Paktuna Keskin'e göre "İnsanın çizebilme yeteneğinin gelişmesini etkileyen başlıca duyuşsal, motor, bilişsel entelektüel ve psiko-sosyal gelişmesi zamanın birer fonksiyonudur. Bu nedenle Beyin gelişimi, çocukla Sanat sal faaliyetlere doğal bir ilgi uyandırır. Çünkü beynin yaratıcılık merkezi sağ lob: dilsel yetilerin ve analitik düşüncenin gelişmesini sağlamaya öncelik verir bu nedenle Çocuğun çizgisel gelişimi, sadece Sanat sal gelişimini değil aynı zamanda zihinsel gelişimini de göstermesi açısından önemlidir. Uzmanlara göre çocuğun zihinsel gelişimi ile çizgisel gelişimi paralellik göstermektedir. (BULUT, 2019) Çocuklar doğdukları andan çevrelerinden gelen uyarılara karşı duyarlı olur ve tepki verirler. Çocuk, aile, öğretmen üçgeninde çizgisel gelişim basamaklarının izlenmesi çocuğun Zihinsel ve Sanat sal gelişimini takip edebilmek açısından gereklidir. bu bağlamda. Bebeklere baktığınızda başının, bedenine oranla daha büyük kapsamlı geniş ve orantısız olduğunu görebilirsiniz. Çocuğun başını,diktutabilmesi, oturabilmesi, hareket,edebilmesi, yürüyebilmesi, koşabilmesi, basamaklard an,çıkabilmesi, inebilmesi, hoplayabilmesi, ip.atlayabilmesi, oyuncuğunu, biberonunu tutabilmesi, yemek yerken kaşığı kavrayabilmesi kaslarının gelişmesine kısacası psiko-motor gelişimi ve bilişsel gelişimine bağlıdır. (BULUT, 2019) Çoğu insan ise bunun herhangi bir etkisinin olacağını düşünmez ya da bilmez. Fakat çocuğun yaptığı resimlerde ilk etki ailesi ile başlar, yaşadığı çevresi, okulda da öğretmeni tarafından devam eder. Neyi, nasıl ve neden çizdiğini bilmeseniz de çocuk etkilendiği şekilde çizimlerini sürdürür. Bu konuda edinilmiş tecrübeler, deneysel çalışmalar ve gözlemler epey belirleyicidir. Bazı çocuklar iyi niyetli yetişkinin veya sınıf öğretmeni nin verdiği boyama kitaplarına veya önceden çizilmiş desenlere bağımlı hale gelmesi olağan olması ile birlikte. Öncesinde yaratıcı özgün çizimler yapabilen çocuklar kendilerince sunulan desenler nedeniyle sadece boyamaya ve orada gördüklerini çizmeye yönelebilir. Özgünlükleri ortadan kalkınca tek tip çizimler copy resimler çok görülmeye başlanır. Birbirine benzeyen heyecansız ve ruhsuz resimler ise çocuğun hayal dünyasını anlatmaktan uzaktır. Çocuk o resimleri kendi gördüğü şekilde çizmeyi bırakarak önceden hazırlanmış desenleri ve imgeleri çizer. Bu çerçevede ise Öncesinde yaratıcı özgün çizimler yapabilen çocuklar kendilerine sunulan desenler nedeniyle sadece boyamaya ve orada gördüklerini çizmeye yönelebilir. ve Özgünlükleri ortadan kalkınca tek tip çizimler copy resimler yaptıkları görülmeye başlanır. Bu Birbirine benzeyen heyecansız ve ruhsuz resimler ise çocuğun hayal dünyasını anlatmaktan uzaktır. ve Çocuk o resimleri kendi gördüğü şekilde çizmeyi bırakarak önceden hazırlanmış desenleri ve imgeleri çizer. Çünkü ödev gibi hazır verilen desenler ona bir dizi; yap, boya, tamamlama, benzet, taşırmadan içini boya, yandaki

renklere sadık kalarak boya vd. komutlar ile çocuğun hem çizgi çizme becerisini hem renk seçme ve içinden geldiği gibi yapma isteğini de etkilemektedir. (BULUT, 2019)

Linderman ilgili konuyu şu şekilde belirtmiştir "Okul öncesi dönemi çocuklarından özellikle 4-7 yaş aralığında olanların yeni keşifler için açık ve maceracı olduklarına, sezgileriyle öğrendiklerine dikkat çeker ve ona göre şema öncesi dönemde olan okul öncesi çocuğu, düz, diyagonal ve eğri çizgileri, daire, üçgen ve dikdörtgen gibi basit geometrik şekilleri ayırt edebilir. Okul öncesi dönemi çocukları yetişkinlerin orantılı çizimlerini yapamazlar." (Linderman, 1997).Bu kapsamda ise Çocuk resimlerinde özellikle bilinçaltı önemlidir. Çocukların yaşantılarında gördükleri, yaşadıkları, kardeş ve anne, baba ilişkileri kısacası iletişimleri nasıldır? Hep merak edilmiştir, işte bu noktada çocuk resimlerine bakarak, bilgi edinmek, öğrenmek mümkündür. Ve Çocuk kayıt eder ve bir şekilde duyduğunu, gördüğünü resimlerinde kullanır. Hem bellek, hem hayal, hem gerçek görüntüler resim olarak çalışılır sırası geldiğinde ise resme dönüşür. BULUT, 2019)

4.Çocuklar Neden Sanatsal Süreç İzler?

Malchiodi'ye göre; "Çocuklar birçok neden ile Sanat yaparlar, bazılarınınki sadece kendi gelişimsel süreçleriyle, Sanat yapma sevgisiyle ve kişisel Sanat yapma deneyimleriyle ilişkilidir. Çocukların Sanat yapmaya ve diğer yaratıcı anlatımlara yaklaşımlarını anlamak için öncelikle onların içten gelen anlatımlarını nelerin motive ettiğini düşündürmek önemlidir." (Malchiodi;Akt, Yurtbay, 2005, s.46-47-70).

Böyle durumlarda hatırlatma ya da öneriler çocuğun Sanat çizmeye başlaması için yardımcı olabilir. Ayrıca çocuğun soruları var mı? Neyi merak ediyor? Nasıl başlaması gerekiyor? Başlayabilmesi için komut edilmesini mi bekliyor? Ürkekliği ne için? Bunu üzerinden atabilmesi için ne yapılmalı? Tedirginliği neden ve ne için? Çocukların soru sormaktan çekinmemeleri, soru sormaları ve tedirginliklerini atabilmeleri için üzerinde konuşarak yardımcı olmak gerekebilir. Genel olarak çocukları Sanat yapmaya iten niyetin önemli olduğu vurgulanmıştır, Bu doğrultuda öğretmenin, çocuğu dinleme, hissettiklerine ve düşüncelerine açıklık kazandırma ve gerçek sorularla bunu açığa çıkarma çabası, çocuğun düşüncelerini ve duygularını sözel olarak dile getirme ve deneyimlerini paylaşma konusunda destek olması açısından önemlidir. (Makin, White ve Owen, 1996). (BULUT, 2019)Sanat ile ilgili aktiviteler, öğrenme ve öğretme sürecini zenginleştirir. "Bir öğrenme aracı olan Sanat çizme aktivitesi aynı zamanda çocuğun edindiği yeni bilgileri, öğrenme sürecini tanımlayan "Öğrenmeyi tartışma! kavramı ile de ifade edilmektedir. Bu doğrultuda öğretmen, sınıf içinde, Sanat çizme aktivitesini etkili bir şekilde kullanarak, öğrenme sürecinin olumlu yönde ilerlemesini sağlayacak en etkili kişidir. Bunun ile birlikte Sanat dersinin dışında başka bir ders için de farklı alanların sağlamış bulunduğu materyaller doğrultusunda çizimleri yapabilirler (ör.harita, grafiksel şekiller, biyoloji, insan, yüzey, dağ, göl, nehir, deniz v.s) Ayrıca çocukların Fizik, matematik dersinde makaralar, basit makinalar, kaldıraçlar, şemalar, kümeler vb. çizim yapmaları gerektiğinde Sanat yapmayı seven çocuklar için etkili ve eğlenceli öğrenme gerçekleşebilir. (Kamri, Akt. Bolattaş Gürbüz & Deniz; 2001). (BULUT, 2019) Öyleyse çocuğun Sanat Ve Resimlerine dikkatli bakarak, anlamaya çalışmak doğru olacaktır. Senemoğlu "çocukların Sanat yapmaktan hoşlandıkları için Sanat yaptıklarına dikkat çeker.ve çocukların söyleyemedikleri duygularını, sevinçlerini, korkularını, ilgilerini Sanat Ve Resimler ile açıklayarak ipuçları verirler" şeklinde ifade etmektedir. bu bağlamda Çocuğun dilsel gelişiminden önce Sanat ile kendini ifade etmesi mümkün olması ile birlikte. Sözcükleri yeterli olmasa da yaptığı Sanat ile kendisini çocukların ifade etmesine dair Sanat Ve Resimler ipucu niteliğinde

olabilir.

5.Akranları Arasında Fark Edilebilecek Düzeyde Kabiliyet Sahibimi

Aile oluşumları içerisinde yer alan bireyler Çocuklarının üstün kabiliyet potansiyellerini barındırdığı düzey bağlamında çoğunlukla ön yargı sahibi olmaktadır. Bu bağlamda üzerinde durulması gereken önemli bir öncül mevcuttur bu da "Dünyaya gelmiş olan her bireyin birçok alanda olmasa dahi bir alanda kabiliyet düzeyine sahip olmasının yanında Çocuk tarafından sahip olunan yetenek Üstün kabiliyet veya normal kabiliyet düzeyimi olduğu alan uzmanları (Psikologlar) Tarafından belirli ölçütler ve öncüller dahilinde belirlenmektedir" Bu çocuk tarafından sahip olunan kabiliyet erken çocukluk döneminde belirli ölçütler ve öncüller aracılığıyla saptanıp keşfedilmesinin ardından çocuğu kabiliyet barındırdığı alana dair bir sürece dahil etmek ilerleyen zamanda çocuğun potansiyellerinin farkındalığına erişerek akranları arasında üstün kabiliyet düzeyine erişmesine olanak tanıyacaktır.Bu sebepten bireyleri erken dönem çocuk dönemlerinde kendisi tarafından ilgi duyulan alanın fark edilip belirlenmesi çocuğun bilişsel gelişiminin yanında eğitim süreçlerindeki başarısına katkı sağlaması açısından önem arz etmektedir.Bu bağlamda çocuğun ailesine ve eğitmenlerine düşen sorumluluk çocukların kabiliyet potansiyellerini erken dönemde işler duruma getirip belirlenmesi ve çocuğu kabiliyet düzeyi belirlenmiş alana yönelik bir sürece dahil edilmesi olmaktadır.

6.Çevremizdeki Yetenekler

Medya aracılığıyla izleyici ve kullanıcı kitlesine yönelik ifade edilen birçok deyim mevcuttur bunların içerisinde en çok kullanılanı"70 Milyon Tek Birey' 'Deyimidir bu belirtilen deyim bağlamından bakarsak 70 milyon bireyin içerisinde diğer kişilerden ayrı olarak Bir Orhan PAMUK Bir Osman HAMDİBEY Bir Halide Edip ADIVAR Bireylerinin mevcut olması bu kadar belirtilen kişi arasındaki bir noksanlıktır. Bu 70 Milyon insanın içerisinde bireyler ilgi duydukları alan içerisinde gerek Bulunulan çevre tarafından bireye gereken önemin verilmesinin yanında birey tarafından ortaya konulan ürünler ve düşünceler değer görülmediğinden ötürü içerisinde yer aldığı toplum tarafından keşfedilemeyip ilgi duyduğu ve kabiliyet potansiyeli barındırdığı alan dahilinde ilgi duymayıp(Önem Vermeyip) gerek genel süreç içerisinde gerekte eğitimin kendisine dayattığı süreç ve durumlar ile ilgi alanından uzaklaşmakta ve kişi tarafından sahip olunan kabiliyetler zaman süreci içerisinde sönüp unutulmaktadırBu kadar belirtilen kişi arasında Kabiliyet oranlarına yönelik örnek verirsek muhtemel bağlamda diğer kişilerden daha iyi Resim yapma kabiliyetine sahip bireyler hayat süreçleri boyunca ilgi alanlarının hem kendileri hem de çevresi tarafından keşfedilememesinin sonucunda eline bir fırça ve kalem verilmemesi (ilgi duyulan alana yönelik yönlendirilmemesi) bireyin kendisinde barındırdığı ilgi sel kabiliyetlerin farkına varmamasına ve süreç içerisinde Kişi tarafından sahip olunan kabiliyetlerinin körelmesine sebep olması muhtemeldir. Bu durum diğer tüm alanlar içerisinde yer alan yetenekliler yetenekli çocukları kapsamaması muhtemel ve olağandır. Bu bağlamda çevremizde ve aile içerisinde her hangi bir alana dair üstün yetenek veya yetenek potansiyellerini barındıran kişilerin yer aldığı farkındalığına erişilmelidir ve bu edinilen farkındalık ile kabiliyet potansiyelleri belirli ölçütler ve öncüller dahilinde belirlenen çocukkabiliyet sahibi olduğu alan içerisinde yer alan ilerletici ve geliştirici bir sürece dahil etmek ilerleyen süreçte çocuğun Kabiliyet sahibi olduğu alana yönelik ilerletici ve geliştirici bir sürece dahil etmek çocuğun potansiyel bağlamdaki ilerlemesine önemli katkıda bulunacaktır. Aksi halde çocuk ve çocuğun çevresindeki kişiler söz konusu bireyi

kendisinde barındırdığı kabiliyetleri fark edemeyecek ve çocuk tarafından sahip olunan yetenek geliştirilemediğinden dolayı zaman süreci içerisinde unutulup sönecektir. Ne yazık ki genel tarihsel süreç içerisindeki birtakım eğitim vermiş olan kuruluşların birkaçı bünyelerinde barındırdıkları öğrencilerin kendileri tarafından sahip olunan kabiliyet potansiyel barındıran kişileri belirlemede gerekli yeterliliği barındırmamaktaydı. Oysaki genel bağlamda eğitim kurum ve kuruluşları eğitim süreci içerisindeki çocuk gruplarının sosyallik ve psikolojik sel bağlamda bünyelerinde barındırdıkları çocuklara destek verilmesinin beklendiği kuruluş bütünüdür. Lakin günümüzde dahi birtakım kulüp ve sosyal etkinlik faaliyet gruplarını bünyelerinde barındırsalar da Realist bağlamda Aktif birtakım fonksiyonları barındırmadıkları bir gerçektir. Bu süreç ve düzey içerisindeki eğitim vermekte olan kuruluşlar bünyelerinde barındırdıkları çocukların sahip oldukları alana yönelik kabiliyetlerinin ya rastlantısal ya da şans eseri belirleyip keşfedebilmesi olağandır. Bu sebepten kurum ve kuruluşların bünyelerinde ders vermekte olan öğretmenlerin formasyon el ve alansal yeterliliklerindeki gelişimleri eğitim almakta olan çocukların alana yönelik kabiliyet potansiyellerinin belirlenmesinde önemli rol oynamakta olduğu üzerinde durulması gereken bir etkidir. Bu sebepten eğitim süreci içerisinde veya dışında yer alan çocukların hangi alana yönelik kabiliyet ve potansiyel barındırdıklarının belirten öncüller ve ölçütler dahilindeki saptamaların yapılması büyük oranda aile içerisindeki bireylere düşmektedir. 1-12(Kız) / 1-15(Erkek) yaş aralığında bulunan çocuklar genel süreç içerisinde Bilişsel ve Fiziksel Boyutta daha düşük uyarlama ve daha yüksek benimseme seviyelerine sahip bireyler olduğundan kabiliyet barındırdıkları alanların belirlenmesinin zorlu olabileceğinin yanında belirlenen kabiliyetleri doğrultusundaki gelişimleri kolay olmaktadır.

52 Eğitim ortamında çocuklar kendilerini tamamen ifade edemeyebilirler bu bağlamda çocuklar kendilerini güvene hissettikleri ortamlarda süreç içerisinde göstermiş ve gösterecek oldukları eylemsel ve bilişsel davranışları dış ortamdan daha özgür ve rahat olmaktadır bu süreç aileler tarafından takip edilmeli ve takiplerin sonucunda gelişimsel izlenceler oluşturulmalıdır. Bu izlenceler sonucunda ise çocuk tarafından ilgi ve kabiliyet duyulan alan belirlenmeli ve çocuk bu alana yönelik geliştirici ve ilerletici bir sürece dahil edilmelidir. Bu süreci çocuğun karma bir eğitim sürecinin yanında destek olarak devam ettirilmesi eğitim gören bireyin kabiliyet ve bilişsel olarak akranlarından ileriye taşınması olağandır. Güzel sanatlar içerisindeki heykele yönelmiş bir bireyin ilgilendiği alanın kendisine boyut, Malzeme ve şekil olarak yeterli gelmeyip farklı veya benzer bir alana yönelmesi ve bu yöneldiği alanın önceki ilgilendiği ve bilgi edindiği alana dair barındırdığı alt yapısı onu mutlaka besleme ve destekleme şeklinde kendisini göstereceğini bilmelidir. Bu durumda tek bir alana başlayan ve süreç içerisinde alana ait ilgisini ve verimliliğini devam ettiren sanatçıların özünde tesadüfler mi mevcut? Çevrelerindeki tarafından mı yönlendirilmişler? ya da buldukları alandaki toprak yapısı gibi ekonomik ve fizyolojik etmenler mi etkili olmuş ? ya da içgüdüsel olarak mı?

7.Çocuğun Potansiyel Durumunu Keşfetmesinde Ailesel Ve Çevresel Etmenlerin Yeri Nedir?

Bu bağlamda beslenme kaynaklarının bireyin doğduğu toprakların verimliliği ve çevresel etmenler olmak üzere şekillendirdiği bir gerçektir örneklersek birey çevresel etmenler dahilinde ilk çevresinden kendisine gelen malzemeler ile çalışmaya başlamasını söyleyebiliriz bu durum kırsal kesimdeki bir çocuğun derenin kenarındaki çamurla ilk oyuncaklarını yapması ya da tarladaki mısır koçanlarının dış kabuklarıyla yapılan sepetler

ve örgüler gibi çeşitli doğadan elde edilmesi muhtemel ürünlerin olabileceği olağandır. Farklı bir örnek alanından bakarsak bireyin kendi yöresinde dokuma ile uğraşıyorsa belirtilen kişi bir şekilde renkleri, dokumayı gözlemliyor ve öğreniyor bu süreçte çevresel etmenlerin bireyin sanatsal gelişiminde ve sanatsal algısının şekillenmesinde önemli rol oynadığını belirtilebiliriz. Diğer görüş ise insanın varoluşunda sahip olduğu doğası gereğince içgüdüsel olarak yapmış oldukları birtakım eylemlerin mevcut olmasıdır bunlar yoğurma kesme kopartma bir şeyi kendi isteği dahilinde şekillendirme, dökme saçma sıçratma fırlatma gibi eylemsel hareketlerdir. Yani kendimizi dışavurum sal olarak gerçekleştirdiğimiz eylemsel durumların hepsi bizleri hayatın içerisindeki sanatın alanlarına ve bölümlerine yönlendirir. Bilinçli olarak veya bilinçsiz olarak içimizdeki o içten gelen dışavurum sal dürtüyle bir şeyleri şekillendirme isteğimiz ilgilendiğimiz alanlarda sonuç vermiyorsa başka birçok alanda sonuç verebiliyor. Bir bakıyorsunuz resim ile ilgilenen bir kişinin kendisi ilgilendiği alanda yeterli doyum sağlamaması sonucunda edebi eser vererek bu şekillendirme ve biçimlendirme bağlamındaki dışavurum sal ihtiyacını doyuruyor. İnsan bu süreçte içgüdüsel olarak mutlaka bir şeyleri düzenleme düzeltme şekillendirme ve kendisine göre yansıtma gayreti içerisinde yer alıyor. Bu sebepten etrafımıza daha dikkatli bakmalı ve kendimizin doğası gereğince var olan dışavurum sal durumumuzu nasıl yansıtacağımızı belirlemeli ve saptamalıyız bu saptamalar sonucunda birey kendisine uygun olduğunu düşündüğü alanı belirleyecek ve gerekli doyum sağlarsa belirtilen alana yönelik kendi birikimleri dahilinde oluşturduğu özgün ürünler ortaya çıkaracaktır. Keza tek bir alan ile ilgilenip belirtilen alanda devam eden kişiler kendilerini dışavurumsal yansıtma bağlamındaki doğru seçimleri sonucunda belirtilen alanda devam etmişlerdir. Bu koşulda birey hayat süreci içerisinde birden fazla durum ve olay ile karşılaşması sonucunda doğası gereği dışavurum sal bir süreç içerisindeki birikimlerini sanat aracılığıyla duyurması ve yansıtması sanatın bünyesinde barındırdığı nitelikler aracılığıyla kendisini gösterir bu süreçteki durumda sanatın insan hayatı içerisindeki önemini vurgulamakta ve belirtmektedir bu sebepten sanatın da insan hayatı için gerekli olduğunu unutmamamız gerekiyor. Başka bir deyişle insanlar doğaları gereğince süreç içerisindeki karşılaştıkları veyahut karşılaşmaları muhtemel birçok durum ve olay ile yüz yüze gelirler insan belirtilen bu durumlardan ve olaylardan edindikleri izlenimleri düşünceleri fikirleri ve birikimlerini sanat içerisinde yer alan çeşitli alanlar dahilinde yansıtırlar ve doğaları gereğince kendilerinde var olan dışavurumsal güdülerinde bu şekilde doyuma ulaştırırlar. Yetenekli öğrencilerin eğitimlerine verdiği önem kadar ilköğretim okullarında görev yapmakta olan öğretmenlerin üstün yetenekliler bölümünde alabilecekleri eğitimlere de önem verilmeleri gerekmektedir. Bu eğitimler de Millî Eğitim Bakanlığı veya Millî Eğitim Müdürlükleri yapısında birer hizmet içi eğitim uygulaması olarak tasarlanabilir ve uygulanabilir. Bu duruma çocuk üzerinden bir örnek ile açıklama getirirsek: Çocuklar kendilerini rahat hissettikleri ortamlarda fikirlerini ve düşüncelerini özgürce ve kendileri oldukları gibi yansıtabilirken kendisinin ilgisinin önemsenmediği ve sabitleşmiş normatif bir süreçte kendilerini ifade edemezler bu sert ve katı ortamın oluşması okulda eğitimciler aracılığıyla oluşmaktadır bu sebepten de çocuk içine kapanır ve sahip olduğu kabiliyet nitelikleri tamamıyla gösteremez gösterebile dahi sınırlı bir şekilde kendisini koruyarak gösterecektir çocuğun bu çekinikliğin sebebi okul ortamlarında genellikle eğitimcilerin çocuğa karşı olan geri dönütleri sebebiyle olmaktadır farklı bir bakış açısında ise çocuğun eğitim süreci içerisinde kendisinde barındırdığı potansiyelleri tamamıyla karşıya bulunduğu ortam içerisindeki baskıcı süreç nedeniyle Aktarmamasını takiben sanatsallık veya farklı alanlardaki potansiyellerinin gerileyip körelesini örnek verebiliriz. Bu sebepten

Genel kabiliyet durumunu sanatsallık düzlemindeki kabiliyet niteliklerinden farklı olarak belirtmek ve kabiliyet sellik olgusunu birbirleri arasında bağlantının olmadığına yönelik bir bakış açısı dahilinde düşünerek katı ve baskıcı bir eğitim süreci izlemek ilerleyen süreçte çocuk tarafından sahip olunan kabiliyetlerin kayıplarına yol açmaktadır. Aile ve çevre bağlamında incelendiğinde ise Çocukların çevrelerinde bulunan bireyler çocukluk ve yaşantı süreçlerinde ne gibi gelişimsel dönemlerin yer aldığı bu gelişimsel dönemler içerisinde bulunan kişilerde ne gibi niteliklerin bulunduğu ve beklenildiği Bilişsel ve Fiziksel, olarak adlandırılan gelişim basamakları içerisinde yer alan süreçlerin çocukların gelişim düzeyleri içerisinde birbirleri ile uyumlu ilerlemesi için nasıl davranmaları gerektiğine dikkat edilmelidir. Aksi halde yukarıda belirtilen nitelikleri barındırmayan bilinçsiz birtakım ebeveynler ve çevre içerisinde bulunan çocuğun sahip olduğu kabiliyet sellikler ve potansiyellerinin yanında çocuğa yönelik bilişsel ve fiziksel düzlemdeki süreçlerinde uyumsuzluk ve bozukluklara yol açarak ileriki süreçte bu çocukların yetişkinlik dönemlerinde alanına yönelik verimsiz ve dar bakış açısına sahip bireyler olmalarına sebep olmaları yukarıdaki diğer maddeler gibi bilinmekte ve gerçekleşmesi olağan durumlardır. "Yetenekli öğrenciler; genel entelektüel beceriler, özel akademik beceriler, yaratıcı ve üretici düşünme, liderlik becerisi, görsel-uygulamalı sanatlar ve psiko motor becerilerle ilgili alanlardayüksek performans kapasitesine sahiptirler (Davis ve Rimm, 2004). Üstün yetenekliler, kendilerine ve topluma katkıda bulunabilmeleri için, normal okul programlarının dışında farklı eğitim program ve uygulamalarına gereksinim duyarlar. Türkiye'de, ilk olarak Fen Liseleri daha sonra Anadolu, Güzel Sanatlar, Spor ve Sosyal Bilimler Liseleri kurularak, alanlarında ilgi ve yetenekleri üst düzeyde olan öğrencilere eğitim verilmesi amaçlanmıştır (Ataman, 2004). Bu kurumların yetenekli öğrencilerin özel eğitim ihtiyaçlarını tam olarak karşılayamadığı gerekçesi ile Bilim ve Sanat Merkezi (BİLSEM) uygulaması başlatılmıştır. Bilim ve Sanat Merkezleri; okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim çağındaki öğrencilerin, üstün veya özel yeteneklerini geliştirerek, bilimsel düşünme ve davranışlarla estetik değerleri birleştiren, üretken, problem çözen bireyler haline gelmeleri için, onlara gerçek yaşamda öğrenme fırsatları ve özel eğitim aktiviteleri sağlayan kurumlardır (MEB BİLSEM Yönergesi, 2007)." (ALTUN & YAZICI, 2020) "Eğitim sürecinin, yetenekli öğrencilerin akademik ve psiko-sosyal yanlarını etkilemesi kaçınılmazdır. Özellikle benlik kavramının ve öz-yeterlik inançlarının gelişiminde, okul ortamının ve akademik yaşantıların oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Erken çocukluk dönemlerinden itibaren gelişmeye başlayan benlik kavramında hem içsel hem de dışsal (sosyal) karşılaştırmalar önemli rol oynar (Woolfolk, 1998). Bu süreçte sürekli olarak kendi performanslarını hem kendi standartları ile hem de yaşlıları ile karşılaştırma eğiliminde olan bireyler, kendileri için önemli olan kişilerden (ebeveyn, arkadaş, öğretmen vb.) aldıkları sözel ya da sözel olmayan geri bildirimlerle kendileri hakkında bazı yargılara ulaşırlar (Bong ve Skaalvik, 2003). Okul eğitimi ile pozitif yönde ilişkili olan benlik algısı, akademik olarak başarılı olma, kendini değerli hissetme ilgilendiği alan dahilinde özgüven sahibi olma ve kendisini özgürce dışavurumsal olarak

ifade edebilme gibi durumlarla güçlenir." (ALTUN & YAZICI, 2020)

Bu bağlamda Sanatsallık Çerçevesi içerisinde veya dışında bulunan alanlara ilgi ve merak isteği ve gayretinde bulunan çocuklar buldukları gelişim düzeyi içerisinde yer alan akranlarından üstün kabiliyetli potansiyelleri barındırdıklarından buldukları çevrenin içerisinde yer alan kişiler tarafından ilgi alanlarının yanında sahip oldukları potansiyellerinin keşfedilip belirlenmesinden önce. Genel düzeye hitap eden bir eğitim ve öğretim süreci içerisinde dahil edilmeleri sahip oldukları kabiliyet ve potansiyellerin

körelmesine hatta ilerleyen süreçte Birey (Çocuk) tarafından sahip olunan kabiliyetlerinin çevresi ve kendisi tarafından farkına dahi varılamamasına yol açacaktır. Farklı bir şekilde ifade edersek. Herhangi bir alanda üstün kabiliyet barındırdığı düşünülen bu çocukların farklı zekâ seviyelerinin yanında farklı ilgi ve yetenekler barındıran çocukların bulunduğu karma bir gruba dahil etmek üstün kabiliyet barındıran çocuğun ilerleyen süreçteki kabiliyetli potansiyellerinin azalmasının yanında kabiliyetlerin ortaya çıkmasını geciktirecektir hatta ilerleyen süreçte çocuk tarafından sahip olunan niteliklerin farkına dahi varılamayarak körelmesine sebep olması muhtemeldir. Üstün kabiliyetli potansiyeline sahip olan çocuk potansiyel farkındalığına erişebilmesi için içerisinde bulunduğu ailedeki ve çevresindeki bireylerin çocukların gelişimsel düzeylerine dair bilişsel ve fiziksel bağlamdaki bilgileri edinmeleri ve edindikleri bilgileri uygulayabilme düzeyine erişmiş olmaları gerekmektedir.

Aksi halde çocuğun kendisinde barındırdığı kabiliyetli niteliklerin farkına varılamamasının yanında aile tarafından çocuğun karma eğitim süreci içerisinde yer almasının devamlılığındaki karma eğitim gereğince sahip olunması beklenen nitelikleri kazanmasına dair çocuğa sorumluluklar yüklenerek sahip olunan ve farkına varılamayan kabiliyetli niteliklerin gelişmemesine ve ilerleyen süreçte körelmesine yol açması muhtemeldir. Diğer bir üzerinde durulması gereken süreç ise Çocukların içerisinde buldukları sınıf düzeylerine eğitim veren öğretmenlerin gelişim düzeyleri içerisinde beklenen ve beklenilmesi muhtemel bilişsel ve fiziksel davranışların yanında sanatsallık boylamındaki sahip olunan kabiliyetlerin geliştirilmesine ve farkına varılmasına dair bilgi donanımları dahilinde ezberci değil yaratıcı bir eğitim süreci vermeleridir. Bu edinile bilgiler ve öğretim metodu dahilinde verilmekte olan eğitimi formasyon el olarak çocukların bulunduğu düzeye uygun aktarılıp uygulanabilmesi eğitim verilen çocukların bilgileri özümseyip uygulayabilmeleri ile yakından ilişki içerisinde. Aksi halde karma bir grup içerisinde eğitim görmekte olan çocukların farklı ilgi yetenek ve zekâ seviyelerine sahip oldukları göz önünde bulundurulmayıp sıra gelmiş dayatmacı bir eğitim sürecinin ortaya çıkmasına yol açacaktır. Bu durumda çocukların kendilerine yönlendirilen bilgileri özümsemeyip uygulayamamalarının devamlılığında verimsiz bir eğitim sürecinin oluşturmasına yol açmasının yanında ilerleyen zamanlarda çocukların kabiliyetli olarak kendilerinde barındırdıkları potansiyellerinin körelmesine yol açmasının yanında istekleri dahilinde olmayarak kendilerine dayatılan derslerdeki başarı düzeyleri kabiliyetli potansiyellerini tamamıyla doğru yansıtmayacaktır. Çocuğun eğitim gördüğü eğitim basamakları içerisinde yer alan öğretmenlerin önceliği formasyon el boyutta eğitim verilecek çocukların gelişim basamakları içerisinde yer alan bilişsel ve fiziksel durumları göz önünde bulundurularak eğitim vermeleri olacaktır. Bu bağlamda çocukların sahip olduğu gelişimsel düzeyleri içerisindeki akranlarının arasında yeteneklerinin ölçülmesi ve değerlendirilmesine dair öğretmenlerin bilgi sahibi olmaları önem arz etmektedir. Bir diğer bağlamda birbirlerinden farklı sanatsallık içerisinde bulunan alanlara dair ilgi duyan çocuklar ilgi duydukları alana yönelik ürün oluşturma süreçlerinde farklı materyal ve tekniklerin kendilerine sunulması alan ile ilgilenen çocukların ilgilerini çekip belirli kalıplar içerisine hapsetmeyerek özgür bırakılması kendilerinde buldukları alana dair potansiyellerinin geliştirilmesine destek sağlayacaktır. Çalışmanın genelinde belirtilen ve belirtilmekte olan iletilerin içeriklerine yönelik asıl ulaşılmak ve anlatılmak istenilen (Okul öncesi , İlk Okul, Orta Okul , Lise) eğitim müesseselerinde öğretmen olarak yer alan veyahut alması muhtemel öğretmen olarak yetişen kişilerin genel alanlar içerisinde sahip olunan potansiyellerin eğitim verilecek grubun gelişim düzeyine uygunluk çerçevesinde keşfedilip saptana bilinmesine yönelik formasyon

el (Normatif) bağlamda kendilerini yetiştirmiş ve bu edindikleri bilgi ve birikimlerinin rehberliğinde eğitim süreçlerini devam ettirmeleri gerekliliğinin yanında eğitim verilecek sınıf düzeyine uygun işlenecek derslerin ilgi çekiciliği ile verim düzeylerinin artırılmasına yönelik Örgün veya uzaktan öğretim süreçlerini sıra gelen ve olağan süreçteki durumundan farkı ve yaratıcı bir eğitim sürecinin izlenmesi ilerleyen zamanda Üstün kabiliyet potansiyelleri barındıran bireylerin bilişsel ve fiziksel olarak gelişimlerini sağlıklı bir biçimde tamamlayarak topluma karışmasını ve ilgi duyduğu alana yönelik başarılar elde etmesine olanak tanıyacaktır. Bir diğer üzerinde durulması gereken husus ise çocukların buldukları gelişim düzeyi içerisindeki akranlarının arasında üstün kabiliyet potansiyeline sahip oldukları belirli ölçütler ve nitelikler dahilinde keşfedilip saptanabilmesi için çocukların çevrelerinde bulunan insanların üstün yeteneklerin belirlenmesinde sanatsallık çerçevesi içerisinde yer alan niteliksel ve niceliksel özellikleri bilmelerinin yanında gelişim düzeyleri içerisinde yer alan dönem içerisinde beklenen ve beklenilmesi muhtemel davranışların devamlılığında genel düzlemde çocukların gelişimini takip eder nitelikteki eğitimlere yönelik formasyon el(Eğitimsel) bilgileri eğitimciler kadar olmasa da bilgilerinin olması ve bu bilgileri uygulayabilme düzeyine erişmiş olmaları gerekmektedir. Bu durum Yetenek sel nitelikler barındıran çocukların keşfedilebilmesi ve yeteneklerinin ilerleyen vadede karma bir akran grup içerisinde körelmeyip gün yüzüne çıkmasının yanında eğitim hayatında verimli bir süreç izleyen çocukların keşfedilebilmesi sürecine yardımcı olacaktır. Sanatsallık içerisinde bulunan alanların yanında genel kabiliyet düzeyinde nitelikler barındıran çocukların ilgilendikleri alana dair gerekli donanım ve bilgileri edinip uygulayabilme sürecine geçebilmeleri için branşlara yönelik eğitim vermekte olan eğitim müesseselerinin yürütmekte oldukları dersler de uygulamaya bağlı performans gerektiren süreçleri destekleyip artırmasına yönelik adımların yanında birbirlerini formasyon el olarak takip eden öncüller dahilinde oluşturulmuş eğitim süreçlerinin(Basamakları) yer almasının yanında kişinin kabiliyet selliğinin yanında ilgi ve becerilerini önemseyip ilgili olduğu alana sahip olunan yetenekleri geliştirmeye odaklı programlar ile zenginleştirilip artırılmasına dair bir eğitim süreci izlenmesi ilerleyen vadede toplumda şimdinin çocukları geleceğin yetişkinleri olarak yer alacak bireylerin niteliksel bağlamda üretken ve verimliliklerinin yanında geniş bir bakış açısını ve vizyona sahip bireyler olarak topluma karışmasına katkıda bulunacaktır. Bu durum ise toplumların geçmişten getirdikleri sıra gelen kültürel birikimler arkasına saklanan ezberlenmiş ve gelişime ve farklı düşüncelere olanak tanımayan olguların çağdaşlaşmasına katkıda bulunacaktır. Eğitim bağlamından bakıldığında ise: "Öğretmenin üstlendiği bu rolü gereğince yerine getirebilmesi için bu konuda en büyük sorumluluğa sahip kurum olan Millî Eğitim Bakanlığı, 2002 yılında Temel Eğitime Destek Projesinin beş bileşeninden birini öğretmen eğitimine ayırmıştır. "Öğretmen Eğitimi" bileşenini Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü üstlenmiş ve "öğretmenlik mesleği ve genel yeterlikleri "ne ilişkin geniş kapsamlı bir çalışma başlatmıştır. Bu çalışma sonucunda öğretmenlerin temel görevi; "Ulusal ve evrensel değerleri benimseyen ve sorunlara çözüm üreten, millî eğitimin ve alanı ile ilgili ders programlarının amaçlarını davranışa dönüştüren, öğrenmeyi öğrenen bireyleri, her bireyin gereksinimlerini de dikkate alarak yetiştirmektir" şeklinde tanımlanmıştır (MEB, 2006:8)." (Dağlıoğlu, 2010) "Mesleki değerler açısından bakıldığında, temel görevi öğrenciyi sosyalleştirmek ve toplum kültürünü öğrenciye aktarmak olan öğretmenin, bu görevini başarıyla yerine getirebilmesi için içinde yaşadığı toplumu, kültürel özellikleri ve kültür içerisinde yer alan sanatsal alanları tanıması gerekir." (Dağlıoğlu, 2010)

Öğretmen ülkesinin ve görev yaptığı yerleşim biriminin özelliklerini, ailelerin yaşam tarzını, değerlerini, normlarını ve çevresel etmenler dahilinde gelişen sanat anlayışını bilmelidir. (Dağlıoğlu, 2010)"Öğretmen niteliklerinin nasıl olması gerektiği konusunda yapılan çalışmalara bakıldığında araştırmaların daha çok "etkili öğretmenin nitelikleri" üzerinde odaklandığı görülmektedir. Yapılan araştırmalar sonucunda etkili öğretmenin temel özelliklerinin sekiz başlık altında toplandığı görülmüştür. Bunlar; coşku, içtenlik, güvenilirlik, yüksek başarı beklentisi içinde olma, destekleme, iş birliği, esneklik ve bilgililiktir (Demirel, 2007:194-195)." (Dağlıoğlu, 2010)Bu duruda akademik olarak akranlarına kıyasla ileri seviyede bulunan çocukların ileriki süreç içerisinde ilgi duydukları ve ilgilendikleri alana dair sahip oldukları bilgilerini derinleştirerek ilerleme sürecine bulunmalarına imkân sağlayacak en önemli etken çocuğun eğitim görmüş olduğu düzeydeki eğitmendir diyebiliriz. Bu sebepten Eğitmen olmayı düşünen veya eğitmen olmuş kişilerin gelişim dönemlerinin genel özelliklerinin yanında dönemler içerisinde beklenen davranış ölçekleri dahilindeki sanatsal eğitimin nasıl verileceğine dair birikimlerinin olması ve bu sahip olunan birikimlerin uygulanabilme düzeyinde bulunulması eğitmeler tarafından çocukların genel kabiliyetsel ve zekasal düzeylerinin belirlenebilmesi için gereklidir. Aksi halde verilecek olan eğitim bu belirtilen bilgi birikimlerinden yoksun olan eğitmenler tarafından verildiğinde çocuğun içerisinde yer aldığı düzeye inilmemesinin yanında çocuk tarafından sahip olunan gelişimsel niteliklerinin bilinmemesi Düzey ve dönemsel olarak verimsiz ve dar bakış açısı içeren bir süreç ortaya çıkaracaktır, ezbere ve geleneksel eğitim biçimi bu duruma örnek verilebilir

8.Çocukların Sahip Oldukları Niteliklerini Destekleyecek Özellikte Bulunan Yaklaşımlar
Eğitmen olmayı düşünen veya eğitmen olmuş kişilerin gelişim dönemlerinin genel özelliklerinin yanında dönemler içerisinde beklenen davranış ölçekleri dahilindeki sanatsal eğitimin nasıl verileceğine dair birikimlerinin olması ve bu sahip olunan birikimlerin uygulanabilme düzeyinde bulunulması eğitmeler tarafından çocukların genel kabiliyetsel ve zekasal düzeylerinin belirlenebilmesi için gereklidir. Aksi halde verilecek olan eğitim bu belirtilen bilgi birikimlerinden yoksun olan eğitmenler tarafından verildiğinde çocuğun içerisinde yer aldığı düzeye inilmemesinin yanında çocuk tarafından sahip olunan gelişimsel niteliklerinin bilinmemesi Düzey ve dönemsel olarak verimsiz ve dar bakış açısı içeren bir süreç ortaya çıkaracaktır, ezbere ve geleneksel eğitim biçimi bu duruma örnek verilebilir. Ailelerin çocukların gelişimsel dönemler içerisinde ne gibi niteliklere sahip olunmasının yanında çocuğa nasıl bir yaklaşım sergilenmesi hakkında bilgi sahibi olmaları çocukların ilerleyen süreçte bulunduğu durum düzeylerinden daha verimli olmalarının devamlılığında Bilişsel ve Fiziksel, olarak adlandırılan gelişim basamakları içerisinde yer alan süreçlerin çocuğun gelişim düzeyleri içerisinde birbirleri ile uyumlu ilerleyeceği sağlıklı bireyler olarak topluma karışmasını sağlayacaktır. Aksi halde yukarıda belirtilen nitelikleri barındırmayan bilinçsiz bir aile içerisinde bulunan çocuk sahip olduğu kabiliyet sellikler ve potansiyellerinin dışında bilişsel ve fiziksel düzlemdeki süreçlerinde uyumsuzluk ve bozukluklar yaşayarak ileriki süreçte hem bireyin kendisine hem de bulunduğu aileye sorunlar oluşturacaktır ve bu çocuklar yetişkinliklerinde çocukluk kabiliyet sellikleri değerlendirilemediği ve keşfedilemeyip geliştirilemediğinin yanında zorunlu bir eğitim süreci içerisine dahil edilmesi çocuğun ilerleyen süreçte sahip olduğu birtakım değerlere önem vermeyip mutsuz bir birey olarak hayat sürecine devam etmesi muhtemeldir. Bireylerin gelişimsel düzeylerine uygunluğun yanında genel kabiliyet sellik niteliklerini keşfedebilecekleri süreçler içerisinde bulunmaları. Çocuk tarafından ilgi duyulan alanlara

dair potansiyellerinin saptanabilmesinde hem aile için hem de çocuk için önem arz etmektedir. Ayrıca çocukların genel kabiliyet sellik niteliklerini keşfedebilecekleri ve keşfettikleri kabiliyetlerinin geliştirilmesine olanak sağlayacak eğitim programlarının olması ileriki süreçte toplumların ve insanların geçmişten getirdikleri güncel olan birikimlerini ilerletecek ve topluma buldukları düzeyden bir üst düzeye taşıyarak çağdaş bir düzeye ulaşılmasını sağlayacaktır. Örnek Verecek olursak tarihsel süreç içerisinde sıra gelen ve nadir üstün yetenek potansiyellerine sahip olan birkaç tanınmış sanatçılar arasında yer alan (Rembrandt , Pablo Picasso , Ludwig Van Beethoven , John Sebastian Bach) gibi dönemi içerisindeki topluluklarda yer alan bireylerden kuvvetli sanatsal potansiyellere sahip olan kişiler erken çocukluk zamanlarında keşfedilmiş ve yetenekli oldukları alanlarda eğitim süreci içerisinde alınmıştır böylelikle erken dönemlerden itibaren ilgilendikleri alanlara yönelik birçok nitelikli eser verebilmişlerdir. Fakat "Vincent Van Gogh" gibi birtakım sanatçılar erken çocukluk dönemlerinde keşfedilemeyip ilerleyen süreçte kendi gayretleri neticesinde sanatsal potansiyellerini geliştirmiş ve ilgilenilen alana dair eserler verebilmişlerdir. Bu bağlamda bireyin bulunduğu çevresel konumun sağladığı imkân ve destek olanakları azımsanamayacak kadar önem arz etmesinin yanında bireylerde bulunan potansiyeller bütünüünün geliştirilmesi veyahut körelmesinde etkin rol oynamaktadır. Bu Nedenle kabiliyet sellik ve potansiyel düzeylerini etkileyen en önemli etken olarak bireyin sahip olduğu olanaklar çerçevesindeki kişilerin bilinçlilik durumları denilmesi doğru bir saptama olacaktır. Sanatsallık düzlemi içerisindeki kabiliyet düzeyine dair araştırmalar ve incelemeleri yürüten "Norman Meiner" yürütmüş olduğu araştırmalar ve incelemelerinin ışığında üstün ve Normal düzey yetenek potansiyellerinin çoğu kısmının Kalıtsal şekilde birinci derecede aile yakınlarından kalıtsal olarak bireye aktarıldığını ifade etmiştir. Sanatsallık bağlamında kabiliyetsel niteliklere sahip bireylerin (Çocukların) kendilerinde buldukları nitelikler şu şekilde açıklanabilir.

- Çizgisellik düzlemi içerisinde yer alan Perspektif- Rakursi – Oran, Orantı – gibi resim alanına yönelik Tekniksel olguları kullanabilme düzeyindedirler.
- Estetiksel Olarak Oluşturdukları tüm çalışmalarında titizlik ve ciddiyete önem verirler ve bu davranışları ileri vadede hayat rutinleri haline gelebilmesi olağandır.
- Yapmış Oldukları alana yönelik estetiksel olarak ortaya çıkardıkları veya çıkarmaya çalıştıkları Ürünlere kendilerinden değer katarak özgünlerini içselleştirme bağlamında çalışmalar ortaya çıkarmayı tercih ederler.
- Yapmış oldukları veya yapmayı düşündükleri çalışmalarda alışagelmışin dışında farklı malzeme ve teknikleri Uygulamaya dair yaklaşım sergilerler.
- Sıra gelen süreç içerisinde uğraşları olmadığı zamanlarda boş zaman geçirip zamanlarını verimsiz geçiştirmek yerine duygu ve düşüncelerini sanatsal yollarla veya yazı, Hikâye. Öykü, Şiir gibi yazım yöntemlerini uygulayarak zamanlarını geçirmeyi tercih edebilirler.
- Düşünsel ve bilişsel boyuttaki içselleştirdikleri birikimlerini genellikle ifade etmede sanatsallığı tercih ederler.
- Farklı kişiler tarafından oluşturulmuş eserleri eleştirerek geri dönütler sağlayabilirler ve bu yapmış oldukları eleştiri ve geri dönütlerden kendilerine bilgisel ve Tekniksel anlamda değer katma çabası içerisinde bulunmaları olağandır.
- Oyunsal (Dramatik) nitelikteki (hamur, kil, sünger, kum) gibi 3 boyutlu şekil verilebilir yapıya sahip ürünler aracılığıyla kendi zihinlerinde boyutlandırmış oldukları benzeşim oluşumlarını akranlarına kıyasla ürüne yansıtabilme oranları daha üst seviyededir.
- Buldukları alana dair kendi eksiklerini keşfetmek ve saptamak bağlamında

gayretlidirler. Ayrıca bu yapmış oldukları saptamalara dair eksik gördükleri niteliklerini kapatma sürecine kendilerini dahil ederler ve bu süreçten mutluluk duyarlar.

- Ortaya koymaya düşündükleri estetiksel ve içselleştirerek oluşturdukları ürünleri sunma boyutunda alışagelmış sınırların dışına çıkabilmektedirler. Onlara göre istedikleri her alan ürünlerini sergileme alanıdır.
- Ortaya çıkardıkları veya çıkarmayı düşündükleri ürün ve çizimlerini alışagelmış şematik boyuttaki süreç içerisindeki sıra gelen birbirinin benzeri ürünlerden farklı olarak kendi zihinsel süreçleri içerisinde boyutlandırarak içselleştirdikleri somut ve soyut benzeşimler dahilinde ürünlerini oluşturmayı tercih ederler. Yani bir olguyu veya ürünü olduğu gibi değil kendilerinde barındırdıkları anlam bütünlüğü çerçevesinde yansıtırlar.
- Bütünsellik durumunun birbirleri ile benzer veya farklı parçacıklardan oluştuğunun bilincine vararak oluşturdukları veya oluşturmayı düşündükleri eserleri kendi bilişsel düzlemlerinde tasarlar ve sunarlar. Sanatsallık bağlamında akran grupları içerisinde ileri kabiliyet düzeyine sahip olan çocukların bu tür niteliklerin hepsini barındırmaları da çoğunda bulunmaktadır. Önemli olan bu tür nitelikleri barındıran çocukların keşfedilebilmesinin devamlılığında yetenekli olduğu alana yönelik bir eğitim süreci içerisinde alınabilmesidir. Ayrıca bulunan çevrede bu tür niteliklere sahip potansiyel boyuttaki yetenekli çocuklar fark edilmeleri boyutunda nadir ve az rastlanıldığından buldukları gelişim düzey grupları içerisinde kendilerini gösterebilme ve fark edilebilme oranları daha yüksek olduğundan akranları arasındafark edilebilmeleri daha kolay ve olağan dahilindedir lakin fark edilebilmeleri boyutunda hem ailelerin hem de eğitimcilerin formasyon el boyutta bilinçli ve bilgili olmaları gerekmektedir. Ve bu süreçte her çocuğun bir birey olduğunu ve kendilerine ait değer sistemlerini barındırmalarının yanında kendi bireyselliklerindeki kişilik oluşumlarını tamamlama sürecinde yer aldıkları unutulmamalı ve bu bağlamda yaklaşım sergilenmelidir.

METOT VE YÖNTEM

Çalışma, literatür taraması yöntemi ile yapılandırılmış ve literatür taraması ile mantıksal akıl yürütme yöntemi kullanılarak sonuçlandırılmıştır ayrıca. Çalışmada öncelikle literatür taranarak, elde edilen veriler yorumlanmış Aile, Sanat ve Eğitim kavramlarının ne olduğuna dair Olgular ve Bağlantılar ilişkilendirilerek tamamlanmıştır.

SONUÇ

"Yetenekliler, kendilerine ve topluma katkıda bulunabilmeleri için, normal okul programlarının haricinde farklı eğitim program ve uygulamalarına gerekseme duyarlar. Türkiye'de, ilk başlarda Fen Liseleri daha sonrasında Anadolu, Güzel Sanatlar, Spor ve sosyal Bilimler Liseleri kurularak, alanlarında ilgi ve kabiliyetleri üst düzeyde olan öğrencilere eğitim verilmesi amaçlanmıştır. Bu kurumların sanatla alakalı alanda yetenekli öğrencilerin özel eğitim ihtiyaçlarını tam olarak karşılayamadığı gerekçesi ile Bilim ve Sanat Merkezi (BİLSEM) uygulaması başlatılmıştır. Bilim ve Sanat Merkezleri; okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim çağındaki öğrencilerin, üstün yada özel yeteneklerini geliştirerek, bilimsel düşünme ve davranışlarla güzel duygu değerleri birleştiren, üretken, sorun çözen bireyler haline gelmeleri için, onlara gerçek yaşamda öğrenme fırsatları ve özel eğitim aktiviteleri elde eden kurumlardır." (YAZICI, 2012) Bu çerçevede Aile eğitim ile olumlu istikamette ilişkili olan benlik algısı, akademik olarak başarılı olma, kendini değerli hissetme ilgilendiği alan dahilinde özgüven sahibi olma ve kendisini özgürce dışavurumsal olarak ifade edebilme gibi durumlarla güçlenir. Bu bağlamda Sanatsallık Çerçevesi içerisinde veya

dışında bulunan alanlara ilgi ve merak isteği ve gayretinde bulunan çocuklar buldukları gelişim düzeyi içerisinde yer alan akranlarından üstün kabiliyetli potansiyelleri barındırdıklarından buldukları çevrenin içerisinde yer alan kişiler tarafından ilgi alanlarının yanında sahip oldukları potansiyellerinin keşfedilip belirlenmesinden önce. Genel düzeye hitap eden bir eğitim ve öğretim süreci içerisine dahil edilmeleri sahip oldukları kabiliyet ve potansiyellerin körelmesine hatta ilerleyen süreçte birey (Çocuk) tarafından sahip olunan kabiliyetlerinin çevresi ve kendisi tarafından farkına dahi varılmamasına yol açacaktır.Farklı bir şekilde ifade edersek. Herhangi bir alanda yetenek barındırdığı düşünülen bu çocukların farklı zekâ seviyelerinin yanında farklı ilgi ve yetenekler barındıran çocukların bulunduğu karma bir gruba dahil etmek yetenek barındıran çocuğun ilerleyen süreçteki kabiliyetli potansiyellerinin azalmasının yanında kabiliyetlerinin ortaya çıkmasını geciktirecektir hatta ilerleyen süreçte çocuk tarafından sahip olunan niteliklerin farkına dahi varılmayarak körelmesine sebep olması muhtemeldir.Yetenek potansiyeline sahip çocuk potansiyel farkındalığına erişebilmesi için içerisinde bulunduğu ailedeki ve çevresindeki bireylerin çocukların gelişimsel düzeylerine dair bilişsel ve fiziksel bağlamdaki bilgileri edinmeleri ve edindikleri bilgileri uygulayabilme düzeyine erişmiş olmaları gerekmektedir.Aksi halde çocuğun kendisinde barındırdığı kabiliyetli niteliklerin farkına varılmamasının yanında aile çocuğun karma eğitim süreci içerisinde yer almasının devamlılığındaki karma eğitim gereğince sahip olunması beklenen nitelikleri kazanmasına dair çocuğa sorumluluklar yüklenerek sahip olunan ve farkına varılmayan kabiliyetli niteliklerin gelişmemesine ve ilerleyen süreçte körelmesine yol açması muhtemeldir.Aile bu edinile bilgiler ve öğretim metodu dahilinde verilmekte olan eğitimi formasyon el olarak çocukların bulunduğu düzeye uygun aktarılıp uygulanabilmesi eğitim verilen çocukların bilgileri özümseyip uygulayabilmeleri ile yakından ilişki içerisindedir. Aksi halde eğitimi görmekte olan çocukların farklı ilgi yetenek ve zekâ seviyelerine sahip oldukları göz önünde bulundurulmayıp sıra gelmiş dayatmacı bir eğitim sürecinin ortaya çıkması çocukların yeteneksel gelişimini aksamaya uğratacaktır.Bu bağlamda çocukların sahip olduğu gelişimsel düzeyleri içerisindeki akranlarının yeteneklerinin ölçülmesi ve değerlendirilmesine dair Ailelerin bilgi sahibi olmaları önem arz etmektedir. Ayrıca farklı yetenek alanları içerisinde bulunan branşlara dair ilgi duyan çocuklar ilgi duydukları alana yönelik ürün oluşturma süreçlerinde farklı materyal ve tekniklerin kendilerine sunulması,belirli kalıplar içerisine hapsedmeyerek özgür bırakılması kendilerinde buldukları alana dair potansiyellerinin geliştirilmesine destek sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Genç, Mithat. (2005). Üstün Beyinlerin Gücü. Ankara. Gündüz Eğitim Yayınları.
Levent, Faruk. (2011b). Yeteneklilerin Eğitimine Yönelik Görüş ve Politikaların İncelenmesi.
Doktora Tezi Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
İSKENDER, Pelin ve ALTUNAYŞAM, Emine (2006). "İlköğretim Okullarında Sosyal Bilgiler Öğretimi Açısından Olması Gereken Donanım ve İnsan Kaynakları", Milli Eğitim, Bahar 2006, S.170, s 144.
Young M. H. (2010). Identified gifted student and parent perspectives: Gifted and talented Education in public schools. Doctoral Dissertation, The faculty of the School of Education La

Sierra University, Riverside, California.

Gallagher, J.J.(2008). Psychology, psychologists, and gifted students. Giftedness in children (Edt.Steven I. Pfeiffer). Florida State University, Tallahassee, Sprinter Science+Business Media.

Kulaksızoğlu, (2004). Fen ve genel lise 10. sınıf öğrencilerinin mesleki olgunluk düzeyi bakımından karşılaştırılması. I. Türkiye Sanatsal alanda yetenekli Çocuklar Kongresi, M. Ü. Çocuk

Vakfı Yayınları içinde (s.285-300) İstanbul/Türkiye.

A. (2008). Eleştirel düşünme becerilerini temel alan Türkçe öğretiminin üstün ve normal zihin

düzeyindeki öğrencilerin erişimi, eleştirel düşünme düzeylerine ve tutumlarına etkisi,

Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul/Türkiye

<http://www.bie.org/pbl/pblhandbook/intro.php#history> "Project Based Learning", BIE (Buck Institute for Education) 22 Mayıs 2007

ÖZGÜN BASKI RESİM SANATINDA KYBELE İKONOĞRAFİSİ YORUMLAMALARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Elif GÜLER 1, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, elifgulerr94@gmail.com

Doç. Selma ŞAHİN 2, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Mimarlık Tasarım ve Güzel Sanatlar Fakültesi, selmasahin@osmaniye.edu.tr

ÖZET

Çağlar boyu birçok toplum tarafından kadına duyulan saygı, güç ve inancın temsilcisi olan Kybele, bir çok toplum tarafından bir inanç figürü olarak benimsenmiş ve çok güçlü bir dini sembol haline gelmiştir. Yapılan idollerde ve sanatsal ürünlerde ikonografilerine sıkça rastladığımız Kybele bu anlamda inancın yanı sıra sanatsal bir imge olarak da kendini göstermiştir ve günümüzde de sanat eserlerinde yer almaya devam etmektedir. Bu araştırmanın amacı; geçmişte birçok toplum tarafından dini anlamda üstün bir değer ve kabul gören, ve günümüzde mitolojik bir simge olarak yer almaya devam eden Ana Tanrıça” Kybele’nin baskı resim sanatında ki kullanım yaygınlığını ve bu alanda üretilen sanat eserlerinde sanatçıların Kybele ikonografisini nasıl yorumlandıklarını incelemektedir.

Bu araştırma inceleme ve betimlemeye dayalı nitel bir araştırmadır. Araştırma baskı resim teknikleri ile oluşturulmuş olan sanat yapıtlarından; Mustafa Pilevneli, Nevra Bozok, Hatice Bengisu ve Selma Şahin’in eserlerinde Kybele ikonografisine ait simge ve idol yorumlamalarının incelenmesi ile sınırlıdır. Bu araştırma tarihi kültürel açıdan birçok değer barındıran ve çeşitli toplumlarda farklı inanışlarla var olmuş olan Kybele’nin baskı resim sanatı perspektifinden ele alınması, üretilen eserlerdeki yorumlama derinliğinin incelemesi ve vurgulaması bakımından önemlidir.

Araştırma sonuçları incelendiğinde, baskı resim eserlerinde yer alan Kybele ikonografilerinin, geçmişten bugüne kadının varoluş mucizesine, doğadaki üretkenliğin bir simgesi oluşuna ve kadının güçlü duruşuna vurgu yaptığı izlenmektedir. Kybele’nin sanat eserlerinde yorumlanışı; Tarih boyunca, kadının üretkenlik, bolluk ve bereketin simgesi oluşunun, kadının anaçlığının, güçlü duruşunun, var olan doğal güzelliğinin, asaletinin ona verilen tüm değerlere sahip çıkılışının aynı zamanda kadının özünde var olan birleştirici ve dünyayı ayakta tutan yapısının izlerini gözlemleyebilmeyi mümkün kılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kybele İkonografisi, Simgeler, İdol, Özgün Baskı Resim Sanatı, Kadın İmgeleri

A RESEARCH ON KYBELE ICONOGRAPHY INTERPRETATIONS IN ORIGINAL PRINTMAKING ART

ABSTRACT

Kybele, who has been the representative of the respect, power and faith felt by many societies throughout the ages, has been adopted by many societies as a figure of faith and has become a very powerful religious symbol. Kybele, whose iconography we frequently encounter in idols and artistic products, has shown itself as an artistic image as well as belief in this sense and continues to take place in works of art today. The purpose of this research; This study examines the prevalence of the use of Kybele, the

Mother Goddess, who was regarded as a religiously superior value and accepted by many societies in the past, and continues to be a mythological symbol today, and how the artists interpreted the Cybele iconography in the artworks produced in this field.

This research is a qualitative research based on analysis and description. Among the works of art created with research printmaking techniques; It is limited to examining the symbols and idol interpretations of Kybele iconography in the works of Mustafa Pilevneli, Nevra Bozok, Hatice Bengisu and Selma Şahin. This research is important in terms of examining Kybele, which has many historical cultural values and existed with different beliefs in various societies, from the perspective of printmaking, examining and emphasizing the depth of interpretation in the works produced.

When the results of the research are examined, it is observed that the iconographies of Cybele in print paintings emphasize the miracle of existence of women, their being a symbol of productivity in nature and the strong stance of women from past to present. Interpretation of Kybele in works of art; Throughout history, it is possible to observe the traces of the woman's being the symbol of productivity, abundance and fertility, her motherhood, strong stance, her natural beauty, her nobility, and the unifying and world-supporting structure of women.

Keywords: Kybele Iconography, Icons, Idol, Original Printmaking, Female Images

1. GİRİŞ

Ana tanrıça inancı, insanın doğayla olan ilişkisinin bir ürünüdür. Bu inanç, tek Tanrılı dinlerin görüldüğü dönemlerden başlayarak, Anadolu’nun kültürel tarihinde yansıyan kişiliğine kadar ele alınması gereken bir süreçtir. İnsanlığın tarihsel sürecinde avcı, toplayıcı, göçebe yaşam düzeninden yerleşik yaşam ve üretime geçmesi inanç sisteminde ki değişimi beraberinde getirmiştir.

Mine Erbek’e (2002)’e göre, İlk insanlarda ana tanrıça inancı hakimdi. Bu nedenle de ana tanrıçalara tapınım hakimdi. Erkeklerin üremede biyolojik olarak rolü henüz tam olarak bilinemediğinden, insan yavrulamanın dişilere özgü bir nitelik olduğu görülmekte idi. Kutsal mekanlara konulan ve bu mekanları süsleyen o dönemlere ilişkin tüm heykeller, bereket tanrıçası olarak adlandırılan küçük kadın heykelcikleridir. Erken Anadolu Uygarlık halkları, kadını doğurma yetisi özelliği nedeni ile tanrıçalaştırmıştır. Bunların hepsi bereket ve çoğalmayı sembolize etmektedir. Ana tanrıça Afrodit, Hera, Rhea, Kibele, Atena, Leto, İştâr, Artemis, Hepa (Havva), İsis gibi farklı isimlerle kendi diline özgü olarak adlandırılmıştır. Günümüz müzelerinde Anatanrıça inancının yorumlandığı, sanatsal nitelik taşıyan pek çok küçük tanrıça heykelcikleri görülebilmektedir. İnsanoğlunun tarihin başlangıcında hayvanlara ve bu hayvanların putlarına tapınımı düşünüldüğünde, bu durum aslında insanoğlunun usça geldiği büyük bir aşamayı göstermektedir. Erkek tanrılar, anatanrıçalardan sonra gelmiştir (Erbek, 2002:12). Şengül G. Aydıngün’e göre, Anadolu’da Paleolitik Çağ’ın sonundan (MÖ 10 binler) Çanak Çömlek Öncesi Neolitik Çağ’da görülmeye başlayan sanat eserleri arasında da kadın betimlerinin çoklukla yer alması ve bu betimlerin özellikle Neolitik Çağ ortalarında artması dikkat çekicidir (Aydıngün, 2015:43-44). Yukarıdan da anlaşılacağı üzere, küçük kadın heykelciklerinin sanatsal anlamda tarih öncesi dönemden itibaren, kullanılan ilk imge olması açısından önemlidir.

Kadın imgesinin sanatta her zaman kabul görmüş ve bu anlamda her çağda çeşitli faktörler ve yapıtlarla ele alınmış bir mihenk taşı olduğunu söylemek mümkündür. Tabi ki bu kadın imgeleri sanata yansırken kadının, mitoloji de ve inanç anlamında her zaman

kabul görmüş olan Kybele'sini bundan ayrı tutmak düşünülemez. Kybele yaygın inanışlara göre, tabiatın ve hayatın sürekliliğini, üreme ve üretkenliği, kadın imgesiyle dişiliği ve bereketi simgeler (Kıyar,2012). Hiçbir mitolojide ana tanrıça kadar çeşitli isimlerle sahip başka bir tanrı yoktur. Bu da ona ayrı bir üstünlük sağlar (Bozok,1989:5). Bu popüler kadın imgesi, sanatın farklı alanlarında farklı estetik anlayışlarla kendine çeşitli biçimler bulmuştur. Baskı resim alanı da bu sanat dallarından biri olarak üretilen eserlerde Kybele ikonografisini yaşatmaya ve ona değer kazandırmaya devam etme amacı gütmektedir. Sanatın her döneminde sanatçılar var olan algı ve düşünceler çerçevesinde toplumsal kültürlerinde bulunan yahut bir ikon haline gelmiş simgelere ve olgulara eserlerinde çeşitli perspektiflerle bakış açıları kazandırmışlardır. Böylelikle onlara hayatın ve sanatın içinde yer vermişlerdir. Kybele ikonografisi plastik sanatların pek çok dalında (resim, seramik, heykel, özgün baskı resim vb.) sanatçılara sanatsal yaratma sürecinde ilham kaynağı olmuştur. Bu çalışmada Kybele İkonografisinin incelenmesi ve Kybele İkonografisinin özgün baskı resim teknikleri (gravür, ağaç baskı, linol baskı) ile çalışan sanatçıların eserlerine yansımalarının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu alanda üretilen eserler içerisinde mitolojik ve kültürel anlamda birçok değer barındıran Kybele ikonografisinin yorumlandığı eserleri yakından incelemek, bir yandan öğretici, bir yandan da bakış açımızı daha üst düzeye taşıyacak nitelikte olacaktır.

2. KYBELE İKONOĞRAFİSİ

Tarihte Ana Tanrıça olarak adlandırılan Kybele'nin kökleri Anadolu coğrafyasına dayanmaktadır. Bu güçlü kadın figürün çıkış noktasının Hititler tarafından tanrıça olduğuna inanılan Kubaba'nın, halen birçok araştırmacı ve arkeolog tarafından tartışılrsa da sonraları oluşacak ana tanrıça Kybele'ye zemin hazırlayan figürlerden biri olduğu varsayılmaktadır.

Ana tanrıça inanışının kökenine baktığımızda, ilk çağlarda doğada hayatta kalma mücadelesi içinde toplayıcılık ve avcılıkla uğraşan insanlarımızın zamanla, kavramsal düşünce becerilerinin gelişmesi aynı zamanda doğadan ürün elde etmeye yani tarımla uğraşmaya başlaması ile birlikte şekillendiğini görebilmek mümkündür. İnsanlar elde ettikleri ürünlerin ve baharın meydana gelişini adeta bir kadının doğurganlığı ile ilişkilendirmişlerdir. Toprağa ekilen tohumdan filizlenip meyve veren toprağı kadın olgusuyla bütünleştirip doğada yaradılışın bir parçası olan kış gibi çetin bir gebelikten sonra baharın gelmesini ve toprağın yeşerip ağaçların çiçek açmasını doğanın doğumu olarak gözlemlemişler ve doğayı da tüm bu döngünün benzerini gördükleri kadınlar ile ilişkilendirmişlerdir.

Doğadan, verdikleri emeğin karşılığını bereketli ve bol şekilde geri almak isteyen insanlar kavramsal olarak inançlarında yer eden ve saygı duydukları Doğa Ana, Ana Tanrıça imgelerini heykelcilere, mağara resimlerine ve kullandıkları eşyalara yansıtılmışlardır.

Resim 1: Güney Fransa, Laussel Venüsü : Sol eli ile karnını tutan tanrıça kompozisyonu Anaerkil toplumlarda mitsel bir yaratı olan ve üreme, yaşamın sürekliliğini sağlayan, bereketin simgesi olan bu dişil gücün kökeni, Anadolu'da çok eskilere uzanmaktadır. M.Ö. 7 bin tarihli Şanlıurfa yakınlarındaki Nevali Çori yerleşkesinde ele geçirilen bir kap parçasının bezemelerinde, aralarında bir çocuğun bulunduğu iki kişi ellerini yukarıya kaldırmış durumda, adeta dans eder durumda doğum olayını (bereketi) kutlar şeklinde resmedildiği görülmektedir. Bu resim, Hieros Gamos (Kutsal Evlilik)'un ilk örneklerinden birisidir. Neolitik Çağ'ın bereket kültürüne ilişkin en seçkin eserlere, Çatalhöyük'te rastlanmıştır (Kemal, 2012).

Resim 2: Neolitik Dönem Ana Tanrıça İdoller

O dönemde yapılan duvar resimleri, figürin olarak adlandırılan kil veya taştan yapılmış tanrı/tanrıça heykelcikleri, sanatın birer eşsiz bir örnekleri olurmuş, aynı zamanda da dinsel yaşamın birer vazgeçilmez objeleri olmuşlardır. Bu figürinler tek tip şeklinde değildir. Değişik kimlikleri sunan, yaşam içerisinde belirli görevlerin simgesi olan kutsal eşyalardır. Bu döneme ait pişmiş topraktan yapılan ve iki aslanın koruduğu tahtta oturur vaziyette betimlenen çıplak tanrıça heykeli oldukça ünlüdür. Bu tanrıça heykeli adeta Çatalhöyük'ün logosu haline dönüşmüştür. Tanrıçanın göğüsleri, kalçaları ve karnı abartılı bir biçimde iri olarak yapılmıştır. Bu görünümü ile tanrıça anaerkil iktidarın tahtında, adeta doğum ve bereketin yöneticisi konumundadır. Hem doğanın doğanın yaratıcı gizemini korumakta hem de bu gizemi devam ettirmektedir. Tanrıçanın yanında elleri ile başlarını tutar vaziyette tasvir edilen aslan (ya da leopar) gibi hayvanlar, tanrıçanın doğaya olan hakimiyetinin bir sembolüdür (Kemal, 2012).

Kybele, eski Akdeniz dünyasının dinsel yaşamını oluşturan en ilginç kişiliklerinden birisidir. Bu özel dişi kişiliğe, antik Yunanistan ve Roma şiirlerinde, övgülerde ve dinsel anıtlarda da rastlanmaktadır. Fakat Kybele için esasa vurgulanması gereken nokta, onun esas yurdunun Anadolu olmasıdır. Kybele'ye ilişkin en karakteristik ve en kalıcı özellikler, Orta Anadolu'da bir uygarlık olan Phrygia'da şekillenmiştir. Tanrıçaya tapınım, Batı Asya, Avrupa ve Kuzey Afrika'daki Akdeniz kültür havzasının hemen hemen tüm coğrafi alanında muazzam bir yayılım ve kültürel anlamda da kabul kültürü göstermiştir. Kybele adına yapılan binlerce sunu, ona duyulan derin saygının birer göstergesidir (Roller, 2004). Anadolu'dan çeşitli uygarlıklara aktarıldığı ve geçtiği düşünülen Ana Tanrıça Kybele kültü, dinsel anlamda bereketi her zaman önde tutan Sümerler tarafından aşk ve bereket tanrıçası anlamlarına gelen Innanna (İştär) olarak adlandırılmıştır.

Resim 3: Sümer, Tanrıça Kabartması, İştar

Resim 4: Suriyede, Astar, Anat, İdolü

Resim 5: Mısır'da yaşamın ve bereketin simgesi tanrıça İsis ve eşi Osiris

Resim 6: Yunan Mitolojisinde yer alan Ana Tanrıça Giriylî Rhea

Resim 7: Hititlerde Tanrıça Kubaba

Tarihin çeşitli dönemlerinde, Agdistis (kaya kadın), Matar (ana), Mater Areyastin, Kubile, Mater Kubileya/ Kybele vb. isimlerle anılan bu güçlü figür, Anadolu'nun binlerce yıllık anasıdır. Tarih boyunca ona inanan ve kabul eden halklar onu çeşitli isimlerle adlandırmış olsalar da onun hep aynı kişi olduğunu kabul etmekteyiz.

Resim 8: Kybele Adlandırmaları

Anatanrıça inancının en yaygın olduğu uygarlık, Friglerdir. Frigler denildiğinde hemen aklı ilk gelen, çoğunlukla Matar (Anne), bazen Matar Areyastin ya da Matar Kubileya, kimi zaman da Agdistis (Kaya Kadın) denen Büyük Ana gelir. Yunanlılar ona Kybele der. Anadolu'da Erken Neolitik dönemden itibaren tapınım gören Hitit-Luviler'ce Kubaba denen Kybele, Phrygler'in gözünde adeta bir doğa tanrıçası hatta doğanın bizzat kendisi idi. Tanrıçanın önde gelen kutsal hayvanları, yırtıcı bir kuş ve aslandır. Tanrıçanın Attis isminde bir sevgilisi bulunmakta idi. Sevgilisine her yıl ilkbaharda kavuştuğuna, böylece de doğada yeni bir yaşamın başladığına; onu kaybettiği aylarda ise doğanın kış uykusuna yattığına inanılmakta idi. En büyük tapınma yeri Pessinous'taydı (Ballıhisar). Phrygler, çok sevdiği tanrıçaları için çoğunlukla boğa kurban ederlerdi. Kütahya ve Eskişehir yakınlarındaki üçgen alınlıklı bazı anıtlar (Bakşeyiş, Maltaş, Deliktaş) tanrıçaya kurbanlıklar için yapılmıştır. Phrygler tanrıçayı öylesine benimsemişlerdir ki, tüm devlet ve ülkelerini adeta Pessinous Kybelesi'nin mülkü olarak saymışlardır. Tanrıçaya olan bu bağlılığın sonucu olarak, çok köklü bir Anadolu tanrıçası olan Kybele, tarihte bir Frig tanrıçası olarak yerini almıştır (Sevin, 2019:238-239). Frig Kibele heykellerinde tanrıça, genellikle ayakta ve ileriye doğru bakar vaziyette, uzun elbiseli ve başında ki polos adı verilen silindirik başlık giyen bir kadın olarak tasvir edilmiştir. Tanrıçanın ululuğunun simgesini, özellikle başındaki yüksek polos ifade etmektedir. Tanrıçanın tasvirlerinde ellerinde ve yanında tanrısalığının birer simgesi olan atribütler bulunmaktadır. Bu atribütler ise, içki kasesi, yırtıcı kuşlar ve aslan oluşturmaktadır.

(Güngör, 2014:261).

3.YÖNTEM

Bu araştırma nitel ve betimsel bir araştırmadır. Araştırma kapsamında Anatanrıça (Kybele) inancı ve farklı kültürlerde Kybele ikonografisi ele alınmıştır. Ayrıca araştırma kapsamında özgün baskı resim sanatında baskı resim teknikleri ile (gravür, ağaç baskı, linol baskı vb. teknikler) Kybele ikonografisinin sanatçı eserlerinde nasıl yorumlandığı analiz edilmiştir

4. ÖZGÜN BASKI RESİM SANATINDA KYBELE YORUMLAMALARI

Araştırmanın bu bölümünde özgün baskı resim sanatında Kybele ikonografisini yorumlayan sanatçılara ve eserlerine yer verilmiştir. Özgün baskı resim sanatının farklı teknikleri (gravür, ağaç baskı ve linol baskı) ile Kybele ikonografisini yorumlayan sanatçılardan; Mustafa Pilevneli, Nevra Bozok, Hatice Bengisu ve Selma Şahin'in eserlerine yer verilmiştir. Sanatçı eserleri incelenerek Kybele ikonografisinin yorumlanmasına ilişkin aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Mustafa Pilevneli

Türk resim sanatının önemli temsilcilerinden Mustafa Pilevneli, Özgün baskı resim tekniklerinden gravür tekniğine yoğunlaşmış ve bu alanda pek çok gencin yetişmesine katkıda bulunmuştur. Pilevneli, 1970'li yıllardan itibaren yaptığı gravür ve suluboya resimlerinde Anadolu kültürünün en önemli imgelerinden olan "Bereket Ana" (Kybele) olarak isimlendirilen Tanrıçalar üzerinde yoğun bir şekilde çalışmıştır. Pilevneli'nin resimlerinde, düşlem ve yorumun en çok dikkat çeken unsurlar olduğu söylenebilir. Özsezgin, Mustafa Pilevneli'nin gravürlerinde ki "Bereket Ana"(Kybele) imgesini şöyle yorumlamaktadır:

"Pilevneli gravürlerinde özellikle "Bereket Ana" yorumlarında konuyu bir çıkış noktası olarak belirlemekten yana görünür ve çağdaş bir "Bereket Ana" imgesi oluşturur. Pilevneli'de Kybele, Ana Tanrıça'nın yapıta aktarılmış bir benzeri değil, çağdaş bir sanatçının imgesel yorumudur. Kaynağını Anadolu'da bulan "Ana Tanrıça" dolgun kalçalı, göbekli, iri memeli görüntüsüyle Pilevneli'nin yapıtlarında karşımıza çıkmakla birlikte, adeta Romalılar'ın Magna Mater (Büyük Ana) adıyla simgeleştirdikleri, Anadolu kültürlerinin ise taşa toprağa oyduğu zengin söylencelerin tümünü kapsayacak bir verimlilik olgusuna dönüşür" (Özsezgin,1997:100'den Aktaran: İndirkaş, 2001:35). Özsezgin'in yukarıdaki yorumlarından da anlaşılacağı üzere, Mustaf Pilevneli, gravürlerinde Kybele imgesini, gerçeğine bağlı kalmayarak kendince yorumladığı çağdaş bir ana Tanrıça, görünümüne dönüştürmüştür. Pilevneli'ye göre, bir ülkenin kültürünü yeterince tanımaksızın ve insan-doğa ilişkilerine dair gözlem yapmaksızın yaratıcı bir düşünceye ulaşamaz (Kıyar, 2012:361).

Resim 9, 10, 11. Mustafa PİLEVNELİ, "Anadolu Uygarlıklarından Mitolojik Figürler" 80x100 cm. Gravür 1969

(Anadolu Medeniyetleri Müzesi Sergi Katoloğu, 2021:85)

Resim 9,10 ve 11 Gravür teknikleri ile yapılmıştır. Resimler boyuna dikey bir kompozisyon şeklinde tasarlanmıştır. Resimlerin üçünde de Kybele imgesi kompozisyonun tamamını kaplayacak şekilde betimlenmiştir. Kybele'nin doğaya hakimiyetini, gücünü vurgulamak için sanatçı, resimlerinde tanrıça imgesini kompozisyonun tamamını kaplayacak şekilde yerleştirmiştir. Mustafa Pilevneli, Kybele imgesini Anadolu kültürlerinde betimlenen şekline bağlı kalmayıp, kendine özgü çağdaş bir Ana Tanrıça görünümüne dönüştürmüştür. Mustafa Pilevneli'nin, resimlerinde çok rengi bir arada kullanmak sureti ile doğanın eşsiz renklerine güzelliğine vurgu yaptığı görülmektedir. Resimlerde Kybele imgesi, dolgun kalçalı, göbekli iri memeli görüntüleri ile dikkat çekmektedir. Resim 10'da Ana Tanrıçanın birisi ayakta, diğeri ise oturur vaziyette elleri ile memelerini tutar şekilde betimlenmiştir. Bu iki tanrıça figürü, Ana Tanrıçanın doğurganlığına ve çoğalma özelliğine vurgu yapmaktadır. Pilevneli'nin resimlerinde dikkat çeken bir başka özellik ise, Kybele'nin ellerine ve karnına betimlenen "gözler" dir. Mustafa Pilevneli 17.11.1998'de Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde kendisi ile yapılan bir görüşme de bu konuya ilişkin olarak şöyle söylemiştir; "el" benim için çok önemlidir, eller görürler, eller yaratıcıdır" (İndirkaş, 2001:35). Pilevneli, Ana Tanrıça betimlemelerinde tanrıçanın doğurganlığına dikkat çekmek için, ana rahmini belirginleştirmekte ve bunların içerisine "göz" yerleştirmektedir. Pilevneli, tanrıçanın doğurganlığına dikkat çekmek için, cinsel organına da vurgu yapmaktadır. Mustafa Pilevneli, bu gravürlerinde Ana Tanrıça'ya çağdaş bir yorum getirmiş ve gravür tekniğinin

olanaklarını etkin bir şekilde kullanabilmiştir.

Nevra Bozok

Sanatçı ve sanat eğitimcisi Nevra Bozok, "Ana Tanrıça Kybele'nin Frig Dönemi İkonografisi ve Özgün Baskı Resimlerle Yorumu" başlıklı Yüksek Lisans tezi ile ilgili olarak Frig Ana Tanrıçası ile bir dizi çalışmalar yapmıştır. Bozok'un Frig Ana Tanrıçası (Kybele) ikonografisini karışık tekniklerle ve çok renkli olarak çalıştığı birçok eseri bulunmaktadır.

70

Resim 12, 13, 14. Nevra BOZOK, "Kybele Yorumlamaları " 1989, Gravür Baskı
Nevra Bozok'un gravür eserleri incelendiğinde (Resim 12,13,14) dikey kurgulu olarak tasarlanan kompozisyonlarının simetrik oluşu dikkat çekmektedir. Frig Kybele'si kompozisyonların merkezine ve neredeyse kompozisyonun tamamını kaplayacak şekilde kompoze edilmiştir. Frig inancına göre Kybele, bir doğa tanrıçasıdır. Yırtıcı kuş ve aslanlarla birlikte resmedilir. Nevra Bozok'un resimlerinde de Kybele ikonografisi, her iki yanında simetrik olarak yerleştirilen aslanlarla birlikte yorumlanmıştır. Aslan imgeleri, Tanrıça olarak adlandırılmış olan Kybele'yi diğer Tanrı figürlerinden üstün kılmakta ve doğanın büyük bir bölümünü oluşturan ormanların, kralı olarak isimlendirilen aslanın Kybele'nin hayvanalar ile birlikte sahip olduğu güce işaret ettiği görülmektedir. Resim 12'de Frig Kybelesi, başında polos adı verilen uzun silindirik başlığı ile kompozisyonun ortasına, dikey bir dikdörtgen alan içerisine kompoze edilmiştir. Tanrıçanın doğurganlığına ve bereketin sembolü olan iri memelerine vurgu yapılmıştır. Tanrıçanın her iki yanında dal gibi çıkan kollar ise çoğalma, doğanın canlanmasına birer göndermedir. Kompozisyon yüzeyinin alttan ve yanlardan bölümlenmiş alanları küçük tanrıça idolleri ile kompoze

edilmiştir. Resim 13'te, Yazılıkaya (Midas) Anıtı ve bu anıtın ön cephesine yerleştirilmiş Frig Kybele ikonografisi her iki yanında duran aslanları ile birlikte betimlenmiştir. Kybele imgesi, yine ayakta durur vaziyette, ileriye doğru bakan, başında silindirik başlığı ve uzun elbiseli bir kadın olarak yorumlanmıştır. Kompozisyonun aşağısında dikdörtgen olarak bölümlenmiş alan içerisine küçük tanrıça idolleri birim tekrarları şeklinde kompoze edilmiştir. Resim 14'te ise, Frig Kybelesi oturur vaziyette neredeyse kompozisyon yüzeyinin tamamını kaplamış olarak betimlenmiştir. Kybele, uzun silindirik başlığı, iri göğüsleri ile dikkat çekmektedir. Tanrıçanın yanına yine onun doğaya hakimiyetinin ve gücünün sembolleri olan iki aslan figürü yorumlanmıştır. Tanrıçanın başının her iki yanında simetrik olarak yerleştirilmiş iki küçük tanrıça idolleri kompoze edilmiştir. Nevra Bozok'un gravürlerinde, Kybele imgesine vurgu yapmak için sıcak renklerin kullanıldığını, diğer alanlarda doğanın mavi renginin kullanıldığını, soğuk renklerle birlikte doğaya gönderme yapılmıştır. Sanatçının eserlerinde gravür tekniğinin olanaklarından en iyi şekilde yararlandığı, Frig Kybele ikonografisinde aslına bağlı kalınarak teknik imkanlar ve yüzeyde düzenlemeler ile çalışmalarda özgün bir anlatım diline ulaşıldığı görülmektedir.

Hatice Bengisu

Hatice Bengisu, Ağaç Baskı Sanatının Türkiye'de ki en önemli temsilcilerinden birisidir. Bengisu, eserlerinde yatay- dikey ağaç kesitleri ile hazırladığı baskı kalıplarında ki, ağaç dokularını sanatın birer elemanı olarak değerlendirebilmiş çok önemli bir sanatçı ve sanat eğitimcisidir. Bengisu, özgün baskı resim tekniklerinden özellikle ağaç baskı üzerine yoğunlaşmıştır.

Hatice Bengisu, hayatın bize sunduğu en eşsiz hediyelerden biri olan doğanın nefes ve yaşam kaynakları olan ağaçlarını, bağlı olduğu toprağa ait mitolojik bir imge ile süslemiştir. Bengisu, eserlerinde çoğunlukla kadın imgesi kullanmıştır. Bu imgelerden en önemlisi de "Kybele"dir.

Eserlerinde yer verdiği Kybele ikonografileri ile tabiatın her bahar yeniden doğan ağaçlarında, kadın ve doğum imgelerini birleştirmiştir (Sabancılar,2005:1399). Eserde yer alan ağaç dokuları doğa için kış günlerinin sancılı bekleyişini, baharla birlikte var olacak ve yeniden yeşerecek olan doğanın doğumu simgelemektedir. Öyleyse diyebiliriz ki Kybele' her bahar yeniden doğan tabiatın annesidir.

71

Resim 15. Hatice Bengisu, "Kibele", Ağaç Baskı, 2015. (Sabancılar, 2018)

Resim 16. Hatice Bengisu, "Kibele", Ağaç Baskı, 2017. (Sabancılar, 2018)
Hatice Bengisu'nun "Kibele" isimli ağaç baskı teknikleri ile yapılmış eserlerinde (Resim 15,16), enine ve boyuna kesitler alınarak hazırlanan kalıplarda Kybele imgesinin etkili birer forma dönüştürülmüş olduğu görülmektedir. Sanatçı, ağacın kendine özgü dokusundan eserlerinde birer plastik unsur olarak çok başarılı bir şekilde yararlanabilmiştir. Kybele imgesi, iri memeli, geniş kalçalı betimlemesi ile tanrıçanın doğurganlığına dikkatleri çekmektedir. Ayrıca her iki eserde Kybele'nin ayak parmak uçlarının üzerinde adeta dans ediyor gibi betimlenişi, doğanın canlanması, doğada ki döngüyü de ifade etmektedir. Sabancılar'a (2005:1399) göre, Hatice Bengisu eserlerinde, yer verdiği Kybele ikonografileri ile tabiatın her bahar yeniden doğan ağaçlarında, kadın ve doğum imgelerini birleştirmiştir.

Eserlerde yer alan ağaç dokuları doğa için kış günlerinin sancılı bekleyişini, baharla birlikte var olacak ve yeniden yeşerecek olan doğanın doğumu simgelemektedir. Dolayısı ile Kybele'nin yeniden doğan ilkbaharın annesi olduğunu söyleyebiliriz. Hatice Bengisu, Anadolu kültürlerinde farklı adlarla adlandırılan, tasvir edilen Kybele imgesini, kendine özgü soyut form ve biçimlere dönüştürebilmiş, geleneksel ağaç baskı tekniği ile yaptığı tanrıça imgesine çağdaş bir yorum ve anlatım dili getirmiştir.

Selma Şahin

Selma Şahin, eserlerinde özgün baskı resim tekniklerinden linol baskı tekniği ile çalışmalar yapmaktadır. Eserlerinin genel temasını Anadolu Uygarlıklarına ilişkin imgeler, yazıtlar oluşturmaktadır. Selma Şahin'in linol baskı resimlerinde antik biçimler ve bu biçimler içerisinde yorumlanmış Anadolu uygarlık imgeleri dikkat çeken unsurlardır. Antik biçimler ve bu biçimleri süsleyen imgelerdeki doğal dokusal etkiler, hem tekniğin imkanları hem de sanatçının kendine özgü deneyimleri ile geliştirmiş olduğu basma yöntemleri kullanılmak sureti ile elde edilmiştir. Selma Şahin'in eserlerinde, çok renkli basma yöntemi ile antik dokusal etkilerin yoğun olarak kullanıldığı görülmektedir. Eserlerde seçilen renkler de, yine antik dokuya uygun renklere olmaktadır. Selma Şahin, resimlerinde Kybele imgesi vaz geçemediği imgelerden birisidir.

Resim 17. Selma Şahin, "Anadolu Uygarlıklarından", Linol Baskı, 2019.

Resim 18. Selma Şahin, "Anadolu Uygarlıklarından", Linol Baskı, 2021

Resim 17 ve 18, çok renkli olarak linol baskı tekniği ile yapılmıştır. Resim 17'de dikey dikdörtgen kurgulu kompozisyonda parçalanmış, kırılmış antik görünümlü bir form içerisinde Frig Uygarlığına ait çeşitli imgeler ve bu antik formu süsleyen bir yazıt yorumlanmıştır. Kompozisyonun sağ alt köşesine, Frig Kybele portresi kompoze edilmiştir. Kybele, başında başlığı ve örtüsü ile profilden betimlenmiştir. Antik form yüzeyini oluşturan yazıtlar ise birer çizgisel dokular olarak dikkatleri çekmektedir. Yazıt yüzeylerine lekesele ve desen anlayışı ile yapılmış, Frig seramiklerini süsleyen geyikler betimlenmiştir. Antik form arasında görülen koyu siyah lekeler, antik forma derinlik etkisi vermektedir. Resim 18'de Neolitik Döneme ait çift başlı tanrıça idolü kendi antik formu kullanılarak kompoze edilmiştir. Bu formun merkezine Çatal Höyük'te bulunmuş, Neolitik Döneme ait Ana Tanrıça imgesi betimlenmiştir. Ana Tanrıça, sol tarafa yatar vaziyette, iri göğüslü, doğurganlığını ifade eden geniş göbeği ile dönemine uygun tasvir anlayışı ile yorumlanmıştır. İdol formunun sağ ve sol tarafında, resmin plastik bir unsuru olan ve çizgisel doku etkisi veren yazıtlar, kompoze edilmiştir. İdol formunun altında ve çift başın ortasında ise, Anadolu motiflerinden " eli belinde motifi" yorumlanmıştır. Bu motif te kadını, çoğalmayı ifade eden bir motiftir. Selma Şahin'in eserleri genel olarak değerlendirildiğinde, Kybele imgelerinin tarihsel ikonografisine bağlı kalarak yorumlandığı, antik dokuyu vermede, sanatçının kendine özgü teknik ve renkli basma deneyimi ile plastik bir anlatım dili geliştirdiği görülmektedir.

SONUÇ

Sanatta yer alan tüm imgeler gibi kökeni ilk çağ uygarlıklarına kadar dayanan Kybele de bugüne plastik sanatların birçok alanında, sanatçıların eserlerinde vaz geçemediği kadın imgelerinden birisi olmuştur. Farklı coğrafyalarda “kadın” imgesinin, tarihsel, kültürel toplumsal yönden kendine has örneklerini temsil eden Kybele, özgün baskı resim sanatında sanatçıların çağdaş anlatım biçimi ve kullanılan baskı resim tekniklerinin olanaklarının da etkin kullanılması ile eserlerde zengin anlatım olanakları sunmuştur. Araştırma kapsamında incelenen sanatçı eserlerinde özgün baskı resim tekniklerinin (gravür, ağaç baskı ve linol baskı) Kybele ikonografisi yorumlamalarına ve plastik anlatımına farklı etkiler katmış olduğu anlaşılmaktadır. Sanatçılar Anadolu kültüründeki Kybele ikonografisi gözlemlerinden yeni çağdaş bir Kybele imgesi yorumlarken, bazen de Kybele ikonografisinin gerçek tasvirine bağlı kalarak, kullanılan tekniğin imkanları ve sanatçının kendine has deneysel baskı üslubu ile antik görünümlü bir Kybele yorumu elde etmişlerdir.

Kybele ikonografisinin yorumlandığı çalışmaların incelendiği bu araştırma; Doğanın, bereketin, bolluğun ve yüz yıllarca birçok toplum tarafından farklı isimlerle tanımlanmış bu kültürel değerın önemine dikkat çekmek ve onu gelecek kuşaklara aktararak yaşatabilmek açısından yararlı olmuştur. Eserlerde, sanatçıların Kybele ikonografisine gözlemlerinden ve kullanılan baskı tekniklerinin ve deneysel baskı olanaklarının imkanları ile çağdaş bir yorum getirmiş oldukları görülmektedir. Kybele ikonografisinin özgün baskı resim sanatında kullanımının sanatçılara zengin bir anlatım olanağı sunduğu söylenebilir. Kybele, adeta sanatçı eserlerinde yeni bir anlatım dili kazanmıştır.

74

KAYNAKÇA

- AYDINGÜN, Şengül G. “Mucizenin Kaynağı, Bereketli ve Her Şeye Hakim”. A. Muhibbe DARGA, Anadolu’da Kadın On Bin Yıldır Eş, Anne, Tüccar, Kraliçe. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları (Yayına Hazırlayan: Emine Çaykara), 2015.
- BOZOK, Nevra. Anatanrıça Kybele’nin Frig Dönemi İkonografisi ve Özgün Baskı Resimlerdeki Yorumu. Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi, 1989.
- ERBEK, Mine. Çatalhöyük’ten Günümüze Anadolu Motifleri. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı, 2002.
- GÜNGÖR, Yüksel. İlk Çağ Anadolu Medeniyetleri. İstanbul: Umuttepe Yayınları, 2014.
- İNDİRKAŞ, Zühre, Ana Tanrıçalar, Kybele ve Çağdaş Türk Resmindeki İzdüşümleri. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 2001.
- KEMAL, Özgür. “Kibele’nin Seyahati” (5 Temmuz 2012), 10 Mayıs 2020
<https://arkeokur.tumblr.com/post/26563561294/kibelenin-seyahati> (ET: 06.01.2022)
- KIYAR, Neslihan. “Kybele’nin Sanat Nesnesi Olarak Kullanımı”. İnönü Üniversitesi Sanat Ve Tasarım Dergisi, C.2 S.6 ss.355-371, Malatya, 2012. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/799477> (ET:04.01.2022)
- ROLLER, Lynn. E. “Ana Tanrıça’nın İzinde Anadolu Kybele Kültü”. Çev. Betül Avunç. İstanbul: Alfa Yayınları, 2004.
- SABANCILAR, Duygu. “Hatice Bengisu’nun Ağaç Baskılarında Kadın İmgesi”. Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi, C.6 S.29 ss.1389-1411, Ankara, 2005.
- SEVİN, Veli. Anadolu Arkeolojisi. İstanbul: Der Kitabevi Yayınevi ve Dağıtım Paz. Ltd. Şti., 2019.

Görsel Kaynakça

- Resim 1: <https://arkeokur.tumblr.com/post/26563561294/kibelenin-seyahati>
 Resim 2: <https://arkeokur.tumblr.com/post/26563561294/kibelenin-seyahati>
 Resim 3: <https://arkeokur.tumblr.com/post/26563561294/kibelenin-seyahati>
 Resim 4: <https://arkeokur.tumblr.com/post/26563561294/kibelenin-seyahati>
 Resim 5: <https://arkeokur.tumblr.com/post/26563561294/kibelenin-seyahati>
 Resim 6: <https://arkeokur.tumblr.com/post/26563561294/kibelenin-seyahati>
 Resim 7: <https://arkeokur.tumblr.com/post/26563561294/kibelenin-seyahati>
 Resim8:<https://arkeokur.tumblr.com/post/26563561294/kibelenin-seyahati> (ET:04.01.2022)
 Resim 9,10,11: T.C. Kültür Bakanlığı Anadolu Uygarlıklarından İzler Projesi (Küratör:Siret Uyanık, Proje Yürütme. GaleriM Sanat Galerisi), 06-20 Nisan 2021 Resim, Heykel, Seramik Sergisi Katoloğu, Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Ankara
 Resim 12,13,14: BOZOK, Nevra. Anatanrıça Kybele’nin Frig Dönemi İkonografisi ve Özgün Baskiresimlerdeki Yorumu. Yüksek lisans tezi. Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi, 1989.
 Resim 15,16: <http://www.ulakbilge.com/makale/pdf/1533745547.pdf> (ET: 06.01.2022)
 Resim 17: Sanatçı Koleksiyonu
 Resim 18: Sanatçı Koleksiyonu

75

KUTAHYA DÜMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR
FAKÜLTESİ

